

Załącznik nr 1 do Aneksu nr 11 z dnia ..... 2023 r. do Umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność nr 00006-6933-UM1410007/15 z dnia 20 maja 2016 r.

Załącznik nr 2 do Uchwały Zarządu Nr 1/2/2023 z dnia 28.03.2023 r.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014 - 2020

Aktualizacja: 28 marzec 2023 r.

Nidzica, 2015

*„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Dokument opracowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020.*

*Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Dokument opracowany przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”*

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD	3
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR	11
Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności	16
Rozdział IV Analiza SWOT	31
Rozdział V Cele i wskaźniki	32
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	48
Rozdział VII Plan działania	52
Rozdział VIII Budżet LSR	53
Rozdział IX Plan komunikacji	53
Rozdział X Zintegrowanie	54
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja	56
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	57
Wykaz wykorzystanej literatury	58
Załączniki do LSR.....	60

Rozdział I. Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” – forma prawna: stowarzyszenie, została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30.10.2015 r. Nr KRS 0000583465. Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia są osoby fizyczne oraz osoby prawne. Stowarzyszenie nie prowadzi działalności gospodarczej. Nadzór nad działalnością LGD sprawuje Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

2. Charakterystyka obszaru

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” obejmuje obszar 13 gmin w trzech powiatach: działdowskim, nidzickim i szczywieńskim. Tylko jedna gmina Nidzica jest gminą miejsko-wiejską, pozostałe dwanaście to gminy wiejskie. Wszystkie gminy sąsiadują ze sobą tworząc spójny obszar terytorialny. Gminy łączą także więzi gospodarcze, przenikający się rynek pracy, realizowane wspólne inicjatywy. Cały obszar objęty jest działaniami wspierania rozwoju przedsiębiorczości poprzez fundusze poręczeniowe i pożyczkowe oferowane przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA oraz Działdowską Agencję Rozwoju S.A oraz wspieraniem rozwoju ekonomii społecznej przez Ośrodek Rozwoju Ekonomii Społecznej w Nidzicy. Jest to obszar spójny nie tylko pod względem przyrodniczym, komunikacyjnym i geograficznym, ale także pod względem występowania problemów społecznych i gospodarczych, które zostały zdiagnozowane podczas opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to obszar, który charakteryzuje się wspólnymi cechami krajobrazu, szaty przyrodniczej oraz wspólnymi uwarunkowaniami historyczno – kulturowymi. Charakterystyczna jest także zabudowa i architektura Mazur oraz pogranicza z zachowanymi jeszcze w południowej części zabudowaniami pobożańskiej szlachty. Zachowane liczne zespoły dworskie na terenach wiejskich, które przez kilkadziesiąt lat pełniły rolę siedzib PGR, są także charakterystyczną cechą obszaru LGD. Przez okres kilkadziesiąt lat, do przemian w 1990 roku funkcjonowały tutaj jedne z dwóch największych w Polsce kombinatów rolnych „ŁYNA” i „MAZURY”. Wspólną cechą obszaru jest charakter gospodarki. Głównym działem gospodarki jest rolnictwo, dawniej w zdecydowanej większości we władaniu państwowych gospodarstw rolnych, a obecnie niemal w całości są to gospodarstwa indywidualne. To także teren, który ma wspólną przeszłość gospodarczą, dawniej wyróżniający się różnorodnością rzemieślniczą, do której nawiązują dzisiaj mieszkańcy, inicjując projekty z zakresu dziedzictwa kulturowego.

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju zamieszkuje 98 050 mieszkańców, w tym: 14 300 zamieszkałych w mieście. Powierzchnia obszaru wynosi 3 273 km², w tym: 7 km² (0,21% ogólnej powierzchni) stanowi obszar miejski.

Tabela 1: Wykaz gmin obszaru LGD „Brama Mazurskiej Krainy” z liczbą mieszkańców i wielkością powierzchni.

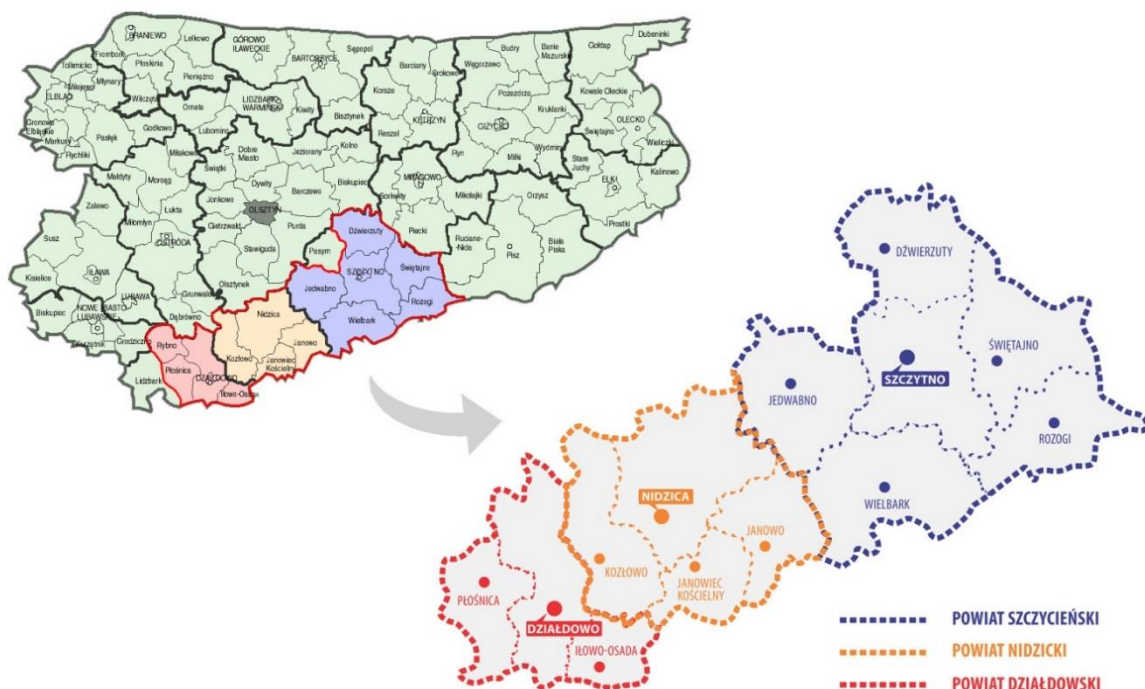
LP	Nazwa Gminy	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców
1	Działdowo	272	9 836
2	Ĺowo-Osada	104	7 308
3	PĹońnica	163	5 875
4	Nidzica	379	21 501
5	Janowo	192	2 803
6	Janowiec Kościelny	136	3 339
7	Kozłowo	254	6 260
8	Szczytno	346	12 247
9	Dźwierzuty	263	6 787
10	Jedwabno	312	3 704
11	Rozogi	224	5 714
12	Świątajno	280	6 088
13	Wielbark	348	6 588
Razem		3 273	98 050

■ gminy powiatu działdowskiego ■ gminy powiatu nidzickiego ■ gminy powiatu szczywieńskiego

Źródło: opracowanie własne

Spójność przestrzenną obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin przedstawia poniższa grafika i mapa obszaru.

Mapa 1: Mapa obszaru objętego LSR

Źródło: opracowanie własne

3. Potencjał LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” jako stowarzyszenie „specjalne” zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30.10.2015 r., jest prawną kontynuacją działania Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, które funkcjonuje od 28.04.2006 r. o nr KRS 0000255619 i uczestniczyło we wszystkich edycjach Programu LEADER. Celem strategicznym LGD jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Celami statutowymi stowarzyszenia są także: aktywizowanie i integracja społeczna mieszkańców wsi, promocja obszarów wiejskich, kultywowanie tradycji i tożsamości kulturowej, ochrona środowiska naturalnego i wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców, wspomaganie rozwoju przedsiębiorstw społecznych i upowszechnianie ekonomii społecznej, wspomaganie rozwoju turystyki, rekreacji, kultury fizycznej i sportu, wspieranie i wdrażanie programów rozwoju o celach zbieżnych z celami LGD, działalność edukacyjna i informacyjna w zakresie możliwości korzystania i wdrażania programów rozwoju, rozwijanie przedsiębiorczości opartej na innowacjach, wspieranie działań na rzecz integracji europejskiej, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie, promocję ochrony zdrowia, promocję produktów lokalnych, upowszechnianie zasady równości kobiet i mężczyzn, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, promocję działań partnerskich, działania na rzecz włączenia społecznego seniorów i wspomaganie rozwoju organizacji pozarządowych. Stowarzyszenie jako nowopowstała organizacja będzie bazowała na bogatym doświadczeniu swoich członków. Do najważniejszych organizacji, które miały znaczący wpływ na realizację LSR w latach 2009-2015 można zaliczyć m.in.: Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA prowadzącą ośrodek wspierania ekonomii społecznej oraz obsługującą fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny prowadzące programy grantowe dla organizacji pozarządowych, Przedsiębiorstwo Społeczne „Garncarska Wioska”- wzorcową wioskę tematyczną, lokalne organizacje turystyczne, organizacje prowadzące wioski tematyczne. Członkowie LGD posiadają doświadczenia w zakresie realizacji operacji w ramach LSR oraz projektów, których

zakres był zbieżny z zakresem LSR. **Wszystkie samorządy lokalne z obszaru LGD oraz 47 organizacji pozarządowych – członków LGD było realizatorami operacji w ramach LSR lub projektów zgodnych z zakresem LSR.** Organizacje te zrealizowały razem 164 operacji LSR i projektów (w ramach Działaj Lokalnie) na łączną kwotę 2 155 789 zł. Jedną z organizacji posiadającą status organizacji pożytku publicznego zrealizowała projekt inwestycyjny o wartości 488 578,38 zł , w tym dofinansowanie z komponentu „odnowa i rozwój wsi” wyniosło 350 000 zł. Członkowie LGD w okresie 2007-2015 zorganizowali 145 szkoleń dla osób bezrobotnych, podopiecznych ośrodków pomocy społecznej, w których uczestniczyło 1.900 osób. Dotychczasowe strategiczne działania LGD rozpoczęły się w 2005 roku, w którym opracowano pierwszą strategię rozwoju. Inicjatorem powołania LGD była Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA (organizacja pozarządowa działająca na rzecz rozwoju lokalnego od 1994 r.), która we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Nidzicy oraz Bankiem Spółdzielczym w Nidzicy zainicjowała utworzenie partnerstwa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Partnerstwo uczestniczyło w I schemacie Pilotażowego Programu LEADER + i już jako LGD w II schemacie Programu LEADR +.

W pierwszym etapie (2005-2006) budowania partnerstwa realizowanym w ramach schematu I uczestniczyli przedstawiciele czterech samorządów lokalnych, przedstawiciele organizacji pozarządowych i sektora gospodarczego z powiatu nidzickiego. Wynikiem budowania w pierwszym etapie partnerstwa było opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz powołanie LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, której głównym celem było budowanie kapitału społecznego i rozwój partnerstwa lokalnego.

W drugim etapie (2007-2008) budowania partnerstwa i strategii rozwoju uczestniczyli członkowie powołanej LGD oraz partnerzy z sektora publicznego (Powiatowy Urząd Pracy, przedsiębiorcy prywatni oraz organizacje pozarządowe) uczestniczący w realizacji działań w ramach II schematu Programu LEADER, których głównym celem był rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz budowanie kapitału społecznego i włączanie mieszkańców w społeczne inicjatywy.

W trzecim etapie (2009-2015) realizacji LSR PROW 2007-2013 i budowania partnerstwa nastąpiło formalne rozszerzenie obszaru LGD oraz przyjęcie nowych członków, w tym samorządów z sąsiadujących powiatów działdowskiego i szczytyńskiego. Efektem pracy partnerstwa było opracowanie i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach PROW 2007-2013 „Brama Mazurskiej Krainy”, której strategiczne cele obejmowały:

- 1) poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie i rozwój sektora MŚP
- 2) aktywizację mieszkańców poprzez budowanie kapitału społecznego na wsi oraz samoorganizację mieszkańców w zakresie działań związanych z edukacją i rynkiem pracy
- 3) wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych do rozwoju gospodarczego

Dotychczasowe strategiczne działania LGD mające znaczenie dla procesu wdrażania planowanej strategii, obejmowały:

- 1) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD poprzez szkolenia i doradztwo dla osób prowadzących działalność gospodarczą, opracowanie i upowszechnianie publikacji nt. prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenia klastrów
- 2) wspieranie rozwoju aktywności społecznej na obszarze LGD poprzez współpracę w realizacji programu grantowego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych „Działaj Lokalnie”, wsparcie doradcze i szkoleniowe dla organizacji pozarządowych, wspieranie tworzenia i rozwoju „wiosek tematycznych”, promocję działań organizacji społecznych, promocję partnerstw lokalnych, animację społeczną i wsparcie w tworzeniu nowych organizacji pozarządowych, partnerstwo w tworzeniu i obsłudze programu pożyczkowego dla organizacji pozarządowych
- 3) podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez programy dotacyjne w ramach LSR, współfinansowanie programów stypendialnych, promocję zaangażowania społecznego biznesu
- 4) wspieranie rozwoju turystyki poprzez kreowanie nowych, markowych produktów turystycznych (produkty na liście produktów markowych Warmińsko – Mazurskiej Organizacji Turystycznej), utworzenie klastra turystycznego „Szlak dziedzictwa kulturowego”, promocję turystyki na obszarach wiejskich, rozwijanie „wiosek tematycznych”, organizację wydarzeń targowych i wystawienniczych, udział w targach turystycznych krajowych i zagranicznych
- 5) ochronę dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LGD poprzez dotacje w ramach LSR, publikacje, organizację wydarzeń kulturalnych,

6) współpracę międzynarodową poprzez udział w międzynarodowym projekcie współpracy wspólnie z LGD „Warmiński Zakątek” i LGD Blekinge w Szwecji (projekt nagrodzony przez Komisję Europejską za najlepszy projekt międzynarodowy w kategorii przedsiębiorczość), udział w projekcie ponadnarodowym z włoską organizacją Confcooperative z Perugii z regionu Umbria w zakresie wspierania ekonomii społecznej w partnerstwie z Nidzicką Fundacją Rozwoju NIDA.

W ramach realizacji LSR PROW 2007-2013 rozwijane były działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, inicjowania powstawania i rozwoju „wiosek tematycznych”, budowania kapitału społecznego i wykorzystania lokalnych zasobów rozwojowych. **LGD „Brama Mazurskiej Krainy” działająca w dotychczasowej formule prawnej związku stowarzyszeń, wdrażając LSR, osiągnęła założone w LSR wskaźniki produktów i rezultatów w 99 % natomiast założony budżet wykorzystano w 94 %.**

Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” będzie prowadziło kontynuację dotychczasowych działań strategicznych w okresie 2014-2020 (wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, budowanie kapitału społecznego, wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców, wspieranie rozwoju turystyki, wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej i publicznej, zachowanie, ochrona i kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, współpracę z partnerami w Regionie, w Polsce i za granicą) z uwzględnieniem dokonanej diagnozy, aktualnych problemów i potrzeb i ze szczególnym znaczeniem w nowym okresie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, w tym rozwoju przedsiębiorstw społecznych w ramach ekonomii społecznej. Nawiązana została współpraca i podpisano list intencyjny o wspólnych działaniach z jednym z LGD we Włoszech z Regionu Umbria, z którym współpracuje województwo warmińsko – mazurskie.

LGD „Brama Mazurskiej Krainy” posiada doświadczenie w realizacji projektów finansowanych z innych źródeł niż oś IV PROW 2007-2013. LGD była także uczestnikiem, inicjatorem i liderem kilku projektów współpracy lokalnej, regionalnej i międzynarodowej.

Wartość projektów / przedsięwzięć zrealizowanych przez LGD, a finansowanych z innych źródeł niż oś IV PROW 2007 – 2013 wyniosła 118 tysięcy 329 zł i 50 groszy.

Tabela 2: Zestawienie projektów realizowanych przez LGD, a finansowanych z innych źródeł niż oś IV PROW 2007-2013.

Nazwa projektu	Okres realizacji	Instytucja finansująca	Źródło finansowania	Wartość dofinansowania
„Jarmark Mazurski”	01.04.2009 -30.06.2009	Gmina Nidzica	Środki samorządu Gmina Nidzica, umowa nr 6/2009	4 000,00 zł
„Liderzy na wsi”	01.04.2009 -30.05.2009	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki samorządu wojewódzkiego, zadanie publiczne umowa nr OW.II-JK-3042-6-4/09	16 000,00 zł
Klaster Społeczny -Szlak Dziedzictwa Kulturowego	02.05.2011 -30.11.2011	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, umowa 282_I/11	86 789,50 zł
„Wioski tematyczne - integracja i rozwój”	01.04.2011 -30.06.2011	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki samorządu wojewódzkiego, umowa nr OW-II.614.5.3.2011	8 000,00 zł
Zabawy z tradycją	01.05.2013 -30.06.2013	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki samorządu wojewódzkiego, umowa KE.14.2013/MP	3 540,00 zł
RAZEM				118 329,50 zł

Źródło: opracowanie własne

Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” realizowała w okresie 2007-2013 projekt współpracy na obszarze LGD, na obszarze województwa warmińsko – mazurskiego oraz projekt współpracy międzynarodowej z LAG LEADER Blekinge w Szwecji.

Tabela 3: Zestawienie projektów współpracy LGD „Brama Mazurskiej Krainy” w okresie 2017-2013

Nazwa i zasięg projektu współpracy	Partnerzy projektu współpracy
Cztery Zakątki Aktywnej Rekreacji CZAR (projekt regionalny)	1. Fundacja Lokalna Grupa Działania Partnerstwo dla 2. Związek Stowarzyszeń „Kraina Drwęc i Pasłęki” 3. LGD Warmiński Zakątek
Transgraniczna Przedsiębiorczość Blekinge/Warmia-Mazury (projekt międzynarodowy)	1. Leader Blekinge –Szwecja 2. LGD Warmiński Zakątek
Warmińsko-Mazurskie Duże Targi Małych Projektów (projekt regionalny)	1. Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” 2. Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” 3. Lokalna Grupa Działania „Razem Silniejsi” 4. Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania 5. Lokalna Grupa Działania „Barcja” 6. Lokalna Grupa Działania Ziemia Lubawska 7. Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”
Warmińsko-Mazurskie Wsie Tematyczne (projekt regionalny)	1. Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek” 2. Lokalna Grupa Działania „Południowa Warmia”
Fundusz pożyczkowy dla organizacji pozarządowych (projekt na obszarze LGD)	Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA
Fundusz wspierania inicjatyw społecznych w ramach programu Działaj Lokalnie (projekt na obszarze LGD)	Nidzicki Fundusz Lokalny
Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej (projekt na obszarze LGD)	Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA

Źródło: opracowanie własne

3.2. Reprezentatywność LGD

Budowanie partnerstwa oraz tworzenie strategii przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest procesem ciągłym i systematycznym od 2005 roku. W pierwszym okresie był to obszar 4 gmin w jednym powiecie nidzickim. Do partnerstwa sukcesywnie włączano nowych członków, w tym w 2008 roku do LGD przystąpiło 10 nowych samorządów lokalnych z sąsiadujących powiatów działdowskiego i szczywieńskiego. Na dzień 31.01.2009 r. członkami LGD było 44 partnerów (organizacje pozarządowe, firmy i instytucje publiczne) w tym: 19 reprezentujących sektor społeczny, 16 sektor publiczny i 9 sektor gospodarczy. W okresie (2009-2015) nastąpiło przyjęcie nowych członków i LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jako Związek Stowarzyszeń na dzień 30.10.2015 r. liczyła ogółem 83 członków w tym: 29 reprezentowało sektor społeczny, 27 sektor publiczny i 27 sektor gospodarczy. Corocznie na terenie każdej w gmin przeprowadzano spotkania aktywizacyjne, łącznie w okresie 2010-2015 odbyło się 40 spotkań, w których uczestniczyło 681 osób. Przeprowadzono 5 spotkań szkoleniowo –informacyjnych (107 uczestników), 16 szkoleń dla członków LGD, członków Rady, członków zarządu LGD oraz pracowników biura LGD (275 uczestników), zorganizowano 6 wizyt studyjnych (209 uczestników). Według stanu na dzień 21 grudnia 2015 roku do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” w nowej już formule prawnej, należy 81 członków, w tym 28 z sektora społecznego, 18 z sektora gospodarczego, 18 z sektora publicznego i 17 mieszkańców. Spośród 28 organizacji pozarządowych, 5 organizacji jest podmiotami ekonomii społecznej – prowadzą systematyczną działalność statutową odpłatną, a 3 organizacje są przedsiębiorstwami społecznymi – prowadzą stałą działalność gospodarczą.

Proces zwiększania liczby członków partnerstwa – LGD będzie przebiegał w dalszym ciągu i systematycznie będzie się zwiększała liczba partnerów. Członkowie LGD zapewniają na poziomie każdej Gminy trójsektorowe partnerstwo. Doświadczenie i kompetencje członków LGD umożliwią realizację działań w priorytetowych obszarach wdrażania LSR 2014 – 2020: rozwój przedsiębiorczości, poprawę zatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój ekonomii społecznej, wzrost aktywności społecznej.

Kluczowe doświadczenie i znaczenie dla wdrażania LSR, członkowie posiadają w zakresie:

1) Wspierania rozwoju przedsiębiorczości i ekonomii społecznej oraz działań na rzecz grup defaworyzowanych: Fundacja NIDA – członek LGD posiada wieloletnie doświadczenia w obsłudze programów pożyczkowych i poręczeniowych dla MŚP, jest akredytowanym ośrodkiem wspierania ekonomii społecznej, koordynuje ogólnopolski projekt „wioski tematyczne”

2) Aktywizacji społecznej, animacji i wspieraniu inicjatyw społecznych i edukacji, animowanie partnerstw lokalnych: Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny – członek LGD od 15 lat realizuje programy grantowe dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, obsługuje programy stypendialne,

3) Przedsiębiorczości społecznej i rozwoju turystyki wiejskiej : lokalne organizacje turystyczne, organizacje pozarządowe prowadzące „wioski tematyczne” w gminach: Kozłowo, Nidzica, Wielbark, Świętajno, Jedwabno, spółdzielnie socjalne

4) Gospodarki komunalnej, zabezpieczenia społecznego osób starszych, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, zagospodarowania przestrzennego, rewitalizacji społecznej, polityki społecznej : samorządy lokalne, powiaty

5) Edukacji na obszarach wiejskich, animacji kulturalnej : stowarzyszenie Kraina Kreatywności Kreolia, Nidzicki Fundusz Lokalny,

W ramach strategii, działaniami o szczególnym znaczeniu będą inicjatywy na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwoju ekonomii społecznej i usług społecznych, rewitalizacji fizycznej, społecznej i gospodarczej ubogich społeczności na obszarach wiejskich. Służyć temu będą zaplanowane działania na rzecz grup defaworyzowanych zidentyfikowanych podczas warsztatów SWOT w każdej gminie z obszaru LSR i określonych w diagnozie: **osoby długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 50 roku życia, osób bezrobotnych do 25 roku życia o niskich kwalifikacjach oraz kobiety mieszkające na terenach wiejskich (miejscowości do 5 tysięcy mieszkańców).**

Metody komunikacji z tymi grupami zostały wypracowane w drodze konsultacji społecznych (ankieta) i będą obejmowały: bezpośrednie cykliczne spotkania organizowane w gminach przez LGD, ogłoszenia za pośrednictwem softysów, spotkania bezpośrednie organizowane we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej oraz Ośrodkiem Wspierania Ekonomii Społecznej w Nidzicy. **W dalszych rozdziałach strategii określono także rodzaje operacji wraz z limitami budżetowymi skierowane do grup defaworyzowanych.**

Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” będzie współpracowało z partnerami (samorządy lokalne, organizacje pozarządowe, instytucje opieki społecznej, instytucje rynku pracy, Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej) w zakresie podejmowania wspólnych inicjatyw na rzecz ekonomii społecznej i rozwijania aktywności zawodowej w zakresie: rolnictwa społecznego, „zielonych” miejsc pracy, usług opieki nad osobami starszymi, rozwijania przedsiębiorczości społecznej. **LGD będzie wspierała rozwój działającej na obszarze LSR sieci przedsiębiorstw społecznych „PROMETEUSZ” oraz inicjowała powiązania kooperacyjne przedsiębiorstw społecznych w ramach inicjatywy klastrowej „Szlak dziedzictwa kulturowego”.**

3.3. Poziom decyzyjny - Rada LGD

Rada Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” liczy 13 osób - przedstawicieli wszystkich gmin z obszaru LGD, którzy reprezentują zróżnicowane grupy interesu, posiadają doświadczenie i niezbędne kompetencje we wdrażaniu LSR oraz kluczowe kompetencje w zakresie wdrażania operacji planowanych do wdrażania w ramach LSR. W składzie rady, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Członkowie Rady reprezentują sektory: publiczny 1 osoba - (7,7% składu Rady), gospodarczy - 2 osoby (15,4% składu Rady), społeczny - 6 osób (46,1% składu Rady), mieszkańcy - 4 osoby (30,8% składu Rady). Liczba kobiet wchodzących w skład organu: 6 (46,1%) Liczba osób poniżej 35 roku życia: 1 (7,7%). 6 członków Rady LGD, posiada doświadczenie w ocenie wniosków konkursowych

Członkowie Rady swoje funkcje będą sprawowali wyłącznie osobiście, a przedstawiciele osób prawnych będą zastępowani w przypadku niemożności udziału osobistego w procesie podejmowania decyzji przez osoby wskazane w dokumentach statutowych lub na podstawie uchwał podejmowanych przez uprawnione organy. Prowadzony będzie rejestr interesów członków Rady. Zapisy rejestru interesów będą każdorazowo analizowane pod kątem wykluczenia możliwości dominacji jakiegokolwiek grupy interesu, uniknięcia konfliktu interesów oraz weryfikowania zachowania bezstronności ceny i wyłączenia się z oceny członków Rady powiązanych z wnioskodawcą / projektem.

„Regulamin pracy Rady” zawiera zapisy o możliwości zmiany członka rady w przypadku systematycznych nieobecności oraz w przypadku stosowania ocen niezgodnie z przyjętymi kryteriami.

W celu spełnienia wymogów kompetencyjnych członków Rady oraz systematycznego podnoszenia kwalifikacji i kompetencji, dla członków Rady organizowane będą systematycznie szkolenia zgodnie z opracowanym programem szkoleń. Tematyka szkoleń opracowana została na podstawie ewaluacji wdrażania LSR w okresie 2007-2013.

Tabela 4: Planowana tematyka szkoleń dla członków Rady i członków Zarządu LGD

LP	Temat szkolenia	Data szkolenia
1	Zasady, kryteria i procedury oceny operacji w ramach LSR Innowacyjność w projektach	III kwartał 2016
2	Zasady i obowiązki wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych Ocena wniosków w ramach I naboru LSR 2014-2020	IV kwartał 2016
3	Instrumenty wspierania ekonomii społecznej oraz przedsiębiorczości Instrumenty wspierania grup defaworyzowanych	II kwartał 2017
4	Zasady prowadzenia monitoringu i ewaluacji	I kwartał 2018
5	Współpraca klastrowa i kreowanie sieciowych produktów turystycznych Procedura oceny wniosków	IV kwartał 2018
6	Analiza wskaźników LSR	IV kwartał 2019

Szczegółowy tryb pracy Rady Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" określa § 29, 30, 31 Statutu LGD oraz Regulamin Pracy Rady Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, zawierający w szczególności:

- 1) procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego, w tym instrumenty zaangażowania w prace jej członków, zasady zgłaszania nieobecności, sankcje za częste nieobecności na posiedzeniach Rady, sankcje za nieobecności w szkoleniach organizowanych dla członków Rady, działania dyscyplinujące wobec członków dokonujących oceny wniosków niezgodnie z zatwierdzonymi kryteriami,
- 2) procedury podejmowania decyzji, instrumenty zachowania bezstronności i demokratyczności procesu decyzyjnego,
- 3) procedury dokonywania oceny wniosków w tym: organizację systemu kontroli nad prawidłową oceną wniosków, odpowiedzialność za prawidłowy przebieg procesu oceny i wyboru - biuro LGD, tryb postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów: w przypadku rozbieżnej oceny wniosku, o odchyleniu powyżej 30% od średniej arytmetycznej wszystkich ocen (wniosek podlega ponownej ocenie/ocenom przez wszystkich członków Rady LGD do momentu obniżenia odchylenia do maksymalnie 30%.)

3.4. Zasady funkcjonowania LGD

Walne Zebranie Członków – najwyższa władza LGD obraduje na podstawie przyjętego „Regulaminu Pracy Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy”. Statut LGD jest zgodny z ustawą prawo o stowarzyszeniach i ustawą o rozwoju lokalnym. Organem wskazanym w statucie do nadzoru nad LGD jest Marszałek województwa warmińsko – mazurskiego. Za wybór operacji w ramach LSR odpowiedzialna jest Rada LGD powołana przez Walne Zebranie Członków LGD. Zgodnie ze statutem, kompetencją Walnego Zebrania Członków jest uchwalanie kryteriów wyboru operacji, uchwalenie LSR i zasad jej aktualizacji, a zmiany wynikające z wymogów formalnych może dokonywać w LSR Zarząd, przedstawiając na najbliższym Walnym Zebraniu Członków podjęte decyzje. Członkowie Rady każdorazowo przed dokonywaniem oceny operacji podpisują oświadczenia o bezstronności i braku powiązań z wnioskodawcami, a w przypadku zaistnienia takich przesłanek wyłączają się z oceny operacji. Statut LGD reguluje także zasady przyjmowania członków i utraty członkostwa. Nowych członków zgodnie ze statutem przyjmuje Zarząd i przedstawia nowych członków na pierwszym po ich przyjęciu Walnym Zebraniu Członków.

Zarząd LGD pracuje w oparciu o „Regulamin Pracy Zarządu Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy”, który uchwała Walne Zebranie Członków. Regulamin określa tryb zwoływania posiedzeń, podejmowania decyzji, dokumentowania posiedzeń zarządu i prowadzenia ewidencji podejmowanych uchwał i decyzji. Walne Zebranie Członków przyjęło „Regulamin Pracy Rady Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy”, który określa zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, szczegółowe zasady podejmowania decyzji, szczegółowe warunki dotyczące wyłączenia z oceny, zasady dokumentowania pracy i wynagradzania członków Rady.

Komisja Rewizyjna jako organ kontrolny pracuje w oparciu o „Regulamin Pracy Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” przyjęty przez Walne Zebranie Członków.

Tabela 5: Zestawienie dokumentów wewnętrznych uchwalanych przez Walne Zebranie Członków LGD

LP	Rodzaj dokumentu wewnętrznego	Zakres regulowanych zagadnień
1	Statut Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Statut stowarzyszenia zawiera uregulowania wymagane ustawą prawo o stowarzyszeniach i ustawą o rozwoju lokalnym, w szczególności: - cele statutowe i obszary działalności, - organy i ich kompetencje, w tym zasady uchwalania Regulaminów pracy organów, - określenie organu odpowiedzialnego za wybór operacji, wraz ze szczegółowym określeniem zakresu kompetencji i zasad reprezentatywności – Rady LGD, - odniesienie do dokumentu (Regulaminu Pracy Rady) określającego zasady bezstronności w wyborze operacji, w tym przesłanki do wyłączenia z oceny operacji, - określenie organu kompetentnego do uchwalenia - zasady członkostwa – zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD i jej organach, - określenie organu do którego wyłącznej kompetencji należy uchwalenie LSR (Walne Zebranie Członków) , przygotowanie i wykonanie LSR (Zarząd), opiniowanie LSR (Rada)
2	Regulamin Pracy Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Zasady zwoływania i prowadzenia obrad Walnego Zebrania Członków, ramowy program obrad, dokumentowanie obrad
3	Regulamin Pracy Zarządu LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, zasady dokumentowania posiedzeń, zasady prowadzenia działań kontrolnych, funkcje kontrolne zarządu
4	Regulamin Pracy Rady LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Szczegółowe zasady zwoływania, organizacji i przebiegu posiedzeń Rady, w tym określenie organów Rady (Komisja Skrutacyjna), roli biura LGD i Przewodniczącego Rady, procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego, w tym instrumenty zaangażowania w prace jej członków - szczegółowe zasady badania powiązań z Wnioskodawcami i projektami, wyłączenia z oceny operacji, - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru wniosków, w tym procedury, wzory dokumentów, - zasady protokołowania posiedzeń, określenie organów odpowiedzialnych za poprawność formalną posiedzeń i poprawność oceny (Biuro LGD, Komisja Skrutacyjna, Przewodniczący) - zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego
5	Regulamin	Zasady zwoływania i organizacji posiedzeń komisji, zasady dokumentowania

	Pracy Komisji Rewizyjnej LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	posiedzeń, szczegółowe zasady pracy organu
6	Regulamin Pracy Biura Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	- zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, -szczegółowy opis stanowisk pracy wraz z zakresami zadań i wymaganiami stawianymi pracownikom na określonych stanowiskach, kompetencjami pracowników (tabela doświadczeń i kompetencji) oraz strukturą organizacyjną - opis metod pomiaru jakości udzielanego przez pracowników LGD doradztwa -zasady zachowania bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych
7	Instrukcja obiegu dokumentów LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	- obieg dokumentów finansowych, zasady prowadzenia ewidencji księgowej,
8	Zasady ochrony danych osobowych	zasady bezpieczeństwa informacji i ochrony danych osobowych znajdujących się w posiadaniu LGD, zasady zgłaszania rejestrów danych osobowych, ich udostępniania i bezpieczeństwa

3.5. Potencjał kadrowy LGD

LGD zatrudnia doświadczoną i przygotowaną kadrę do zarządzania LGD i realizacji LSR. Biuro zatrudnia 5 osób na umowy o pracę, doświadczoną i przygotowaną kadrę do zarządzania LGD i realizacji LSR, z której ponad 50 % - 3 osoby posiadają doświadczenie przy realizacji, wdrażaniu i opracowywaniu Lokalnej Strategii Rozwoju oraz znajomość problematyki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, funkcjonowania LGD i stowarzyszeń. Wszyscy pracownicy posiadają dobrą znajomość obszaru działania LGD. Obsługę finansową LGD sprawuje biuro rachunkowe, które posiada 5 letnie doświadczenie w obsłudze LGD oraz innych organizacji społecznych. 3 osoby (ponad 50 % kadry) ukończyły szkolenie z zasad opracowywania i monitorowania regionalnych strategii rozwoju, Jeden pracownik ukończył szkolenie z zakresu opracowywania lokalnych strategii rozwoju oraz uczestniczył w opracowaniu regionalnej strategii polityki społecznej w woj. warmińsko –mazurskim.

Zasady zatrudniania pracowników, wykaz stanowisk pracy wraz z zakresami kompetencyjnymi, strukturę organizacyjną a także zasady wynagradzania określone zostały w Regulaminie Pracy Biura Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy przyjętym uchwałą nr 2/4/2015 Zarządu LGD z dnia 21 grudnia 2015 roku.

Pracownicy biura będą systematycznie uczestniczyli w szkoleniach podnoszących ich wiedzę i kwalifikacje, zgodnie z opracowanym na podstawie ewaluacji „Programem szkoleń pracowników biura LGD”.

Tabela 6: Tematyka szkoleń dla pracowników biura

LP	Temat szkolenia	Data szkolenia
1	Nowelizacja ustaw z 2015 roku: Ustawa o OPP oraz Prawo o stowarzyszeniach, Instrumenty wspierania przedsiębiorczości	III kwartał 2016
2	Zasady i obowiązki wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych Procedury naboru, obsługi i oceny operacji w ramach LSR	IV kwartał 2016
3	Instrumenty wspierania ekonomii społecznej i przedsiębiorczości	II kwartał 2017
4	Zasady opracowywania projektów i animacja społeczna	II kwartał 2017
5	Komunikacja społeczna	IV kwartał 2017
6	Marketing działań organizacji społecznych	III kwartał 2018

Rozdział II. Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" jest dokumentem opracowanym przez pracowników biura LGD oraz członków Zarządu przy aktywnym udziale mieszkańców obszaru LGD. Dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR i zagwarantowania udziału społeczności lokalnej na każdym etapie tworzenia LSR, zastosowane zostały 4 różne metody konsultacji i społecznego włączenia: ankiety, ogłoszenia, spotkania focusowe, ankiety on-line. Zastosowanie powyższych metod poprzedzone zostało partycypacyjną diagnozą, definiowaniem potrzeb i problemów podczas bezpośrednich spotkań w formie

warsztatowej z mieszkańcami w każdej gminie należącej do LGD. Na etapie diagnozy i analizy SWOT, w dniach od 30 lipca 2015 roku do 18 września 2015 roku odbyły się warsztaty- konsultacje społeczne na terenie wszystkich 13 gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. W każdym spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele sektora społecznego, publicznego, gospodarczego i mieszkańców. Spotkania odbywały się w terminach i miejscach, które przedstawiono w poniższej tabeli. Terminy i miejsca podane były do publicznej wiadomości na stronie LGD oraz wysłano zaproszenia do wszystkich członków LGD oraz organizacji pozarządowych i przedsiębiorców z bazy firm i organizacji prowadzonej przez LGD.

Tabela 7: Harmonogram spotkań konsultacyjnych w okresie od 30 lipca do 18 września 2015 r.

Gmina	Data i godzina warsztatów	Miejsce organizacji warsztatów
Gmina Jedwabno	30.07.2015 r., godz. 10.00	Gminny Ośrodek Kultury ul. 1 Maja 63 12-122 Jedwabno
Gmina Kozłowo	07.08.2015 r., godz. 10.00	Urząd Gminy ul. Mazurska 3 13-124 Kozłowo
Gmina Wielbark	11.08.2015 r., godz. 10.00	Urząd Gminy ul. Grunwaldzka 2 12-160 Wielbark
Gmina Janowiec Kościelny	19.08.2015 r., godz. 9.00	Urząd Gminy Janowiec Kościelny 62 13-111 Janowiec Kościelny
Gmina Działdowo	19.08.2015 r., godz. 13.00 30.08.2015 r., godz. 13.00	Urząd Gminy ul. Księżodworska 10 13-200 Działdowo Świetlica wiejska w Pożarach Pożary 16 13-200 Działdowo
Gmina Dźwierzuty	21.08.2015 r., godz. 18.00	Gminny Ośrodek Kultury ul. Pasymska 2 12-120 Dźwierzuty
Gmina Rozogi	25.08.2015 r., godz. 12.00	Gminny Ośrodek Kultury Plac Jana Pawła II/1 12-114 Rozogi
Gmina Nidzica	02.09.2015 r., godz. 15.00	Urząd Gminy Plac Wolności 1 13-100 Nidzica
Gmina Świętajno	04.09.2015 r., godz.10.00	Urząd Gminy ul. Grunwaldzka 15 12-140 Świętajno
Gmina Janowo	09.09.2015 r., godz. 10.00	Gminny Ośrodek Kultury ul. Przasnyska 51 13-113 Janowo
Gmina Iłowo-Osada	17.09.2015 r., godz. 9.00	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu ul. Staszic 1 13-240 Iłowo-Osada
Gmina Płońska	17.09.2015 r., godz. 13.00	Urząd Gminy ul. Dworcowa 52 13-206 Płońska
Gmina Szczytno	18.09.2015 r., godz. 11.00	Świetlica wiejska w Lemanach Lemany 36 12-100 Szczytno

Wszystkie spotkania konsultacyjne miały charakter warsztatowy i obejmowały zagadnienia:

- 1) partycypacyjny model definiowania potrzeb i problemów - analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, drzewo problemów
- 2) partycypacyjny model definiowania założeń strategicznych - budowanie matrycy celów strategicznych i operacyjnych LSR, grup docelowych, kluczowych wskaźników

Podczas warsztatów omawiane były także ogólne zagadnienia PROW 2014-2020 i zadania realizowane przez LGD. W konsultacjach w powyższym okresie uczestniczyło razem 278 mieszkańców (156 kobiet i 122 mężczyzn), w tym: 73 osób z sektora społecznego, 54 z sektora gospodarczego, 87 z sektora publicznego i 65 mieszkańców. W każdym spotkaniu, we wszystkich gminach uczestniczyły osoby reprezentujące wszystkie sektory.

Tabela 8: Zestawienie wyników konsultacji przeprowadzonych w dniach od 30 lipca 2015 r. do 18 września 2015 r.

Gmina	Liczba mieszkańców stan na dzień 31.12.2013	Liczba uczestników konsultacji Sektor publiczny	Liczba uczestników konsultacji Sektor społeczny	Liczba uczestników konsultacji Sektor gospodarczy	Liczba uczestników konsultacji Mieszkańcy
Jedwabno	3704	4	6	2	3
Kozłowo	6260	15	5	4	10
Wielbark	6588	6	4	1	5
Janowiec Kościelny	3339	3	4	4	5
Działdowo	9836	2	13	3	7
Dźwierzuty	6787	5	14	2	9
Rozogi	5714	5	5	16	2
Nidzica	21501	11	4	2	3
Świątajno	6088	10	3	3	4
Janowo	2803	10	4	4	3
Iłowo-Osada	7308	1	4	9	8
Płońnica	5875	9	5	3	4
Szczytno	12247	6	2	1	2
Razem	98050	87	73	54	65

Źródło: opracowanie własne

Na tym etapie opracowywania LSR zastosowano także badania ankietowe, konsultacje on-line oraz spotkanie focusowe.

W kolejnym etapie konsultacji – określania celów i wskaźników LSR oraz planów działania LSR, w każdej gminie odbyły się warsztaty tematyczne z udziałem 278 osób ze wszystkich sektorów. Wyniki warsztatów zamieszczone zostały na stronie internetowej Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Przeprowadzono także badania ankietowe w zakresie określania strategicznych celów i ich hierarchii, poszukiwania i rozwiązań i sposobów realizacji strategii, określaniu skutecznych metod komunikacji we wdrażaniu LSR oraz formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikacji grup docelowych. Odbyły się spotkania z organizacjami pozarządowymi i wykorzystano ankiety oraz konsultacje on-line:

1. Ankieta „Badanie preferencji społecznych w określaniu działań LSR Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” na lata 2014 - 2020
2. Ankieta „Uwagi i wnioski do analizy SWOT obszaru Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”
3. Ankieta „Katalog przedsięwzięć w ramach LSR Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”
4. Ankieta „Skuteczne metody komunikacji we wdrażaniu LSR”

W dniu 11 grudnia 2015 r. przeprowadzono debatę OPEN SPACE w zakresie pogłębionej diagnozy problemów społecznych na obszarze LGD pod kątem określenia grup defaworyzowanych z udziałem przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, KIS, CIS, WTZ.

Na etapie opracowywania zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru operacji zorganizowano wywiad focusowy z członkami Zarządu LGD, warsztaty z członkami LGD reprezentującymi wszystkie sektory badanie ankietowe oraz konsultacje on-line.

Na etapie opracowywania zasad monitoringu i ewaluacji wykorzystano wyniki z badania ewaluacyjnego skuteczności realizacji LSR i efektywności pracy LGD za okres 2007-2014, badania ankietowe, wywiad focusowy z członkami Zarządu i konsultacje on-line.

Na etapie opracowywania planu komunikacji konsultacje odbyły się z zastosowaniem badań ankietowych, konsultacji on-line, bezpośrednich spotkań z przedstawicielami organizacji społecznych, organizację debaty OPEN SPACE w zakresie określenia i komunikacji z grupami defaworyzowanymi.

W badaniach ankietowych w zakresie określenia planu komunikacji udział wzięło razem 70 osób, w tym: 49 kobiet i 21 mężczyzn. Respondentami było: 24 przedstawiciele administracji samorządowej, 28 przedstawiciele organizacji pozarządowych, 11 przedstawiciele sektora gospodarczego, 25 mieszkańców. Wyniki ze wszystkich form konsultacji zostały wykorzystane w opracowaniu każdej części LSR z uwzględnieniem wniosków, uwag i propozycji z zastosowaniem metody największej liczby wskazań.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie systematycznie monitorowana i oceniana z udziałem mieszkańców. Na bieżąco będzie prowadzony monitoring prowadzonych usług doradczych i animacyjnych (ankiety odbiorców usług). Ankiety kierowane będą do osób bezrobotnych – uczestników form aktywizacji prowadzonych przez Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej oraz do wnioskodawców i realizatorów operacji w ramach LSR. Co 12 miesięcy dokonywana będzie ocena efektywności świadczonych usług z zastosowaniem narzędzia – kwestionariusza oceny. Oceny będą przedmiotem analizy Zarządu LGD.

Po zakończeniu 2018 roku, w I kwartale 2019 roku, na podstawie prowadzonego monitoringu i wniosków z oceny realizacji LSR oraz oceny efektywności usług doradczych i animacyjnych, przeprowadzone zostaną społeczne konsultacje udziałem mieszkańców w zakresie aktualizacji strategii oraz propozycji zmian lokalnych kryteriów wyboru. Konsultacje odbędą się w formie bezpośrednich spotkań konsultacyjnych, jedno spotkanie minimum w każdej gminie, w którym będą uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów: społecznego, gospodarczego, publicznego i przedstawiciele mieszkańców. Przeprowadzone zostaną także badania ankietowe. Na podstawie konsultacji wypracowane zostaną rekomendacje na Walne Zebranie Członków.

W związku z wydłużeniem okresu programowania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i planowanym zwiększeniem środków finansowych w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” oraz poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” oraz możliwością ubiegania się o dodatkowe środki rozpoczęto proces diagnozy i analizy poszczególnych wskaźników realizacji operacji w odniesieniu do przeprowadzonych dotychczas konkursów oraz danych statystycznych GUS.

Z uwagi na szczególną sytuację panującą w kraju i na świecie w tamtym okresie, a przede wszystkim z uwagi na bezpieczeństwo pracowników i interesantów ograniczono do minimum kontakt bezpośredni. Odnosząc się do zaplanowanych założeń partypacyjnego charakteru LSR wykorzystano alternatywną do bezpośredniej formy spotkań konsultacyjnych formułę konsultacji społecznych w postaci badań ankietowych wysyłanych drogą e-mailową przy respektowaniu zasad procedury aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

W wyniku analizy danych Pracowników Biura pozyskanych z przeprowadzonego w dniach 15-22 maja 2021 roku badania ankietowego z 16 potencjalnymi beneficjentami samorządu terytorialnego, którzy korzystali już z doradztwa w ramach ogłoszonych naborów i byłiby potencjalnie zainteresowani pozyskaniem środków w przypadku aktualizacji wskaźników - przeprowadzono ją w dwóch zakresach: Przedsiębiorczość na obszarze Lokalnej Strategii Rozwoju oraz Inne przedsięwzięcia nie związane z zakresem przedsiębiorczości – (Wzmocnienie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR oraz wzmocnienie kapitału społecznego, Promowanie produktów, usług lokalnych, turystyki, rekreacji, Zachowanie dziedzictwa lokalnego oraz Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury). Z pozyskanych danych wynikało, iż

wówczas największym zainteresowaniem cieszyłoby się przedsięwzięcie: Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury, które wskazało 15 potencjalnych beneficjentów. Kolejno największym zainteresowaniem cieszyły się przedsięwzięcia: Zachowanie dziedzictwa lokalnego – 13 wskazań oraz Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych – 2 wskazania. W przeprowadzonym badaniu ankietowym diagnozowano także chęć aplikowania potencjalnych grantobiorców w ramach nowego Przedsięwzięcia „Przygotowywanie oddolnych koncepcji rozwoju – Smart Village”. Z dostarczonych ankiet wynikało, iż tylko 5 potencjalnych grantobiorców byłoby zainteresowanych aplikowaniem o środki na zadania grantowe w zakresie „Przygotowywania oddolnych koncepcji rozwoju – Smart Village”.

Ponadto w ramach weryfikacji poszczególnych wskaźników przy uwzględnieniu wniosków z prowadzonego monitoringu Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” w dniach 10-17 maja 2021 roku przeprowadziło szczegółową analizę wszystkich wniosków i naborów biorąc pod uwagę ilość złożonych wniosków w stosunku ogłoszonych naborów. W wyniku analizy przeprowadzonej przez Pracowników Biura dotyczącej zrealizowanych naborów wykazano, że największym zainteresowaniem z zakresu przedsiębiorczości cieszy się przedsięwzięcie: Podejmowanie działalności gospodarczej – START UP (średnia wniosków na konkurs 21,75) W ramach innych przedsięwzięć, nie związanych z zakresem przedsiębiorczości należy wskazać Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury ze średnią 8,67 wniosków na konkurs oraz Zachowanie dziedzictwa lokalnego ze średnią 4,25 wniosków na konkurs.

Dokonano weryfikacji dotychczasowej diagnozy obszaru wskazanej w strategii, pod kątem zmian społeczno – ekonomicznych, które powinny być uwzględnione przy planowaniu nowych wskaźników i dodatkowych kwot na realizację poszczególnych przedsięwzięć wskazanych w strategii, na podstawie danych statystycznych z 2019 – 2020 roku pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowych Urzędów Pracy. Informacje w tym zakresie umożliwiły weryfikację informacji bazowych Lokalnej Strategii Rozwoju zapisów Rozdziału III „Diagnoza – opis obszaru i ludności” Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 Przeprowadzona analiza danych z lat bieżących potwierdziła aktualność zidentyfikowanych uprzednio grup m.in. z uwagi na większy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru. Jak również wciąż utrzymujący się procentowo większy udział kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców. Niewątpliwie zmniejszyła się skala poziomu bezrobocia, jednakże problem związany z tworzeniem oraz odnajdowaniem miejsc pracy wciąż pozostaje aktualny. Rynek pracy oraz sfera przedsiębiorczości to niewątpliwie jedne z wiodących aspektów LSR. W tym obszarze zauważalny jest wzrost liczby podmiotów gospodarczych na poziomie gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, jednak na tle województwa oraz kraju przyrost w tej skali należy ocenić jako niezbyt wysoki. Tendencja wzrostowa utworzonych działalności gospodarczych zauważalna jest w 11 spośród 13 gmin członkowskich obszaru Stowarzyszenia LGD. Tym samym upatruje się tu miejsce do wdrożenia pożądanych instrumentów służących rozwijaniu przedsiębiorczości w postaci zwiększonej liczby wskaźników.

Po przeprowadzonej analizie Pracownicy Biura przygotowali propozycję aktualizacji LSR z uwzględnieniem kwot oraz zwiększonych wskaźników w następującej formie.

Przedsięwzięcie	Kwota (w EURO)	Zwiększenie wskaźnika (ilość)
Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	399 500	13
Podejmowanie działalności gospodarczej – START UP	253 000	19
Zachowanie dziedzictwa lokalnego	55 500	5
Przygotowywanie oddolnych koncepcji rozwoju – Smart Village	5 000	1

W dniu 18 maja 2021 r. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” rozpoczęło poprzez zamieszczenie na stronie internetowej konsultacje społeczne zaproponowanych zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020. Przez okres 30 dni od zamieszczenia na stronie internetowej Stowarzyszenia nie wpłynęły do Biura żadne proponowane zmiany, uwagi.

Zarząd Stowarzyszenia na podstawie zebranych i przeanalizowanych danych przez Pracowników Biura oraz w oparciu o przeprowadzone konsultacje społeczne podjął uchwałę w zakresie zaakceptowania zmian do aktualizowanej Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020. Następnie w/w uchwałę zatwierdziło w dniu 22.06.2021 r. Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”.

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” została w całości przygotowana przez pracowników biura i członków Zarządu LGD z szerokim udziałem społeczności lokalnej na każdym etapie planowania LSR

Rozdział III Diagnostyka – opis obszaru i ludności

1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.

Obszar działania Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” wg stanu na 31.12.2019 zamieszkuje 90 676 mieszkańców, w tym 48 113 kobiet (53,06 %) i 42 563 mężczyzn (46,94 %). 17 287 osób mieszka w mieście. Powierzchnia obszaru wynosi 3 273 km², w tym : 8,84 km² (0,27 % ogólnej powierzchni) stanowi obszar miejski. Szczególną grupą docelową są osoby bezrobotne zamieszkałe na terenie LSR. Na dzień 31.12.2019 r. na terenie LSR zamieszkiwało 59 263 osoby w wieku produkcyjnym i stanowiło to 65,75% ogółu mieszkańców obszaru. Średnia liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi (59,17) osoby i jest wyższa niż średnia dla województwa (63,3 osoby). Najniższy wskaźnik występuje w Gminie Rozogi (51,4 osoby), najwyższy w gminie Janowo(66,6 os.). Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 20,59% i poprodukcyjnym 18,87%. Razem ludność w wieku nieprodukcyjnym stanowi 15,24 % ogółu mieszkańców.

Tabela 9: Ludność obszaru LSR wg. gmin i podziału na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym i nieprodukcyjnym.

Gmina	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Działdowo	2147	6144	1530	59,8
Iłowo-Osada	1464	4397	1331	63,6
Płońnica	1050	3471	1083	61,5
Janowiec Kościelny	639	1949	614	64,3
Janowo	505	1593	556	66,6
Kozłowo	1248	3767	983	59,2
Nidzica	3662	13027	4314	61,2
Dźwierzuty	1136	4159	1197	56,1
Jedwabno	667	2339	625	55,2
Rozogi	1017	3649	857	51,4
Szczytno	2816	8366	1913	56,5
Świątajno	1011	3649	1114	58,2
Wielbark	1310	4153	998	55,6
Obszar LSR	18 672	59 263	17115	59,17

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Najwięcej osób zamieszkuje w Gminie (miejsko – wiejskiej) Nidzica - 21 003 mieszkańców oraz w Gminie (wiejskiej) Szczytno 13 095 mieszkańców (będąca zarazem jedyną gminą na obszarze LSR, w której zauważalny jest wzrost liczby ludności względem lat ubiegłych). Najmniejsza liczba osób to mieszkańcy gminy Janowo - 2 654 osoby. Największa gęstość zaludnienia występuje w gminie Iłowo – Osada-69 osób na 1 km² , najmniejszy zaś w gminie Jedwabno (12 osób na 1 km²) oraz Janowo (14 osób na 1 km²). Gęstość zaludnienia zdecydowanej większości gmin (w 12 na 13 gmin) należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy" jest zdecydowanie niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie warmińsko-mazurskim, wynoszącej 59 osób na 1 km².

Tabela 10: Ludność i gęstość zaludnienia w gminach obszaru LGD dane na 31.12.2019r.

Gmina	Ludność	Ludność w tym kobiety	Ludność na 1 km
Działdowo	9 821	4 796	36
Iłowo-Osada	7192	3 687	69
Płońnica	5604	2 786	34
Janowiec Kościelny	3 202	1 582	24
Janowo	2 654	1 309	14
Kozłowo	5 998	2 922	24
Nidzica	21 003	10 730	55
Dźwierzuty	6 492	3 250	25
Jedwabno	3 631	1 833	12
Rozogi	5 523	2 681	25
Szczytno	13 095	6 526	38
Świątajno	5 774	2 869	21
Wielbark	6 461	3 142	19
Obszar LSR	90 676	48 113	30,46

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Szczególną grupą docelową są osoby bezrobotne zamieszkałe na terenie LSR. Ich struktura wg płci i wykształcenia i wieku, analiza warunków życia , wyniki z badania ewaluacyjnego LSR za okres 2007-2013

oraz wyniki konsultacji w ramach partypacyjnego opracowywania LSR na okres 2014-2020 pozwoliły określić grupy defaworyzowane. Na dzień 31 grudnia 2019 roku na terenie LSR było 3 236 osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w Działdowie, Nidzicy i w Szczytnie. 62,20 ogółu osób bezrobotnych stanowią kobiety. 11 gmin na obszarze LGD to gminy wiejskie i dwie gminy miejsko-wiejskie, dlatego są to głównie kobiety na wsi.

Tabela 11: Osoby bezrobotne w wieku produkcyjnym , w tym kobiety (stan na 31.12.2019 r.)

Gmina	Pracujący ogółem	Bezrobotni zarejestrowani w Urzędzie Pracy	Kobiety zarejestrowane w Urzędzie Pracy %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w wieku produkcyjnym %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w wieku produkcyjnym %
Działdowo	808	603	68,8	9,8	14,9
Iłowo-Osada	717	358	70,01	8,1	11,9
Płońnica	390	306	63,4	8,8	12,4
Janowiec Kościelny	192	59	57,6	3,0	4,0
Janowo	177	48	64,6	3,0	4,4
Kozłowo	585	164	62,8	4,4	6,2
Nidzica	4734	449	59,2	3,4	4,4
Dźwierzuty	363	237	58,6	5,7	7,5
Jedwabno	491	102	67,6	4,4	6,6
Rozogi	402	153	58,2	4,2	5,6
Szczytno	878	376	62,5	4,5	6,0
Świątajno	685	167	52,1	4,6	5,4
Wielbark	1711	214	63,1	5,2	7,4
Obszar LSR	10 422	3 236	62,20	5,32	7,44

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Wśród osób bezrobotnych na terenie LSR, największą grupę stanowią osoby o wykształceniu gimnazjalnym i poniżej. Osoby te stanowią 18,63 % ogółu bezrobotnych. Najmniej osób bezrobotnych odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym.

Tabela 12: Osoby bezrobotne wg. wykształcenia na obszarze LSR. Stan na 31.12.2020 r.

Powiat 9774	Osoby bezrobotne w podziale ze względu na posiadane wykształcenie									
	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Zasadnicze zawodowe		Gimnazjalne i poniżej 1821	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Szczycieński 3535	229	166	466	294	280	190	608	276	695	331
Działdowski 5149	268	194	706	513	420	306	887	463	900	492
Nidzicki 1090	65	43	100	65	119	80	191	92	225	110

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Na dzień 31.12.2020 roku, na terenie LSR zarejestrowanych było 5 065 osób bezrobotnych, w tym 1938 kobiet co stanowi 38, 26 % ogółu osób bezrobotnych. Z kolei na dzień 31.12.2019 roku liczba ta wynosiła 3 139, a w roku 2018 odpowiednio 3 638 osób. W roku 2020 udział kobiet w grupie osób bezrobotnych przekraczał 59 % ogółu bezrobotnych. W tej grupie na dzień 31.12.2020 r. co najmniej 1709 kobiet (88,18%) stanowiły kobiety mieszkające na wsi. **Dlatego grupa – kobiety zamieszkałe na terenach wiejskich (miejscowości do 5 tys. mieszkańców) została wyodrębniona jako grupa defaworyzowana.**

Tabela 13: Bezrobotni w gminach obszaru LSR

Gmina	Bezrobotni na dzień 31.12.2018		Bezrobotni na dzień 31.12.2019		Bezrobotni na dzień 31.12.2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Działdowo	659	465	603	415	575	379
Iłowo-Osada	435	294	358	251	341	227
Płońnica	339	228	306	194	290	183
Janowiec Kościelny	56	31	59	34	55	36
Janowo	57	32	48	31	56	31
Kozłowo	236	154	164	103	162	94
Nidzica	530	334	449	266	427	229
Dźwierzuty	246	144	237	139	271	162
Jedwabno	147	79	102	69	123	79
Rozogi	149	80	153	89	181	96
Szczytno	353	208	376	235	437	248
Świątajno	208	108	167	87	202	102
Wielbark	223	122	117	72	127	72
Obszar LSR	3638	2157	3139	1985	5065	1938

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Na podstawie danych statystycznych (osoby bezrobotne wg wykształcenia i osoby bezrobotne do 25 roku życia), danych z ośrodków pomocy społecznej oraz analiz ośrodka wspierania ekonomii społecznej na obszarze LSR, a także wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych podczas opracowywania strategii określona została kolejna **grupa osób defaworyzowanych** – osoby będące w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy: **osoby bezrobotne do 25 roku życia o niskich kwalifikacjach.**

Wśród 5 065 osób bezrobotnych na 31.12.2020 roku, 482 osoby to osoby do 25 roku życia, co stanowi 9,51 % ogółu bezrobotnych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku osoby te stanowiły również 9,51 % ogółu osób bezrobotnych. Jest to grupa , która często podejmuje decyzje o emigracji zarobkowej do innych krajów Unii Europejskiej, a po powrocie z emigracji poszukuje wsparcia na lokalnym rynku pracy.

Tabela 14: Bezrobotni do 25 roku życia w gminach obszaru LSR

Gmina	Bezrobotni do 25 roku życia na dzień 31.12.2018	Bezrobotni do 25 roku życia na dzień 31.12.2019	Bezrobotni do 25 roku życia na dzień 31.12.2020
Działdowo	93	79	76
Iłowo-Osada	63	55	45
Płońnica	52	51	42
Janowiec Kościelny	8	14	7
Janowo	7	6	8
Kozłowo	40	15	18
Nidzica	82	29	28
Dźwierzuty	35	47	51
Jedwabno	18	26	16
Rozogi	17	31	26
Szczytno	48	70	72
Świątajno	25	31	38
Wielbark	34	28	55
Obszar LSR	522	482	482

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Następną określoną w LSR grupą defaworyzowaną są osoby **bezrobotne powyżej 50 roku życia**. Trudna sytuacja na rynku pracy osób z tej grupy spowodowana jest wieloma różnymi czynnikami, wśród których wymienić można niski stopień mobilności, niedostosowanie przygotowania zawodowego do rynku pracy, dłuższy okres pozostawania bez pracy, niska samoocena. Osoby te wymagają zindywidualizowanego wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej, komplementarnych instrumentów wspierania przedsiębiorczości, współpracy lokalnych instytucji rynku pracy, integracji społecznej wspierania ekonomii społecznej. Na dzień 31.12.2020 roku, osoby z tej grupy stanowiły 13,62 % ogółu bezrobotnych na terenie LSR.

Tabela 15: Bezrobotni powyżej 50 roku życia w gminach obszaru LSR

Gmina	Bezrobotni powyżej 50 roku życia na dzień 31.12.2018	Bezrobotni powyżej 50 roku życia na dzień 31.12.2019	Bezrobotni powyżej 50 roku życia na dzień 31.12.2020
Działdowo	145	147	136
Iłowo-Osada	99	98	84
Płońnica	70	69	58
Janowiec Kościelny	19	10	9
Janowo	14	15	16
Kozłowo	50	46	44
Nidzica	129	52	45
Dźwierzuty	62	68	72
Jedwabno	45	24	27
Rozogi	31	38	37
Szczytno	96	93	84
Świątajno	59	51	53
Wielbark	41	25	25
Obszar LSR	860	736	690

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Osoby długotrwale bezrobotne stanowią czwartą grupę defaworyzowaną. Są to osoby pozostające bez pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Na dzień 31.12.2020 takich osób na terenie LSR było 1607 i stanowiły one największą grupę 51,19 % ogółu osób bezrobotnych. Poniższa tabela przedstawia wykaz tych osób w gminach należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”.

Tabela 16: Bezrobotni długotrwale w gminach obszaru LSR

Gmina	Bezrobotni długotrwale na dzień 31.12.2018	Bezrobotni długotrwale na dzień 31.12.2019	Bezrobotni długotrwale na dzień 31.12.2020
Działdowo	413	351	385
Iłowo-Osada	273	209	203
Płońnica	219	186	192
Janowiec Kościelny	20	18	163
Janowo	19	18	26
Kozłowo	111	81	66
Nidzica	218	84	70
Dźwierzuty	119	115	123
Jedwabno	74	38	50
Rozogi	59	58	60
Szczytno	162	130	141
Świątajno	75	57	64
Wielbark	82	48	61
Obszar LSR	1844	1312	1607

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Na podstawie przeprowadzonych badań i konsultacji, ewaluacji działań ośrodka wspierania ekonomii społecznej oraz spotkania OPEN SPACE z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej i integracji społecznej, podsumowane zostały najważniejsze problemy, potrzeby, zasoby i potencjał osób bezrobotnych.

Problemy	Oddalenie od rynku pracy, niekorzystna struktura osób bezrobotnych: osoby bez kwalifikacji zawodowych, bezradne zawodowo, długotrwale bezrobotne
	Brak ofert pracy dla kobiet częste popadanie w zadłużenie (wyższe koszty utrzymania niż przychody), korzystanie z pożyczek konsumpcyjnych, które nakręcają spiralę zadłużenia,
	Największe problemy z bezrobociem na obszarach słabo rozwiniętych przedsiębiorczo
	Brak skutecznych instrumentów wychodzenia z bezrobocia, w tym edukacji przedsiębiorczej na wysokim poziomie
	Marazm zawodowy - brak chęci do wychodzenia z bezrobocia, odzwyczajenie od pracy, strach przed podjęciem pracy, strach przed powrotem na rynek pracy
Potrzeby	Tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców wsi
	Aktywizacja zawodowa kobiet, osób z grup defaworyzowanych, wykluczonych z rynku pracy
	Wspieranie funkcjonujących firm w dywersyfikacji działalności i tworzeniu nowych miejsc pracy, szkolenia, doradztwo i treningi w miejscu pracy.
	Rozwój instrumentów ekonomii społecznej jako form zatrudnienia odpowiadających na potrzeby i angażujących grupy defaworyzowane, inkubowanie przedsiębiorczości wiejskiej
	Alternatywne sposoby podejmowania zatrudnienia typu: prace sezonowe i stopniowe wydłużanie okresu zatrudnienia, umożliwianie podejmowania prac dorywczych
Zasoby	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru, Funkcjonujące podmioty gospodarcze, w tym działające w sferze innowacji
	Rozwijająca się sieć współpracy instytucji rynku pracy, wsparcia społecznego i wsparcia ekonomii społecznej
	Doświadczenie w pracach gospodarskich, drobnych naprawach, kapitał społeczny w postaci nawiązanych relacji, szczególnie w małych społecznościach, gdzie większość ludzi się zna.
Potencjał	Atrakcyjność inwestycyjna i zamieszkania obszaru LGD a także rozwój funkcji usługowych ośrodka aglomeracyjnego, istniejące markowe produkty turystyczne oraz sieci współpracy, umożliwiające kreowanie działalności gospodarczych opartych o potencjał sieci
	Spółeczeństwo obywatelskie, rozwój aktywności społecznej i działań samopomocowych
	Umiejętności praktyczne osób bezrobotnych, często niepotwierdzone żadnym certyfikatem.

2. Charakterystyka gospodarki

Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest bardzo korzystnie ułożona komunikacyjnie. Obszar funkcjonowania LGD przecina z północy na południe trasa S7 łącząca Warszawę z Gdańskiem, która przechodzi tuż obok Nidzicy. W podobny sposób przebiega również zelektryfikowana linia kolejowa Warszawa –Działdowo - Olsztyn, posiadająca połączenie z magistralą kolejową Warszawa – Gdańsk.

Gminy wchodzące w skład LGD są ułożone po obu stronach drogi wojewódzkiej 545, która przecina trasę S7 pod kątem prostym. Gminy należące do LGD są więc połączone dogodną siecią komunikacyjną, która w naturalny sposób łączy partnerów i zapewnia łatwe podróżowanie – zarówno mieszkańcom, jak i turystom. Dobrze rozbudowana jest sieć drogowa na obszarze LGD, jednak niewystarczająca jest liczba połączeń kolejowych (zawieszono całkowicie połączenia kolejowe pomiędzy Nidzicą i Szczytnem). Występują także braki w zakresie infrastruktury technicznej jeszcze w wielu miejscowościach (sieci wodno – kanalizacyjne, drogi gminne, oświetlenie uliczne), które utrudniają rozwój przedsiębiorczości.

Korzystnym rozwiązaniem komunikacyjnym było uruchomienie w 2016 roku portu lotniczego w Szymanach. Niewątpliwie ma to korzystny wpływ na możliwości rozwoju przedsiębiorczości na terenie LSR, w tym rozwoju usług turystycznych.

Do kluczowych dziedzin gospodarki należy przemysł i budownictwo, a do głównych branż rozwojowych na obszarze Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy" zidentyfikowanych podczas opracowywania LSR, określonych na podstawie strategii gminnych oraz na podstawie badań firm, które zostały utworzone w okresie 2011- 2014, należą:

- przemysł drzewny i meblarski oraz pochodne działalności : stolarstwo, produkcja galanterii drewnianej
- przemysł metalowy, w szczególności produkcja ze stali nierdzewnej, ślusarstwo
- budownictwo i usługi budowlane
- usługi turystyczne (hotelarstwo, gastronomia, biura turystyczne, wioski tematyczne)

Pomimo wskazywania szans rozwoju oraz występujących trendów, w niewielkim stopniu rozwija się przetwórstwo rolno – spożywcze oraz przedsiębiorczość związana z wykorzystywaniem potencjału i walorów przyrodniczych, rolnictwa ekologicznego, dziedzictwa kulturowego, wielokulturowości i położenia. Niewiele jest także firm, które wykorzystują nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania w swojej działalności. Najwięcej innowacyjnych rozwiązań i praktycznych zastosowań odnotowuje się w grupie przedsiębiorstw branży metalowej (produkcja sprzętów i urządzeń ze stali nierdzewnej).

Nasylenie podmiotami gospodarczymi na 10 tys. ludności w powiatach, w których funkcjonuje Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest na tle kraju i województwa warmińsko-mazurskiego zdecydowanie niekorzystne. Konieczne jest zastosowanie różnorodnych form wspierania przedsiębiorczości w ramach LSR z wykorzystaniem potencjału lokalnych zasobów naturalnych, położenia komunikacyjnego, walorów przyrodniczych, zasobów dziedzictwa kulturowego.

Tabela 17: Podmioty gospodarcze na 1.000 mieszkańców w gminach LGD (stan na 31.12.2019)

	Działdowo	Iłowo-osada	Płońska	Janowiec Kościelny	Janowo	Kozłowo	Nidzica	Dźwierzuty	Jedwabno	Rozogi	Szczytno	Świątajno	Wielbark
Podmioty gospodarcze	50	56	50	47	63	46	86	59	73	52	83	87	48
Podmioty gosp. osób fizycznych	40	42	37	37	44	33	61	45	57	42	72	70	39

Źródło: Dane GUS

W 2019 r. liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. ludności w gminach należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” wynosiła 61,53, przy średniej dla 93 117 – natomiast liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne na 1 tys. ludności w gminach należących do Stowarzyszenia LGD Brama Mazurskiej Krainy wynosiła 47,61, przy średniej dla województwa 66 i średniej dla kraju 84.

Tabela 18: Podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym na obszarze LSR

Gmina	Sektor prywatny - liczba podmiotów gospodarczych					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	389	401	428	433	472	512
Iłowo-Osada	332	334	346	363	386	400
Płońska	256	246	247	249	262	275
Janowiec Kościelny	178	167	161	156	143	153
Janowo	140	141	133	141	148	146
Kozłowo	238	255	258	251	261	273
Nidzica	1 669	1672	1681	1703	1726	1791
Dźwierzuty	296	302	315	334	358	363
Jedwabno	259	242	245	257	254	269
Rozogi	237	233	234	240	267	280
Szczytno	887	904	937	983	1 068	1 123
Świątajno	440	437	452	458	490	518
Wielbark	272	256	262	281	295	326
Obszar LSR	5493	5590	5699	5849	6130	6429

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Tabela 19: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LSR

Gmina	Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo tendencja wzrostowa	311	320	342	354	390	424
Łłowo-Osada tendencja wzrostowa	252	252	261	282	302	314
Płóńnica tendencja wzrostowa	205	195	191	193	206	220
Janowiec Kościelny tendencja malejąca	156	145	139	133	119	128
Janowo stały poziom	115	115	107	111	117	116
Kozłowo tendencja wzrostowa	180	195	189	189	199	208
Nidzica tendencja wzrostowa	1252	1243	1236	1266	1291	1350
Dźwierzuty tendencja wzrostowa	224	241	256	278	294	313
Jedwabno tendencja wzrostowa	215	200	201	214	208	224
Rozogi tendencja wzrostowa	205	201	198	204	230	241
Szczytno tendencja wzrostowa	770	784	814	862	937	990
Świątajno tendencja wzrostowa	360	358	367	375	404	431
Wielbark tendencja wzrostowa	231	215	219	236	250	282
Obszar LSR	4 476	4 464	4 520	4 698	4 947	5 241

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Jak wynika z powyższych zestawień, na dzień 31.12.2020 r. na terenie LSR zarejestrowanych było 6 429 podmiotów prywatnych i osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek. W tej liczbie 5 241 firm, to firmy osób fizycznych, które stanowiły 81,52% ogółu firm sektora prywatnego. Taka struktura determinuje plan działania w zakresie wsparcia przedsiębiorczości w ramach LSR. Średnia dla całego województwa wynosi 74,65%. Najwięcej firm funkcjonuje w Gminie Nidzica – (1791) (27,86 %) oraz w Gminie Szczytno – (1123) (17,46%)

W grupie przedsiębiorstw w sektorze prywatnym funkcjonowało na dzień-31.12.2020r 283 spółek prawa handlowego. W tym sektorze odnotowywana jest niewielka dynamika wzrostu. Spółki prawa handlowego stanowią na obszarze LGD 4,40% (dla porównania wskaźnik ten dla całego województwa warmińsko - mazurskiego wynosi 6,37%).

Tabela 20: Spółki handlowe w sektorze prywatnym na obszarze LSR

Gmina	Sektor prywatny - spółki handlowe					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	23	26	26	19	19	24
Łłowo-Osada	14	15	15	10	13	16
Płóńnica	12	12	13	12	10	10
Janowiec Kościelny	2	2	2	2	2	3
Janowo	6	6	5	7	7	7
Kozłowo	12	13	15	11	10	12
Nidzica	97	101	111	104	106	108
Dźwierzuty	13	14	12	14	16	17

Jedwabno	10	10	10	8	11	10
Rozogi	4	4	4	2	2	3
Szczytno	49	52	52	44	50	51
Świątajno	16	17	20	16	17	17
Wielbark	1	1	1	1	6	5
Obszar LSR	259	273	286	250	269	283

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Na stałym poziomie utrzymuje się liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego. Ta grupa firm ma także bardzo ważne znaczenia ze względu na potencjał rozwojowy i posiadany kapitał do inwestowania oraz kreowania nowych miejsc pracy dla mieszkańców wsi. Istniejące na terenie LSR specjalne strefy ekonomiczne (strefa Korpele k. Szczytna z podstrefą w Szymanach i strefa Nidzica) stwarzają dogodne warunki finansowe dla inwestorów.

Tabela 21: Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na obszarze LSR

Gmina	Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	6	6	6	3	3	3
Howo-Osada	1	1	1	0	1	1
Kozłowo	2	2	2	1	0	0
Nidzica	11	11	12	9	7	7
Dźwierzuty	1	1	1	1	1	1
Jedwabno	2	2	2	1	1	1
Szczytno	9	10	9	7	6	7
Świątajno	3	3	3	1	1	1
Obszar LSR	35	36	36	23	20	21

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Szczególną formą prawną, w ramach której oprócz celów biznesowych, realizowane są także cele społeczne, są spółdzielnie. W tej formule prawnej działają spółdzielnie rolnicze, spółdzielnie pracy, spółdzielnie handlowe i wielobranżowe, spółdzielnie socjalne i banki spółdzielcze. Dynamikę rozwoju spółdzielczości na obszarze LSR przedstawia poniższa tabela. Na wzrost działalności gospodarczej w tej formule prawnej największy wpływ ma rozwój spółdzielni socjalnych poprzez programy wsparcia dla spółdzielczości socjalnej.

Tabela 22: Spółdzielnie na obszarze LSR

Gmina	Sektor prywatny - spółdzielnie					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	1	1	2	3	3	4
Howo-Osada	5	6	6	5	5	4
Płońnica	4	4	6	6	6	5
Janowiec Kościelny	4	4	3	2	2	2
Janowo	1	1	1	1	1	1
Kozłowo	4	4	4	3	3	3
Nidzica	12	12	13	12	12	12
Dźwierzuty	6	5	5	6	6	6
Jedwabno	1	1	1	1	1	1
Rozogi	2	2	2	1	1	1
Szczytno	3	3	3	2	2	2
Świątajno	3	2	3	3	3	3
Wielbark	1	1	1	1	1	0
Obszar LSR	47	46	50	46	46	44

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

3. Potencjał rozwojowy

Analiza podstawowych wskaźników w sferze ekonomicznej oraz analiza branż pozwala na wskazanie branż z największym potencjałem rozwojowym, które mogą się wyróżniać nowoczesnością, innowacyjnością i konkurencyjnością. Do takich branż zaliczyć można sektor firm turystycznych, firmy branży drzewnej, producentów mebli i producentów zdrowej żywności. Coraz większa grupa turystów zainteresowana jest zdrową żywnością i takie trendy obserwowane są w Polsce i w Europie. O rosnącym zainteresowaniu zdrową żywnością świadczą organizowane cyklicznie jarmarki oraz promocja zdrowej żywności i świeżych produktów rolnych w gastronomii na obszarze LGD (przykład funkcjonowania Zajazdu TUSINEK w Rozogach, sieć Dziedzictwa kulinarnego Warmii, Mazur i Powiśla). Branże o kluczowym znaczeniu dla rozwoju są także zbieżne z przyjętymi w RPO Warmia i Mazury inteligentnymi specjalizacjami: meblarstwo i przemysł drzewny (produkcja mebli), ekonomia wody (działalność w obszarze turystyki i hotelarstwa) oraz żywność wysokiej jakości (produkcja artykułów spożywczych i działalność usługowa związana ze sprzedażą, promocją i eksportem żywności)

Z uwagi na położenie Bramy Mazur (od południowo – zachodniej strony), **cały teren działalności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” wykazuje ogromny i rozwojowy potencjał turystyczny.** Analiza dostępnych miejsc noclegowych na terenie powiatów nidzickiego, działdowskiego i szczytyńskiego wskazuje, na brak dostatecznej liczby miejsc noclegowych. Taka sytuacja postrzegana jest jako jedna z najważniejszych słabych stron obszaru funkcjonowania LGD, ale równocześnie jako największa szansa w rozwoju gospodarczym na obszarach wiejskich (turystyka wiejska, wioski tematyczne, klaster turystyczny). Dotychczas jedynie w dwóch gminach na terenie LSR liczba miejsc noclegowych ma kluczowe znaczenie dla rozwoju turystyki: Gmina Świętajno i Gmina Jedwabno. W tych gminach planowane są kolejne inwestycje w zakresie uruchamiania nowych miejsc noclegowych. Nowe inwestycje w turystykę planowane są także w Gminie Kozłowo, Rozogi, Nidzica i Wielbark. Baza noclegowa umożliwi również kreowanie nowych produktów turystycznych oraz tworzenie tematycznych pakietów turystycznych obejmujących kilka ośrodków i integrujących branżę turystyczną wokół produktów sieciowych. Zestawienie obiektów i dostępnych miejsc noclegowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23: Obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania oraz ich wykorzystanie. Stan na 31.12.2019 r.

Gmina	Obiekty	Miejsca noclegowe	Miejsca noclegowe całoroczne
Działdowo	1	25	25
Łłowo-Osada	0	0	0
Płońnica	0	0	0
Janowiec Kościelny	0	0	0
Janowo	2	48	12
Kozłowo	1	120	120
Nidzica	6	216	44
Dźwierzuty	1	20	0
Jedwabno	5	468	186
Rozogi	1	34	34
Szczytno	3	76	76
Świątajno	4	210	0
Obszar LSR	24	1 217	497

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Turystyka jest szansą na zwiększenie dochodowości wsi oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy. Bogactwo przyrody, walory krajobrazowe, charakterystyczna mazurska architektura, wielokulturowość występująca na obszarze LGD, zasoby niematerialne to znakomite czynniki decydujące o rozwoju tej formy

przedsiębiorczości. Dodatkowymi atutami są funkcjonujące na terenie LSR „wioski tematyczne”, inicjatywy tworzenia nowych wiosek tematycznych, inicjatywa klastrowa „ Szlak dziedzictwa kulturowego” obejmującego wszystkie gminy LGD oraz wzorcowe przedsiębiorstwo społeczne „Garncarska Wioska” we wsi Kamionka w Gminie Nidzica, wskazywane w analizie SWOT jako jedna z mocnych stron całego obszaru. Na obszarze LGD, pomimo znakomitego położenia geograficznego, istniejących zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych, nie ma jednak wielu wyróżniających się produktów turystycznych. Najbardziej rozpoznawalnymi produktami są „Garncarska Wioska”, „Powrót Juranda do Spychowa”, Turniej rycerski. W opracowaniu „Markowe Mazury” Warmińsko – Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej z 2012 roku, wymieniono tylko pięć markowych produktów turystycznych na obszarze LGD: Śladem mazurskiej kultury, Podróż do Rajskiego Ogrodu, Ostoja natury i dobrego zdrowia oraz Lekcje przyrody, historii i smaku, Dolomity są pod Szczytnem.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, spotkań focusowych, raportu z ewaluacji działań Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej oraz ewaluacji efektów programu dotacyjnego w ramach PO KL 6.2 „Własny biznes – sposób na życie”, określone zostały determinanty w zakresie podejmowania decyzji o utworzeniu i likwidacji firm w ramach samozatrudnienia oraz tworzenia spółdzielni socjalnej. Przeanalizowane wyniki udzielonych dotacji dla 10 spółdzielni socjalnych oraz 193 osób, które uruchomiły działalność gospodarczą na własny rachunek uzyskują dotacje w łącznej kwocie 6mln 670 tys. zł. Do uwarunkowań decydujących o rozpoczęciu działalności gospodarczej należą:

- możliwość uzyskania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- krótki okres utrzymania trwałości działalności gospodarczych dofinansowanych ze środków unijnych (1 rok),
- okres opłacania niższych składek ZUS (2 lata od rozpoczęcia działalności gospodarczej),
- możliwość pozyskania wsparcia pomostowego w początkowym okresie prowadzenia działalności gospodarczej ,
- możliwość uzyskania wsparcia doradczego i szkoleniowego (opieki biznesowej).

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują także na zakresy branżowe i rodzaje działalności, które uzyskują najwyższy wskaźnik utrzymania firmy na rynku oraz wskazują na potrzebę kierowania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej:

- planowane przedsięwzięcie jest zbieżne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD: turystyka, usługi informatyczne, usługi dla ludności, żywność wysokiej jakości
  - planowane przedsięwzięcie kreują nowe produkty i wykorzystują innowacyjne rozwiązania
  - planowane przedsięwzięcia uruchamiane są przez mieszkańców wsi, w tym kobiety,
  - planowane przedsięwzięcia wykorzystują lokalne zasoby i walory przyrodnicze, zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego,
  - planowane przedsięwzięcie zakładają współpracę z innymi podmiotami, działania w ramach sieci
- Zagrożeniem wskazywanym przez dotowanych w ramach PO Kapitał Ludzki 6.2 oraz przez przedsiębiorców działających na obszarze LGD podczas spotkań focusowych mogą być niestabilne i nieprzejrzyste oraz zmieniające się przepisy podatkowe.

O potencjale rozwojowym świadczą także doświadczenia oraz nawiązane kontakty i współpraca z partnerami zagranicznymi LGD w Szwecji, we Włoszech i Hiszpanii w zakresie przedsiębiorczości wiejskiej, turystyki i produktów turystycznych, ekonomii społecznej. Na obszarze LGD niewiele jest jeszcze wspólnych projektów partnerskich realizowanych we współpracy grupy przedsiębiorców oraz przedsiębiorców i partnerów społecznych, przedsiębiorców i władz samorządowych. W LSR partnerskie projekty będą premiowane w celu inicjowania takich związków i wspólnych przedsięwzięć. Istniejące nieliczne przykłady będą inspiracją do wykorzystania w ramach LSR. Do takich przykładów należy inicjatywa klastrowa „Szlak dziedzictwa kulturowego” utworzona przez LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, sieć przedsiębiorstw społecznych PROMETEUSZ oraz powstałe w 2015 roku konsorcjum przedsiębiorstw „Mazurskie klimaty”.

4. Rolnictwo

Obszar LGD posiada duże tradycje rolnicze. Funkcjonowały tutaj jedne z większych w Polsce Kombinatów Rolnych „Łyna” i „Mazury”. Położenie bardzo wielu gospodarstw rolnych stanowi znakomity, do wykorzystania dla rozwoju turystyki, rolnictwa ekologicznego jako zaplecza dla przetwórstwa rolno – spożywczego, ekoturystyki i agroturystyki potencjał: położenie, walory krajobrazowe, walory przyrodnicze i kulturowe. W kilku gminach obszaru LGD prowadzone są uprawy ekologiczne oraz wytwarzane są produkty oparte na lokalnych płodach rolnych. Testowane są także rozwiązania w zakresie krótkich łańcuchów dostaw od rolnika do klienta.

5. Zasoby przyrodnicze, kulturowe i historyczne

Obszar aktywności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” posiada wyjątkowe walory przyrodnicze, czyste środowisko, liczne kompleksy leśne zasobne w runo leśne (w przypadkach niektórych gmin, zalesienie sięga 70% powierzchni gminy), co w połączeniu z brakiem uciążliwego przemysłu daje czyste, nieskażone środowisko. Na terenie LGD występują obszary chronione w ramach sieci Natura 2000, co z jednej strony uznawane jest za szansę rozwoju obszaru LGD, w szczególności turystyki, z drugiej zaś za jego zagrożenie, z uwagi na kompleksowość przepisów środowiskowych, narzucanych inwestorom. Na terenie LGD znajdują się rezerваты przyrodnicze: „Świńskie Bagno”, „Źródła rzeki Łyny”, „Galwica”, „Małga”, „Pupy” i „Kulka”. Są to unikalne miejsca, które zachwycą każdego, kto je odwiedzi i pozna. Ponadto, występują liczne zbiorniki wodne, ostoje zwierzyny, parki krajobrazowe i pomniki przyrody. Walory przyrodniczo-krajobrazowe sprzyjają rozwojowi agroturystyki, turystyki i rekreacji. Na terenie LGD znajdują się źródła największej w województwie Warmińsko –Mazurskim rzeki Łyny, będącej dopływem Pergoły. Niektóre gminy posiadają swoje produkty turystyczne związane z bogactwem naturalnym, np. spływy kajakowe rzeką Wkrą, Krutynią, łowiectwo z rozwiniętymi usługami łowieckimi oferowanymi turystom polskim i zagranicznym, stawy udostępnione dla wędkarzy i jazda konna. Biorąc pod uwagę cały obszar LGD, turystyka i agroturystyka jest jednak jeszcze słabo rozwinięta. Występuje niewielka ilość gospodarstw ekologicznych, oferujących zdrową żywność i produkty lokalne. Istnieje potrzeba wspierania lokalnych grup producenckich oraz inicjatyw siecujących firmy turystyczne i oferujące tematyczne pakiety turystyczne.

Na obszarze LGD występują zagospodarowane kąpieliska, oznakowane ścieżki rowerowe i dydaktyczno – przyrodnicze, niestety jeszcze w niewielkiej ilości. Na całym obszarze LGD wykorzystanie tego potencjału jest niewielkie. Brak jest kompleksowego podejścia do eksponowania zasobów przyrodniczych, wspólnych dla całego obszaru LGD.

Mieszkańcy obszaru LGD dostrzegają szansę w wykorzystaniu walorów przyrodniczych, poprzez ich zagospodarowanie, stworzenie kompleksowej oferty promującej te walory, a także rozwój m.in. ekoturystyki i agroturystyki. Konieczne jest wytyczenie i oznakowanie nowych bezpiecznych tras turystycznych, ścieżek pieszych i rowerowych. Istotne jest też podnoszenie świadomości mieszkańców w obszarze zachowania i wzbogacenia przyrodniczo - kulturowych walorów własnego środowiska i regionu.

Obszar LGD to kraina pięknych i czystych jezior i rzek, urokliwych lasów, gościnnych wiosek i miast. To wymarzone miejsce dla poszukujących odpoczynku w naturze, dla odkrywców ciekawych miejsc, dla aktywnych, którzy chcą spędzić czas na turystycznych szlakach. To niepowtarzalne krajobrazy, zachowane i odnowione zabytkowe i historyczne obiekty, kultywowane i odtwarzane tradycje regionalne. W gospodarstwach agroturystycznych zapewniony jest odpoczynek oraz aktywne spędzenie czasu w siodle, na kajaku, w łódce. Obszar LGD obfituje w ryby, grzyby, jagody, ekologiczne uprawy warzyw i owoców. Dla aktywnych, wiejskie firmy turystyczne oferują: konie, kajaki i rowery.

Obszar LGD to w większości teren rolniczy. Na rozwój gospodarczy wpłynie odpowiednie wspieranie młodych mieszkańców wsi m.in. poprzez wsparcie lokalnej produkcji, dotacje na działalność pozarolniczą. Szansą jest także rozwój gospodarki leśnej (we współpracy z nadleśnictwami), która jest terytorialnie i funkcjonalnie związana z gospodarką wiejską, a która stanowi alternatywą w stosunku do rolnictwa formę aktywności ekonomicznej i społecznej.

Obszar LGD jest bogaty w dziedzictwo kulturowe i historyczne. Do walorów historycznych zaliczane są m.in. szlaki bitewne, cmentarze (w tym największy cmentarz z I wojny światowej w Orłowie, gm. Nidzica), kurhany, wykopaliska, wały obronne, zabytkowe kościoły, pałace, dworki wraz z folwarkami, parki, charakterystyczna zabudowa pruska i mazurska. Tutaj można odnaleźć wkomponowane w wiejski krajobraz mazurskie i kurpiowskie chaty oraz dotknąć mazurskiej kultury i docenić mazurskie smaki.

Gminy posiadają swoje legendy, miejsca i postacie historyczne, odbywają się imprezy cykliczne, aktywnie działają zespoły folklorystyczne, w tym zespoły śpiewacze i zespoły pieśni i tańca. W niektórych gminach obszaru LGD istnieją produkty lokalne (np. tradycyjne potrawy, miody pitne i nalewki, rzemiosło artystyczne), są one w coraz większym stopniu produkowane na użytek turystów. Czynnikiem, który utrudnia ich rozwój jest mała liczba produktów lokalnych, charakterystycznych dla obszaru całego LGD i słaba ich promocja, słabo rozwinięte rzemiosło tradycyjne i artystyczne we wsiach, a także brak wiedzy na ich temat. Szansą rozwoju tego potencjału jest funkcjonowanie na terenie LGD przedsiębiorstw społecznych, w tym "Garncarskiej Wioski", które jest miejscem wytwarzania, promowania i dystrybucji produktów lokalnych. Charakterystyczną cechą architektoniczną obszaru LGD są budynki kryte czerwoną dachówką, coraz częściej remontowane w sposób zachowujący oryginalny wygląd.

Na terenie obszaru LGD znajdują się zaniedbane, niszczone stare budowle i zabytki, które mogą być włączone po wyremontowaniu do produktów turystycznych. Dużo do zrobienia pozostaje jeszcze w zakresie estetyki wielu wsi, wymagającej zdecydowanej poprawy szczególnie w świetle rozwoju usług turystycznych. Niewielka jest jeszcze liczba produktów turystycznych, charakterystycznych dla obszaru LGD odpowiednio wyeksponowanych.

Szansą rozwoju atrakcji i produktów turystycznych jest rewitalizacja istniejących zasobów historycznych, w tym wytyczenie i zagospodarowanie szlaków historycznych i renowacja zabytków na obszarze LGD. Konieczna jest współpraca z lokalnymi partnerami (samorządy lokalne, przedsiębiorcy, organizacje społeczne) z obszaru LGD w zakresie wspólnego zagospodarowania szlaków, miejsc historycznych, oraz realizacja wspólnych działań promocyjnych. Szansą na odtworzenie produktów regionalnych oraz produktów rzemiosła artystycznego, jest nauka i odtwarzanie „ginących zawodów” oraz trendy w zakresie rozwoju turystyki i moda na regionalizm.

Zasoby przyrodnicze, kulturowe i historyczne występują na całym obszarze LGD i dają możliwości rozwijania przedsiębiorczości na terenach wiejskich, uzyskiwania alternatywnych źródeł dochodu w celu uniezależnienia się od dominującego przecież w całym regionie rolnictwa oraz stanowią korzystne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji.

6. Cykliczne wydarzenia na obszarze LGD

Gmina	Wydarzenie cykliczne
Działdowo	Konkurs rękodzieła artystycznego
Iłowo-Osada	Ogólnopolski Festiwal Twórczości Religijnej FERRA
Płońnica	Dni z kulturą średniowiecza
Szczytno	Z druhem bezpiecznie
Jedwabno	Festiwal Folklorystyczny
Rozogi	Konkurs Palmy Wielkanocnej
Świątajno	Powrót Juranda do Spychowa
Wielbark	Festiwal Grzybów- Grzybowanie
Dźwierzuty	Dni Magicznej Nocy świętojańskiej
Janowiec Kościelny	Święto Pieczonego Ziemniaka
Janowo	Wyścig Wynalazców
Nidzica	Turniej Rycerski
Kozłowo	Inscenizacja bitwy pod Tannenbergiem

7. Działalność sektora społecznego

Na terenie LGD na dzień 31.12.2020 roku funkcjonowało 310 organizacji pozarządowych, w tym 287 stowarzyszeń i 23 fundacji. Liczba organizacji systematycznie się zwiększa, powstają nowe stowarzyszenia oraz spółdzielnie socjalne na terenach wiejskich. Głównymi obszarami działań organizacji pozarządowych są: kultura, sport, rekreacja i turystyka, edukacja i wychowanie, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Liczba organizacji pozarządowych i ich aktywność świadczy o dużym stopniu aktywizacji mieszkańców przez organizacje społeczne oraz o rosnącej świadomości obywatelskiej. Na całym obszarze LGD występuje jednak duże zróżnicowanie w aktywności społecznej. W wielu jednak także dużych wioskach niestety nadal nie funkcjonują żadne organizacje społeczne. W środowiskach tych brakuje przygotowanych do zarządzania organizacjami liderów wiejskich i animatorów życia społecznego. Organizacje współpracują z samorządami głównie w zakresie realizacji ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności organizacji pożytku publicznego i wolontariacie. Przy aktywności mieszkańców wielu wsi, występuje jednocześnie na obszarze LGD dużo zjawisk społecznego marazmu, brak zaangażowania się w działania społeczne wśród dużej grupy mieszkańców, w szczególności w środowiskach pracowników i miejscowości dawnych państwowych gospodarstw rolnych.

Najwięcej stowarzyszeń działa na terenie gminy Nidzica (66), a najmniej w gminach Janowo (7), Janowiec Kościelny (8).

Tabela 25: Stowarzyszenia na obszarze LSR

Gmina	stowarzyszenia					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	24	25	27	25	24	24
Iłowo-Osada	20	20	20	21	22	22
Płońnica	17	17	18	18	17	17
Janowiec Kościelny	8	8	8	8	8	8
Janowo	7	7	7	7	7	7
Kozłowo	15	16	15	15	16	16
Nidzica	61	63	64	64	65	66
Dźwierzuty	22	22	23	22	22	22
Jedwabno	18	18	19	19	19	19
Rozogi	12	13	14	15	16	16
Szczytno	24	26	26	31	34	33
Świątajno	18	18	18	18	20	20
Wielbark	15	15	16	15	16	17
Obszar LSR	261	268	275	278	286	287

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Część organizacji pozarządowych na terenie działalności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”: posiada status organizacji pożytku publicznego i mam możliwość pozyskiwania środków z odpisów 1 % podatków. Wysokość pozyskiwanych środków z tego źródła waha się w granicach od kilkuset złotych do kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie.

Tabela 26: Fundacje na obszarze LSR

Gmina	fundacje					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kozłowo	2	2	2	2	2	2
Nidzica	4	5	5	5	6	8
Dźwierzuty	2	3	4	3	5	5
Jedwabno	1	1	2	1	1	1
Szczytno	2	2	2	3	3	5
Świątajno	2	2	2	2	2	2
Obszar LSR	9	15	17	16	19	23

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Szczególne znaczenie ekonomii społecznej. Na terenie objętym LSR, rozwija się przedsiębiorczość społeczna. Działania w tym zakresie wspierane są przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” oraz przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA, która jest akredytowanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ośrodkiem Wspierania Ekonomii Społecznej. Na terenie LSR, na dzień 31.12.2020 roku funkcjonowało 14 spółdzielni socjalnych. Przedmiotem działalności spółdzielni socjalnych są: usługi gastronomiczne, opieka nad osobami starszymi, pielęgnacja terenów zielonych, usługi komunalne, usługi budowlane, animacja społeczna, działalność artystyczna, wyroby rękodzielnicze, usługi społeczne.

Tabela 27 : Spółdzielnie socjalne na obszarze LSR. Stan na 31.12.2020 r.

Nazwa	Gmina- miejscowość	Zakres działalności
Spółdzielnia Socjalna „Czysta pomoc”	Działdowo- Kisiny	usługi gastronomiczne, catering, roboty budowlane-wykończeniowe, usługi sprzątające, pomoc osobom starszym
Spółdzielnia Socjalna „Słodkie pyszności”	Działdowo- Kisiny	gastronomia
Spółdzielnia Socjalna „Pączuś”	Iłowo-Osada	gastronomia, wyrób i sprzedaż wyrobów cukierniczych
Spółdzielnia Socjalna „Nie jesteś sam”	Nidzica	gastronomia, pielęgnacja terenów zielonych
Spółdzielnia Socjalna „Sposób na życie”	Nidzica – Waszulki	florystyka, mobilna kosmetyczka, opraw muzyczna, gastronomia-torty
Spółdzielnia Socjalna „PROMIEN”	Dźwierzuty- Popowa Wola	usługi gastronomiczne, sprzątanie, opieka nad osobami starszymi
Spółdzielnia Socjalna ENERCON BIS	Księży Dwór - Działdowo	budowa budynków wielorodzinnych, jednorodzinnych, usługowych i przemysłowych, remonty obiektów budowlanych
Spółdzielnia Socjalna PRZYJACIELE	Gródki - Płońnica	klubik dla dzieci w wieku od 1-4
Spółdzielnia Socjalna WSPÓLNA IDEA	Komorniki - Działdowo	pielęgnacja zieleni, systemy nawadniające, drewno kominkowe, opałowe, usługi piorące i sprzątające
Spółdzielnia Socjalna MULTIPRACA	Iłowo-Osada	prowadzenie warsztatu mechaniki pojazdowej, projektowanie reklam zewnętrznych oraz wydawnictw reklamowych, wykonywanie masażu klasycznych i leczniczych
Spółdzielnia Socjalna U MAMY	Natać Wielka - Nidzica	usługi gastronomiczne z furgonetki, usługi cateringowe
Spółdzielnia Socjalna BULWAR	Jerutki - Świętajno	usługi gastronomiczne, cateringowe, sprzątanie, opieka dla starszych, usługi turystyczne, rękodzieło
Spółdzielnia Socjalna MAMAMIJA	Bystrz - Spychowo	usługi stolarskie, usługi związane z realizacją nagrań muzycznych
Spółdzielnia Socjalna MAZURSKIE TKANINY Sp. z o.o	Jedwabno	artystyczne rzemiosło ludowe – tkanie tkanin, chust, szali, ręczników

Źródło: opracowanie własne

Specyficzną i wyjątkową grupą organizacji działających na terenach wiejskich, są stowarzyszenia prowadzące „wioski tematyczne” – czyli **wsie z motywem przewodnim**. Jest to innowacyjny sposób na ożywienie gospodarki wiejskiej oraz zapewnienie mieszkańcom wsi alternatywnych dochodów. Oferta wsi tematycznych – budowana na bazie zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych danej miejscowości – pozwala przyciągnąć na tereny wiejskie turystów oraz zintegrować mieszkańców wsi. Dotychczas działające oddzielnie gospodarstwa agroturystyczne łączą siły i wspólnie tworzą **markę miejscowości i lokalnych produktów**.

Na terenie aktywności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” działa także jedna spółka z o.o. o statusie non for profit – „Garncarska Wioska”, która jako przedsiębiorstwo społeczne uznana została przez Komisję Europejską za jedno z najlepszych tego typu przedsięwzięć w Europie (II miejsce w Europie w konkursie europejskie Nagrody Przedsiębiorczości). **Sektor ekonomii społecznej rozwija się dynamicznie od kilku lat także w formie tworzenia i rozwoju wiosek tematycznych** oraz w formie ekonomizacji działań organizacji pozarządowych. W kilku gminach już funkcjonują wioski, które wybrały specjalizacje w swoim rozwoju: Garncarska Wioska, Kraina Żółwia i Kraina Siedmiu Osobliwości w gminie Nidzica, Mazurska Wioska Lnu w Gminie Wielbark, Wioska Sztuki i Jurandowy Gród w Gminie Świętajno, Wioska Pogody Ducha w Gminie Kozłowo. Powstają dwie kolejne wioski tematyczne (wioska taneczna, i wioska teatralna) w Gminie

Jedwabno. Wynika z tego, że jest to znakomita przestrzeń do dalszego rozwoju wsi i tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

Organizacje pozarządowe korzystają z uruchomionego przez Fundację NIDA programu pożyczkowego, który ułatwia stowarzyszeniom i fundacjom korzystanie z funduszy unijnych poprzez realizację projektów. Wiele organizacji, w tym członków LGD posiada wieloletnie i bogate doświadczenia w zakresie obsługi programów grantowych, programów stypendialnych, programów aktywizacji mieszkańców wsi. Organizacje te będą współpracowały z LGD w realizacji LSR.

8. Wewnętrzna spójność obszaru LSR

Obszar działalności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest obszarem spójnym nie tylko pod względem przyrodniczym, komunikacyjnym i geograficznym, ale także pod względem występowania problemów społecznych i gospodarczych, które zostały zdiagnozowane podczas opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to obszar, w którym występują **spójne zasoby lokalne do rozwoju turystyki**: krajobraz, szata przyrodnicza, uwarunkowania historyczno – kulturowe, charakterystyczna zabudowa i architektura.

Spójność atrakcyjności turystycznej

Spójne są zasoby przyrodnicze, szlak dziedzictwa kulturowego oraz inicjatywy rozwoju turystyki wiejskiej w ramach sieci „wiosek tematycznych”. Prowadzona jest wspólna promocja i prezentacja walorów regionu oraz zaangażowanie wszystkich środowisk w budowanie i promocję produktów turystycznych. Cały obszar LGD to teren o dużym potencjale rozwoju produkcji zdrowej żywności ekologicznej i jakościowej ze względu na strukturę gospodarstw rolnych, tradycyjne metody upraw, oraz kulturowe bogactwo wsi.

Spójność historyczno - kulturowa

Bogactwo kultury materialnej opartej na historii i tradycjach jest bardzo istotnym aspektem, tworzącym spójne zasoby dla rozwoju turystyki i kreowania innowacyjnych produktów turystycznych. Obszar jest zintegrowany, także poprzez organizację wspólnych wydarzeń, wspólne tradycje z zachowaniem folkloru. Są one podstawą wspólnych produktów turystycznych (szlak dziedzictwa kulturowego obejmującego obszar wszystkich gmin LGD) oraz inicjatyw o charakterze klastrowym (Mazurskie klimaty).

Spójność społeczna

Z diagnozy przeprowadzonej podczas spotkań w procesie opracowania strategii dla obszaru LGD wynika, że wspólne dla całego obszaru LGD są także problemy i potrzeby społeczne. Z najistotniejszych problemów podnoszonych przez mieszkańców wszystkich gmin jest niski poziom aktywności lokalnych społeczności, starzenie się społeczeństwa, mała ilość miejsc pracy dla młodzieży, utrudniony dostęp do edukacji. Spójne jest także postrzeganie szans rozwojowych i potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności.

Rozdział IV Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do opracowania ram strategicznych dokumentów planistycznych. Analiza SWOT polega na zidentyfikowaniu czterech grup czynników:

- **mocnych stron**: wewnętrznych czynników pozytywnych, stanowiących atuty, wyróżniających obszar LGD od innych terenów, stanowiących przewagę konkurencyjną,
- **słabych stron**: wewnętrznych czynników negatywnych, stanowiących słabe strony obszaru LGD, wynikających z ograniczeń zasobów,
- **szans**: zewnętrznych czynników pozytywnych, będących korzystnymi tendencjami w otoczeniu obszaru LGD, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls do zmiany,
- **zagrożeń**: zewnętrznych czynników negatywnych, mogących być poważną barierą w rozwoju obszaru LGD przez osłabianie silnych stron gminy i ograniczanie możliwości wykorzystania szans rozwojowych.

Na podstawie diagnozy obszaru objętego LSR i przeprowadzonych w każdej gminie konsultacji opracowano metodą aktywnego planowania strategicznego MAPS, spójną dla całego obszaru analizę SWOT. W analizie uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów: sektora społecznego, gospodarczego, publicznego i przedstawiciele mieszkańców. Podczas spotkań bezpośrednich, na których w warsztatowej formie opracowywano analizę SWOT oraz na podstawie przeprowadzonych ankiet uwzględnione zostały rekomendacje i opinie zgłaszane przez mieszkańców. Analiza SWOT zawiera wyrażenia z największą ilością wskazań.

Tabela 28: Analiza SWOT obszaru LSR

MOCNE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	SŁABE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
Zasoby kulturowe i historyczne	III.5, III.8,	Bezrobocie i problemy społeczne	III.1
Kapitał ludzki i społeczny	III.7	Brak aktywności społecznej i współpracy	III.3, III.7,
Rolnictwo i ekologia	III.4	Słabo wykorzystana baza i potencjał turystyczny	III.2, III.3, III.5,
Walory krajobrazowe i zasoby przyrodnicze	III.5	Braki w rozwoju infrastruktury technicznej	III.2
Położenie geograficzne	III.2	Słabo rozwinięta przedsiębiorczość i niski stopień rozwiązań innowacyjnych	III.2,III.3
SZANSE	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	ZAGROŻENIA	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
Rozwój i promocja turystyki w Regionie Warmii i Mazur	III.3,III.5,III.8	Wzrost poziomu ubóstwa w Polsce i niskie dochody społeczeństwa	III.7
Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Regionu Warmii i Mazur	III.2, III.5	Niski stopień wykorzystania funduszy zewnętrznych	III.8
Rozbudowa i poprawa jakości połączeń komunikacyjnej w Regionie Warmii i Mazur	III.2	Spadek opłacalności produkcji rolniczej i ograniczenia prawne w sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych i zdrowej żywności	III.3
Dostęp do funduszy zewnętrznych dla firm, rolników, organizacji pozarządowych, samorządów lokalnych	III.3,III.8	Emigracja młodych osób i starzenie się społeczeństwa	III.1
Trendy żywieniowe i rosnący popyt na zdrową żywność	III.3	Niekorzystne przepisy podatkowe dla przedsiębiorstw i brak instrumentów wsparcia dla ekonomii społecznej	III.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych, wyników badań ankietowych i zgłaszanych uwag

Rozdział V. Cele i wskaźniki

Cel I.

Wykorzystanie zasobów i dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego w kreowaniu obszaru LGD jako przestrzeni z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie turystyki, przedsiębiorczości i aktywności społecznej
Kreowanie innowacyjnych produktów i usług turystycznych w ramach zintegrowanych, tematycznych pakietów z włączeniem aktywności społecznej mieszkańców
Rozwój i wzrost konkurencyjności producentów zdrowej żywności, rozwój rynków zbytu i sieci współpracy w obszarze zdrowej żywności
Wdrażanie technologii służących ochronie środowiska naturalnego i zapobiegających zmianom klimatu
Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego

Ogólny cel I zakłada jak najlepsze wykorzystanie zasobów kulturowych i historycznych oraz zasobów przyrodniczych obszaru LGD, które są mocnymi stronami określonymi w analizie SWOT. Realizacja celu

wpłyne także na rozwój technologii służących ochronie środowiska naturalnego, na rozwój i wzrost konkurencyjności producentów zdrowej żywności i rozwoju sieci sprzedaży w obszarze zdrowej żywności. Realizacja celu przyczyni się także do wdrażanie rozwiązań innowacyjnych, rozwój przedsiębiorczości związanej z naturalnymi zasobami oraz do zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego. Wykreowane zostaną nowe usługi i produkty turystyczne, które stworzą szanse na aktywizację zawodową i społeczną mieszkańców wsi, w szczególności osób z grup defaworyzowanych. Realizacja celu jest stworzy także możliwości zmiany mentalności (biernego oczekiwania na pomoc zewnętrzną) mieszkańców wsi wskazanej w analizie SWOT jako słabych stron obszaru LGD oraz problemów społecznych w diagnozie.

Cel II.

Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD i tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców
Tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla osób z grup defaworyzowanych oraz inicjatyw gospodarczych w sektorze ekonomii społecznej
Rozwój firm w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko – mazurskiego
Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji w obszarze przedsiębiorczości
Rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach kulturowych, przyrodniczych oraz rozwój inicjatyw klastrowych i powiązań sieciowych przedsiębiorstw

Realizacja celu ogólnego II uwzględni realizację przedsięwzięć zgodnie z problemami obszaru LGD zidentyfikowanymi w diagnozie (mała liczba inicjatyw innowacyjnych w działaniach firm, niewystarczające wykorzystanie lokalnych zasobów) oraz zgodnie ze słabymi stronami określonymi w analizie SWOT: brak miejsc pracy dla osób młodych, duże bezrobocie wśród osób z grup defaworyzowanych: w grupie młodych osób bez kompetencji, wśród kobiet mieszkających na wsi, i osób po 50 roku życia zagrożonych wykluczeniem społecznym. W realizacji tego celu wykorzystane zostaną szanse rozwoju określone w analizie SWOT: wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Regionu Warmii i Mazur, rozwój ponadregionalnych markowych produktów turystycznych, wzrost ruchu turystycznego z wykorzystaniem lotniska w Szymanach. Promowane będzie wykorzystanie dostępnych terenów inwestycyjnych w gminach. Realizacja celu przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań. Wspierane będą przedsięwzięcia z zakresu inteligentnych specjalizacji rozwoju województwa warmińsko – mazurskiego, inicjatywy sieciowe, inicjatywy z zakresu ekonomii społecznej , w tym tworzenie i rozwój wiosek tematycznych oraz wsparcie tworzenia i rozwoju firm wykorzystujących lokalne zasoby .

Poprzez wzmacnianie potencjału istniejących firm i wspieranie samozatrudnienia w formie jednoosobowych działalności gospodarczych oraz budowanie trwałych powiązań branżowych firm nastąpi poprawa warunków życia mieszkańców wsi, wzrost dochodów i zmniejszenie poziomu bezrobocia szczególnie wśród osób z grup defaworyzowanych określonych w LSR.

Cel III.

Rozwój ekonomii społecznej, wspieranie aktywności społecznej oraz współpracy w ramach społecznego zaangażowania firm
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i poprawa warunków życia mieszkańców wsi, poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych, seniorów oraz potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich
Rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw społecznych, podmiotów ekonomii społecznej i grup nieformalnych mieszkańców w celu aktywizacji społecznej i społecznego zaangażowania biznesu
Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w działaniach społecznych i przedsiębiorczości społecznej w ramach inicjatyw tworzenia i rozwoju wiosek tematycznych

Realizacja III celu ogólnego jest odpowiedzią na problemy określone w diagnozie oraz odnosi się do słabych stron obszaru LGD (brak miejsc pracy dla osób młodych, brak wykwalifikowanej kadry, brak kompleksowego wsparcia i możliwości dla młodych wykształconych osób, biernie oczekiwanie na zewnętrzne wsparcie) oraz będzie wykorzystywała mocne strony obszaru LGD (dużą aktywność organizacji społecznych, aktywność liderów społecznych, współpracę lokalnych partnerów). Realizacja celu przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców wsi, rozwinię aktywność społeczna i zawodową mieszkańców. W realizacji celu priorytetami będą przedsięwzięcia w zakresie rozwoju infrastruktury i usług społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, rozwój sieci przedsiębiorstw społecznych, inicjatywy społecznego

zaangażowania biznesu. Wspierane będą działania podmiotów ekonomii społecznej oraz inicjatywy mieszkańców w ramach idei wiosek tematycznych.

Wszystkie założone w LSR cele są zgodne z celami przekrojowymi i operacyjnymi dla PROW 2014 – 2020.

Tabela 29: Zgodność celów LSR z celami PROW 2014 - 2020

CEL PROW 2014 - 2020	Cele LSR		
	I	II	III
PRZEKROJOWE			
Ochrona środowiska	X	X	X
Przeciwdziałanie zmianom klimatu	X	X	
Innowacyjność	X	X	X
CELE OPERACYJNE DLA INSTRUMENTU			
6B – wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich	X	X	X
3A – poprawa konkurencyjności głównych producentów w drodze lepszego ich zintegrowania z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy zapewnienia jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów i organizacje międzybranżowe	X	X	
6A - ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy	X	X	X

Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS oraz sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

Wszystkie planowane przedsięwzięcia w ramach przyjętych przez LGD kryteriów horyzontalnych premiują realizację projektów: a) innowacyjnych, b) sprzyjających ochronie środowiska / klimatu, c) realizowanych w ramach współpracy partnerskiej / sieci współpracy.

Definicja innowacyjności: przez innowacyjność rozumie się wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. Wskazując spełnienie kryterium innowacyjności wnioskodawca powinien: wskazać precyzyjnie nazwę elementu wniosku / procesu którego dotyczy innowacyjność, wskazać typ wdrażanej innowacyjności posługując się arkuszem pomocniczym (załączonym do dokumentów konkursowych) lub dołączając opinię o innowacyjności, - wnioskodawcy zobowiązani do załączenia biznesplanu opisują innowacyjność w tym dokumencie.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach RLKS.

A. Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się wsparcie operacji w obszarach:

- a) wzmocnienia kapitału społecznego: wsparcie działalności świetlic, klubów, inicjatyw społecznych organizacji pozarządowych itp.,
- b) zachowania i ochrony środowiska oraz zapobiegania zmianom klimatycznym,
- c) wykorzystania innowacyjnych rozwiązań w turystyce,
- d) rozwijanie partnerstw lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem partnerstw trójsektorowych oraz inicjatyw społecznego zaangażowania biznesu,
- e) działań edukacyjnych, wymiany doświadczeń, w tym szkoleń wzmacniających potencjał organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej,
- f) upowszechniania idei ekonomii społecznej, w tym integracji społecznej wokół idei wiosek tematycznych,
- g) wspierania działań na rzecz włączenia społecznego grup defaworyzowanych.

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- **programy grantowe**- w ramach zaplanowanego limitu środków planowane jest ogłoszenie 4-5 konkursów grantowych na realizację przedsięwzięć w ściśle określonych zakresach. **Co najmniej 2 konkursy grantowe zostaną ogłoszone wyłącznie na działania dotyczące wsparcia grup defaworyzowanych.**

We wszystkich konkursach grantowych premiowane będą działania innowacyjne.

- operacje własne – wyłącznie w sytuacji brakiem zainteresowania Wnioskodawców programem grantowym,
- działalność własna w ramach kosztów bieżących i aktywizacji,
- projekty współpracy regionalnej i międzynarodowej

Priorytetowa forma działalności: programy grantowe. W ramach projektów współpracy i działalności własnej planowane są przedsięwzięcia wzmacniające kapitał społeczny, w tym kreujące innowacje społeczne, wsie tematyczne, promujące działania służące ochronie środowiska w działaniach społecznych. Projekty adresowane są do grup nieformalnych, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, pośrednio biznesu (jako partnerów projektów społecznych). Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami. Maksymalna wartość dofinansowania w ramach programu grantowego: 20 000 zł.

Uzasadnienie kwoty wsparcia: kwota maksymalna wsparcia 20.000 zł wynika z doświadczeń innych programów grantowych dostępnych dla organizacji pozarządowych (dotacje w ramach PO FIO, dotacje w ramach programu Działaj Lokalnie, dotacje środowiskowe NFOŚiGW). Kwota została uzgodniona podczas konsultacji społecznych.

- **operacja własna LGD** – w ramach zaplanowanego limitu środków przewiduje się realizację operacji własnej LGD w zakresie stworzenia Centrum Aktywności Społecznej i Ekonomicznej, w którym prowadzone będą systematyczne usługi szkoleniowe i doradcze w zakresie instrumentów finansowych rozwijania przedsiębiorczości, analiz ekonomicznych, tworzenia sieci współpracy i kreowania sieciowych produktów i usług, innowacyjnych rozwiązań i społecznych inicjatyw z zakresu ochrony środowiska i klimatu

Minimalna wartość operacji własnej: 50 000 zł.

Maksymalna wartość operacji własnej: 500 000 zł

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

B. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się wsparcie operacji w obszarach:

- a) **START – UP** – podejmowanie działalności gospodarczej na własny rachunek, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia przedsiębiorczości osób z grup defaworyzowanych pod względem dostępu do rynku pracy. Preferowane branże działalności gospodarczej: wykorzystujące lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, produkty rolne, wdrażające technologie przyjazne środowisku/ przeciwdziałające zmianom klimatu, przedsięwzięcia innowacyjne, zgodne z inteligentnymi specjalizacjami województwa warmińsko – mazurskiego. Dofinansowanie projektu jest związane z koniecznością utworzenia co najmniej 1 miejsca pracy w formie samozatrudnienia lub na podstawie umowy o pracę (spółdzielczej umowy o pracę) – co najmniej 1 etat,
- b) **Rozwijanie działalności gospodarczej** – dywersyfikacja działalności gospodarczej, z utworzeniem co najmniej 1 miejsca pracy przez mikro i małych przedsiębiorców.

Priorytetowe działalności gospodarcze: odpowiadające na potrzeby grup defaworyzowanych, tworzące miejsca pracy dla osób z grup defaworyzowanych (na rynku pracy), realizowane w branżach: turystyka, przetwórstwo produktów rolnych, rekreacja, zdrowotnych, prozdrowotnych, kierowanych do osób starszych, edukacyjnych i inne usługi dla ludności.

W ramach działania możliwe jest również udzielenie dotacji dla osób będących rolnikami (ubezpieczenie w KRUS) na różnicowanie w kierunku działalności pozarolniczej w obszarach produkcji żywności i napojów,

- c) **Podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów (projekty towarzyszące zakresowi a i b),**
- d) **Upowszechnianie idei ekonomii społecznej (wioski tematyczne, spółdzielczość socjalna, działalność odpłatna i gospodarcza organizacji pozarządowych)**
- e) **Szkolenia, doradztwo i działania animacyjne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości**

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- programy dotacyjne w ramach ogłaszanych 4-5 konkursów (zakres B a – d),
- projekty współpracy –zakres B. e,

- działalność własna w ramach kosztów bieżących i aktywizacji – zakres B. f,

Maksymalna wartość dofinansowania poszczególnych działań:

B. a – START UP – 60 000 zł

B. b – Rozwijanie działalności gospodarczej – 200 000 zł

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Uzasadnienie kwoty wsparcia:

- START UP - na podstawie ewaluacji własnego programu dotacyjnego „własny biznes – sposób na życie” - na rozpoczęcie działalności gospodarczej dofinansowane były przedsięwzięcia w kwocie średnio 36.000 zł z obowiązkiem utrzymania firmy przez okres 12 miesięcy. 60.000 zł dotacji na utworzenie własnej firmy związane jest z wydłużeniem obowiązkowej trwałości projektu oraz kwalifikowalność zakupu wyłącznie nowych środków trwałych, co wiązać się będzie z wyższymi nakładami finansowymi. W przypadku dotacji na rozwój firm istniejących, kwotę dotacji określono na podstawie doświadczeń ze wdrażania LSR 2007 – 2013.

C. Tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR, współpracujących w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się wsparcie operacji w obszarach:

- a) Budowania sieci współpracy podmiotów branży turystycznej,
- b) Kreowania nowych produktów turystycznych i budowania marki Brama Mazurskiej Krainy
- c) Wspierania współpracy w obszarach zintegrowanych produktów turystycznych : szlaku dziedzictwa kulturowego, sieci wiosek tematycznych, konsorcjum Mazurskie klimaty
- d) Wspólne przedsięwzięcia, wydarzenia promujące produkty sieciowe i pakiety tematyczne
- e) Budowania sieci współpracy Podmiotów współpracujących w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, w tym kreowania wspólnej oferty sprzedażowej, stron / sklepów internetowych, portali, logistyki dostaw.

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów,

- projekty współpracy,

- działalność własna w ramach kosztów bieżących i aktywizacji.

Maksymalna wartość dofinansowania poszczególnych działań: 50 000 zł. Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

D. Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych z wyłączeniem targowisk

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów,

- projekty współpracy.

Zakres operacji musi odpowiadać zakresowi określonemu w nazwie przedsięwzięcia.

Maksymalna wartość dofinansowania poszczególnych działań: 50 000 zł. Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

E. Zachowanie dziedzictwa lokalnego,

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się wsparcie operacji w obszarach:

- a) Rewitalizacji, ochrony i zabezpieczenia obiektów zabytkowych, wpisanych do ewidencji zabytków, cennych kulturowo,
- b) Spójnego znakowania obiektów dziedzictwa kulturowego,
- c) Zachowania niematerialnego dziedzictwa kulturowego obszaru LGD.
- d) Renowacja zabytków.

Sposób realizacji przedsięwzięcia: programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów.

Maksymalna wartość dofinansowania poszczególnych działań: 50 000 zł .

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Uzasadnienie kwoty wsparcia: na etapie diagnozy obszaru, badań ankietowych i konsultacji społecznych. Mieszkańcy obszaru LGD akcentowali potrzebę lokalnych działań na rzecz ratowania zabytków: kapliczek, obiektów cennych kulturowo i wymagających rewitalizacji. Zastosowany poziom dofinansowania jest zbliżony z poziomem dofinansowania w ramach „małych projektów” LSR 2007-2013.

F. Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się wsparcie operacji, które będą służyły zaspokojeniu zdiagnozowanych potrzeb lokalnych społeczności w obszarach:

- a) Infrastruktury dziedzictwa kulturowego,

- b) Infrastruktury turystycznej,
- c) Infrastruktury rekreacyjnej.

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów,
- projekty współpracy,
- działalność własna w ramach kosztów bieżących i aktywizacji.

W ramach działania priorytetowe będą operacje:

- zgodnie z kryteriami horyzontalnymi (środowisko naturalne, klimat, innowacyjność, Partnerstwo / funkcjonowanie w ramach istniejących sieci),
- zgodne z kryteriami jakościowymi: powiązaniem z lokalnymi zasobami.

Maksymalna wartość dofinansowania operacji: 211 000 zł

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Jednocześnie Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” zastrzega, że w treści ogłoszenia o naborze wniosków może ustalić inny podział przysługującego dofinansowania oraz inne szczególne warunki konkursu.

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów,
- operacje własne, wyłącznie w przypadku nie złożenia przez Wnioskodawców projektów w odpowiedzi na ogłoszenie konkursowe
- projekty współpracy
- działalność własna w ramach kosztów bieżących i aktywizacji.

G. Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się wsparcie operacji w obszarach:

- a) Organizacji wydarzeń o zasięgu i znaczeniu regionalnym promujących obszar : atrakcje i produkty LGD, produkty przedsiębiorstw społecznych
- b) Organizacji wydarzeń promujących produkty turystyczne, usługi i oferty wiosek tematycznych
- c) Publikacji wydawnictw promocyjnych, mediów internetowych.

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- **programy grantowe**- w ramach zaplanowanego limitu środków planowane jest ogłoszenie 3 konkursów grantowych na realizację przedsięwzięć w ściśle określonych zakresach. **Co najmniej 1 program grantowy zostanie ogłoszony wyłącznie na działania dotyczące wdrażania instrumentów ekonomii społecznej.**

We wszystkich konkursach grantowych premiowane będą działania innowacyjne.

Priorytetowa forma działalności: programy grantowe. W ramach projektów współpracy i działalności własnej planowane są przedsięwzięcia wzmacniające kapitał społeczny, w tym kreujące innowacje społeczne, wsie tematyczne, promujące działania służące ochronie środowiska w działaniach społecznych. Projekty kierowane do grup nieformalnych, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, pośrednio biznesu (jako partnerów projektów społecznych). Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Maksymalna wartość dofinansowania w ramach programu grantowego: 10 000 zł.

Uzasadnienie kwoty wsparcia: na podstawie ewaluacji wdrażania LSR 2007 – 2013 oraz doświadczeń dostępnych dla organizacji pozarządowych programów grantowych Działaj Lokalnie , PO FIO, projekty środowiskowe NFOŚiGW.

- **operacja własna LGD** – w ramach zaplanowanego limitu środków przewiduje się realizację operacji własnej LGD w zakresie wydania/zakupu materiałów promujących produkty i usługi lokalne, rynki zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury.

Minimalna wartość operacji własnej: 50 000 zł.

Maksymalna wartość operacji własnej: 500 000 zł

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

H. Realizacja projektów współpracy

W ramach LSR zaplanowane zostały do realizacji projekty współpracy międzynarodowej, ponadregionalnej i regionalnej. Uzgodnione zostały i podpisane listy intencyjne o współpracy. Wszystkie zaplanowane projekty współpracy realizują zakresy tematyczne przedsięwzięć wskazanych w powyższych podpunktach (A, B,C,D,E,F,G) i są komplementarne dla działań PROW dedykowanych RLKS oraz odnoszą się do diagnozy obszaru LGD.

Na etapie konstruowania LSR przygotowane zostały 3 4 projekty współpracy, w tym 2 międzynarodowe. Projekty mają określone cele, plan działania i budżet.

1) Ekonomia społeczna i spółdzielczość socjalna w rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej - projekt współpracy międzynarodowej Polska – Włochy. Partnerzy projektu: Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, LGD „Warmiński Zakątek”, Gruppo Azione Locale, Alta Umbria I.s.r

Przygotowanie projektu: podpisany list o współpracy, określony zakres i cel projektu: transfer wiedzy w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, kreowania innowacyjnych produktów turystycznych oraz ich promocji, marketing w turystyce, wypracowanie efektywnych instrumentów wspierania przedsiębiorczości społecznej i rozwoju ekonomii społecznej. Powiązanie z celami LSR: projekt realizuje cel ogólny I, II i III oraz cele szczegółowe: I.1, I.3, II.1, III.2, III.3
Wskaźnik produktu: B.II.5

2) Inkubowanie przedsiębiorczości wiejskiej - projekt współpracy międzynarodowej Polska – Hiszpania. Partnerzy projektu: LGD „Warmiński Zakątek”, Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, LGD „Południowa Warmia”, LGD „Łączy nas Kanał Elbląski”, Local Action Group Consorci Leader de Deserwolupament Rural del Camp (Montblanc Tarragona)

Przygotowanie projektu: podpisany list o współpracy, określony zakres i cel projektu: transfer wiedzy w zakresie funkcjonowania inkubatorów przetwórstwa lokalnego i inkubatorów przedsiębiorczości wiejskiej, wymiana doświadczeń w zakresie kreowania oferty okołoturystycznej, wsie tematyczne
Powiązanie z celami LSR: projekt realizuje cel ogólny I, II i III oraz cele szczegółowe: I.2, II.4, III.3
Wskaźnik produktu: B.II.5

3) WARMIŃSKO – MAZURSKIEI WSIE TEMATYCZNE – ETAP II - regionalny projekt współpracy

Partnerzy projektu: LGD „Warmiński Zakątek”, Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, ~~LG~~ „Południowa Warmia”.

Przygotowanie projektu: podpisany list o współpracy, określony zakres i cel projektu: umacnianie potencjału rozwojowego wsi tematycznych województwa warmińsko – mazurskiego.

Powiązanie z celami LSR: projekt realizuje cel ogólny III oraz cele szczegółowe: I.1, II.1, II.4, III.3.

Wskaźnik produktu: H.III.1

4) Wioska Tematyczna – Sposób na Wieś – ponadregionalny projekt współpracy.

Partnerzy projektu: Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krzemienny Krąg”.

Przygotowanie projektu: podpisany list o współpracy, określony zakres i cel projektu: umacnianie potencjału rozwojowego wsi tematycznych województwa warmińsko – mazurskiego.

Powiązanie z celami LSR: projekt realizuje cel ogólny III oraz cele szczegółowe: III.2, III.3.

Wskaźnik produktu: H.III.1

5. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć. Przedsięwzięcia zaproponowane w LSR realizują cele dotyczące RLKS i przypisano im wszystkie wskaźniki ujęte w PROW 2014 – 2020 na poziomie rezultatu i oddziaływania.

Ostatecznego wyboru wskaźników – na poziomie programowania i zastosowanych metod partycypacyjnych dokonano zgodnie z kryteriami:

- wskaźniki są adekwatne do celów i przedsięwzięć,
- wskaźniki są mierzalne, przejrzyste, do każdego wskaźnika podane są źródła danych i okresy pomiaru, wartość bazowa, termin osiągnięcia wartości docelowych,
- dla każdego celu szczegółowego określono wskaźniki rezultatu a dla każdego przedsięwzięcia wskaźniki produktu,
- w LSR uwzględniono wskaźniki pochodzące ze statystyki publicznej (na poziomie oddziaływania),
- przy opisie wszystkich wskaźników wskazano źródła pozyskania danych do pomiaru,
- w LSR został wskazany sposób i częstotliwość dokonywania pomiarów, uaktualniania danych, w tym sposób,
- w tabeli podano stan docelowy wskaźnika. Nie zaplanowano poziomów przejściowych. Sposób ustalenia wartości wskaźnika: na podstawie szacunku liczby projektów możliwych do realizacji w ramach poszczególnych przedsięwzięć i zakresów (programy dotacyjne, grantowe, operacje własne), wskaźników dla planowanych projektów współpracy oraz działań bieżących i aktywizacji. Wszystkie wskaźniki osiągnane będą w ramach PROW 2014 – 2020.

I. Przygotowanie oddolnych koncepcji rozwoju - Smart Village

W ramach przedsięwzięcia zaplanowano przygotowanie oddolnych koncepcji rozwoju w skali mikro (Smart Village – inteligentna wioska), zwanych dalej „koncepcjami SV”, na obszarach zamieszkałych przez nie więcej niż 20 tys. mieszkańców (~~lub kilku miejscowości, których łączna liczba mieszkańców nie przekracza 20 tys. mieszkańców~~), mających na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu;

Rozwiązania te będą:

- a) uwzględnić użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy,
- b) wykazywać korzyści dla lokalnej społeczności, ~~m.in.~~ w szczególności w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu, **lub rozwiązywania** problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej **liczby** miejsc pracy, **lub** przepaści cyfrowej.

W przypadku projektu grantowego w zakresie przygotowania koncepcji SV, grant na przygotowanie tych koncepcji może być udzielony grantobiorcy z obszaru objętego tą koncepcją, który zrealizuje zadanie w partnerstwie z co najmniej jednym podmiotem z tego obszaru.

Koncepcja SV obejmuje w szczególności:

- zapewnienie partycypacyjnego charakteru procesu opracowania koncepcji, tj. udział mieszkańców obszaru w pracach nad koncepcją (aktywne włączenie społeczności do jej przygotowania), w tym przeprowadzenie konsultacji ze społecznością obszaru wyników prac partnerstwa;
- uproszczoną analizę SWOT obszaru objętego koncepcją SV;
- przedstawienie planu włączenia społeczności w późniejszą ewentualną realizację koncepcji, z uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołectkiej w tym procesie;
- opracowanie listy projektów, które składać się będą na realizację koncepcji SV, zawierających komponent cyfrowy lub środowiskowy lub klimatyczny.

Koncepcja SV nie może być sprzeczna z innymi dokumentami strategicznymi dla obszaru **nią objętego**, w szczególności z LSR.

Grant na przygotowanie koncepcji SV obejmującej dany obszar w okresie realizacji Programu przysługuje tylko raz. Dany obszar może być objęty tylko jedną koncepcją SV.

Sposób realizacji przedsięwzięcia:

- **projekt grantowy** - w ramach zaplanowanego limitu środków planowane jest ogłoszenie 1 konkursu grantowego na realizację przedsięwzięcia w ściśle określonym zakresie.

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami. Całkowita wartość **zadania grantu** na przygotowanie oddolnej koncepcji SV wynosi: 4 000 zł.

Jeden projekt grantowy obejmuje co najmniej 5 zadań. Minimalna wartość projektu grantowego - 20 000 zł.

I	CEL OGÓLNY I	Wykorzystanie zasobów i dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego w kreowaniu obszaru LGD jako przestrzeni z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie turystyki, przedsiębiorczości i aktywności społecznej					
I.1.	CELE SZCZEGÓLNE	Kreowanie innowacyjnych produktów i usług turystycznych w ramach zintegrowanych, tematycznych pakietów z włączeniem aktywności społecznej mieszkańców					
I.2.		Rozwój i wzrost konkurencyjności producentów zdrowej żywności, rozwój rynków zbytu i sieci współpracy w obszarze zdrowej żywności					
I.3.		Wdrażanie technologii służących ochronie środowiska naturalnego i zapobiegających zmianom klimatu					
I.4.		Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego					
		Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 31.12.2013	Plan 2022 rok	Źródło danych / sposób pomiaru	
W1.0	Nakłady na ochronę środowiska		tysiące złotych	17 531, 30	20 000	Bank danych lokalnych GUS (dane dla powiatów)	
W1.1.	Korzystający z noclegów na obszarze LGD		osoba	12 717	18 000	Bank danych lokalnych GUS	
		Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych / sposób pomiaru	
w1.2 w1.1	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej /rekreacyjnej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR		osoba	0	400	Listy odbiorców usług pozyskane od beneficjentów, ankiety monitorujące	
w1.2	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej /rekreacyjnej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR		osoba	0	~~800~~ 400	Listy odbiorców usług pozyskane od beneficjentów, ankiety monitorujące	
w1.1. w1.3	Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, projektach z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych		osoba	0	30	Lista osób, które otrzymały certyfikaty ukończenia szkolenia, wzięły udział w realizacji projektu	
w1.3 w1.4	Liczba osób odwiedzających zabytki i obiekty kulturowe		osoba	0	400	Listy odbiorców usług pozyskane od beneficjentów, ankiety monitorujące	
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych / sposób pomiaru
					Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022rok	

A	Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR i wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych (w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych)	Spółeczeństwo – organizacje pozarządowe, grupy nieformalne Jednostki samorządu terytorialnego Instytucje kultury	Projekt grantowy	A.I.1 Liczba zrealizowanych projektów z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych	sztuka	0	10	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badanie ewaluacyjne
E	Zachowanie dziedzictwa lokalnego, tj. specyficznego dla danego obszaru	Organizacje pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego Instytucje publiczne	Konkurs, Operacja własna	E.I.1 Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	sztuka	0	~~15~~ 21	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badanie ewaluacyjne
F	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	Organizacje pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego Instytucje publiczne	Konkurs Operacja własna	F.I.1 Liczba projektów infrastrukturalnych, wykorzystujących zasoby przyrodnicze i kulturowe	sztuka	0	10	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badanie ewaluacyjne

G	Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury	Organizacje pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego Instytucje publiczne	Projekt grantowy Operacja własna	G.I.1 Liczba działań promujących walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur	sztuka	0	~~55~~ 59	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badanie ewaluacyjne
		Lokalna Grupa Działania – mieszkańcy obszaru LGD	Animacja /aktywizacja	G.I.2 Liczba przedsięwzięć promujących dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Mazur (w tym dziedzictwo kulinarne)	~~Wydarzenie~~ sztuka	0	10	Ewidencja prowadzonych działań Sprawozdanie z realizacji operacji

	CEL OGÓLNY II	Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD i tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców				
II.1.	CELE SZCZEGÓLNE	Tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla osób z grup defaworyzowanych oraz inicjatyw gospodarczych w sektorze ekonomii społecznej				
II.2.		Rozwój firm w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko – mazurskiego				
II.3.		Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji w obszarze przedsiębiorczości				
II.4.		Rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach kulturowych, przyrodniczych oraz rozwój inicjatyw klastrowych i powiązań sieciowych przedsiębiorstw				
		<i>Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 31.12.2013</i>	<i>Plan 2022 rok</i>	<i>Źródło danych / sposób pomiaru</i>
W2.0	Liczba osób pracujących na obszarze LGD, w tym kobiet		osoba	11 274	11 400	Bank danych lokalnych GUS
W2.1.	Liczba miejsc pracy dla osób z grup defaworyzowanych, utworzonych w ramach realizacji projektów		osoba	0	38	Ankiety monitorujące

		Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych / sposób pomiaru		
w.2.1	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		osoba/zatrudniony	0	75	CEIDG / ankiety ewaluacyjne		
w.2.2	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych		osoba	0	0	Umowy o korzystanie z infrastruktury inkubatora Ankiety ewaluacyjne		
w.2.3	Liczba działalności odpłatnych i gospodarczych opartych o sieci współpracy		osoba	0	20	Porozumienia o współpracy Ankiety ewaluacyjne		
w.2.4	Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych		osoba	0	20	Ankiety ewaluacyjne		
WSKAŹNIKI PRODUKTU								
PRZEDSIĘWZIĘCIA		Grupy docelowe	Sposób realizacji	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych / sposób pomiaru
						Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022 rok	
B	Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR	Osoby fizyczne	Konkurs	B.II.1 Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	67	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania
		Mikro i małe przedsiębiorstwa	Konkurs	B.II.2 Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	15	
		Mikro i małe przedsiębiorstwa Organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą	Konkurs	B.II.3 Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	sztuka	0	0	

		Mikro i małe przedsiębiorstwa Organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą	Konkurs	B.II.4 Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	sztuka	0	8	
		Lokalna Grupa Działania – mieszkańcy obszaru LGD, mikro i mali przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Projekty współpracy	B.II.5 Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	2	
C	Tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR, współpracujących w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych	Podmioty gospodarcze Organizacje pozarządowe	Konkurs	C.II.1 Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	0	2	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania ewaluacyjne
		Podmioty gospodarcze Organizacje pozarządowe	Konkurs	C.II.2 Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	0	4 3	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania ewaluacyjne
D	Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych z	Podmioty gospodarcze	Konkurs ~~Operacja własna~~	D.II.1 Liczba wydarzeń targowych, jarmarków, punktów sprzedażowych utworzonych w celu rozwoju	~~Operacja~~ sztuka	0	10	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania ewaluacyjne

	wyłączeniem targowisk	Organizacje pozarządowe		rynków zbytu produktów i usług lokalnych				
I.	CEL OGÓLNY III	Rozwój ekonomii społecznej, wspieranie aktywności społecznej oraz współpracy w ramach społecznego zaangażowania firm						
III.1.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i poprawa warunków życia mieszkańców wsi, poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych, seniorów oraz potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich						
III.2.		Rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw społecznych, podmiotów ekonomii społecznej i grup nieformalnych mieszkańców w celu aktywizacji społecznej i społecznego zaangażowania biznesu						
III.3.		Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w działaniach społecznych i przedsiębiorczości społecznej w ramach inicjatyw tworzenia i rozwoju wiosek tematycznych						
		<i>Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 31.12.2013</i>	<i>Plan 2022rok</i>	<i>Źródło danych / sposób pomiaru</i>		
W3.0	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców		sztuka	26	29	Bank danych lokalnych GUS		
W3.1.	Liczba konkursów, przedsięwzięć animacyjnych, aktywizacyjnych i promocyjnych angażujących mieszkańców obszaru LGD		przedsięwzięcie	0	30	Wniosek o płatność, roczne sprawozdania z działalności		
		<i>Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2015 rok</i>	<i>Plan 2022rok</i>	<i>Źródło danych / sposób pomiaru</i>		
w3.1.	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem		osoba	0	80	Listy obecności, ewidencja wydanych certyfikatów		
w3.2.	Liczba osób, których kompetencje społeczne i udział w życiu lokalnym wzrósł poprzez działania projektowe		osoba	0	80	Listy uczestników spotkań, osób korzystających z wyposażonych obiektów		
w3.3.	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		osoba	0	60	Listy udzielonego doradztwa		
w3.4.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno - konsultacyjnych		osoba	0	400	Listy obecności		

w3.5.	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	osoba	0	320	Weryfikacja ankiet wypełnianych przez odbiorców doradztwa			
w3.6.	Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: - przedsiębiorcy, - grupy defaworyzowane, - turyści	Projekt sztuka	0 0 0	2 3 3	Ewidencja umów o dofinansowanie			
PRZEDSIĘWZIĘCIA		Grupy docelowe	Sposób realizacji	WSKAŹNIKI PRODUKTU				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych / sposób pomiaru
		Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022rok					
A	Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych <i>(w zakresie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR, wzmocniania kapitału społecznego i innowacji społecznych)</i>	Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	A.III.1 Liczba szkoleń	sztuka	0	6	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania ewaluacyjne
		Samorządy lokalne Instytucje publiczne	Operacja własna					
		Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	A.III.2 Liczba wyposażonych centrów aktywności i integracji	sztuka	0	~~15~~ 18	
		Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	A.III.3 Liczba spotkań, działań integracyjnych	sztuka	0	15	
F	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	Organizacje pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego Instytucje publiczne	Konkurs, Operacja własna	F.III.1 Liczba projektów infrastrukturalnych (kulturalnych i integracyjnych)	sztuka	0	~~23~~ 32	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badanie ewaluacyjne

I	Przygotowanie oddolnych koncepcji rozwoju - Smart Village	Organizacje pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego Instytucje publiczne	Projekt grantowy	I.III.1 Liczba projektów w zakresie opracowania koncepcji Smart Village	projekt	0	1	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty)
KB	Koszty bieżące	Lokalna Grupa Działania	Aktywizacja	KB.III.1 Liczba osobodni szkoleń dla pracowników	osobodzień	0	40	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania
		Lokalna Grupa Działania	Aktywizacja	KB.III.2 Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodzień	0	39	
		Lokalna Grupa Działania	Aktywizacja	KB.III.3 Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	Osoba korzystająca z doradztwa	0	200	
KB	Animacja	Lokalna Grupa Działania	Aktywizacja	KB.III.4 Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	spotkanie	0	50	Sprawozdania z realizacji operacji (rozliczone projekty) Badania
H	Projekty współpracy	Lokalna Grupa Działania	Projekt współpracy	H.III.1 Liczba zrealizowanych projektów współpracy	~~projekt~~ sztuka	0	2	

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Wprowadzana w niniejszym rozdziale procedura przyjmowania, oceny i wyboru przez LGD operacji do realizacji w ramach poszczególnych działań wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju została opracowana zgodnie z:

- Przepisami Komisji Europejskiej i krajowymi dotyczącymi Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w tym ustawy o RLKS,

- ~~Wytycznych nr 7/1/2020~~ Wytycznych nr 11/2/2022 w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla Rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego PROW na lata 2014-2020.

- Regulaminem Pracy Rady Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” oraz statutem LGD.

Szczegółowe procedury wyboru i oceny wniosków zawiera Regulamin Rady Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”.

Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze zwięzłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia

Procedury wyboru i oceny operacji zostały przygotowane z udziałem mieszkańców obszaru LGD, z wykorzystaniem 4 metod partycypacyjnych, szczegółowo opisanych w rozdziale II: Partycypacyjny charakter LSR. Przy opracowaniu procedur stosowano zasady:

- 1) zgodności z przepisami obowiązującymi dla RLKS,
- 2) niedyskryminacji i przejrzystości,
- 3) zachowania parytetów sektorowych i unikania konfliktu interesów (rejestr interesów, deklaracje bezstronności).

Zasady ogłoszenia naboru wniosków

LGD ogłasza nabory zgodnie z „Harmonogramem planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach LSR”, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy ramowej. LGD ma możliwość ogłaszania naboru jedynie w sytuacji, jeśli nie są osiągnięte zakładane przez LGD w LSR wskaźniki i ich wartości, dla celów i przedsięwzięć, w które wpisuje się zakres naboru. Jeśli zakładane wskaźniki zostały osiągnięte - LGD nie może ogłosić naboru. Jeśli LGD po raz pierwszy ogłasza jednocześnie kilka naborów - suma kwot ogłoszeń nie może przekroczyć limitu dostępnego w ramach LSR. Na podstawie informacji o dostępnych środkach finansowych uzyskanych od ZW, LGD ustala limit naboru (jeżeli LGD przewalutowała LSR na euro, limit ten ustala w walucie euro). LGD występuje o uzgodnienie terminu naboru wniosków o udzielenie wsparcia na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD nie później niż 30 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia biegu terminu składania tych wniosków.

Ogłoszenie o naborze wniosków

LGD zamieszcza publiczne ogłoszenie o naborze wniosków o udzielenie wsparcia na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD, na swojej stronie internetowej, nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia biegu terminu składania tych wniosków. Ogłoszenie o naborze wniosków o udzielenie wsparcia na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD zawiera w szczególności:

- 1) wskazanie: terminu i miejsca składania tych wniosków, formy wsparcia, zakresu tematycznego operacji;
- 2) obowiązujące w ramach naboru: warunki udzielenia wsparcia, w tym wysokość kwoty pomocy na poszczególne przedsięwzięcia, określona w LSR oraz warunki wyboru operacji,
- 3) kryteria wyboru operacji wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji;
- ~~3~~ 4) informację o wymaganych dokumentach, potwierdzających spełnienie warunków udzielenia wsparcia, oraz kryteriów wyboru operacji;
- ~~4~~ 5) wskazanie wysokości limitu środków w ramach ogłaszanego naboru;
- ~~5~~ 6) informację o miejscu udostępnienia LSR, formularza wniosku o udzielenie wsparcia, formularza wniosku o płatność oraz formularza umowy o udzielenie wsparcia;

6) 7) załącznik nr 1 do ~~Wytycznych nr 7/1/2020~~ Wytycznych nr 11/2/2022 w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Nie ma możliwości zmiany treści ogłoszenia o naborze wniosków oraz kryteriów wyboru operacji i ustalonych w odniesieniu do naboru wymogów, po ich zamieszczeniu na stronie internetowej LGD.

Wniosek o udzielenie wsparcia składa się w biurze LGD osobiście albo przez pełnomocnika albo przez osobę upoważnioną lub jeżeli została przewidziana taka możliwość - w formie dokumentu elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą Zarządu Województwa zgodnie z art. 42b ust.1 z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Złożenie wniosku w LGD potwierdzone jest na kopii pierwszej strony wniosku, chyba że wniosek jest składany w formie dokumentu elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą Zarządu Województwa zgodnie z art. 42b ust.1 Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 lub z powodu innych przyczyn związanych z ochroną zdrowia lub życia nie jest możliwe potwierdzenie złożenia wniosku na jego kopii. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku, liczbę złożonych wraz z wnioskiem załączników oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą w LGD wniosek. LGD zobowiązana jest nadać każdemu wnioskowi indywidualne oznaczenie (znak sprawy) i wpisać je na wniosku w polu Potwierdzenie przyjęcia przez LGD. Numer ten powinien zostać odzwierciedlony w rejestrze prowadzonym przez LGD. Wnioskodawca ma prawo wycofać wniosek złożony do LGD. Wycofanie dokumentu sprawi, że podmiot ubiegający się o wsparcie znajdzie się w sytuacji sprzed jego złożenia.

Zasady przeprowadzania oceny zgodności operacji z LSR, w tym z Programem oraz wyboru operacji do finansowania.

Szczegółowe zasady oceny wniosków zawiera Regulamin Pracy Rady Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, dostępny na stronie internetowej LGD, w zakładce „o nas” → „Dokumenty” oraz każdorazowo udostępniany z dokumentacją konkursową. Przed przystąpieniem do oceny zgodności z LSR, pracownicy biura LGD dokonują oceny w ramach karty pomocniczej oceny zgodności operacji z LSR (stanowiącym załącznik nr 1 do procedury) na poziomie: formalnym, zgodności operacji z LSR oraz zgodności z PROW 2014-2020. Na poziomie oceny zgodności operacji z LSR oraz zgodności z PROW na lata 2014-2020, gdy konieczne jest uzyskanie wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do ich weryfikacji LGD wzywa do złożenia wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do ich oceny. Dokonując wezwania wnioskodawców do składania wyjaśnień lub dokumentów w zakresie kryteriów wyboru operacji nie należy przyjmować założenia, że wnioskodawca oczekuje przyznania maksymalnej ilości punktów w ramach każdego kryterium. Różnice w ocenie operacji przez poszczególnych członków Rady LGD nie stanowią podstawy do wezwania do złożenia wyjaśnień lub dokumentów. Szczegółowy tryb określają reguły przyjęte w PROCEDURZE OCENY I WYBORU OPERACJI W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY”.

Rada dokonuje oceny operacji w zakresie zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru określonymi w LSR (załącznik nr 11 do LSR) poprzez ocenę punktową na kartach oceny operacji. Ocena wniosku odbywa się poprzez ocenę spełnienia kryteriów:

- a) zgodności operacji z celami i wskaźnikami realizacji LSR,
- b) zgodności operacji z kryteriami horyzontalnymi dla LSR,
- c) zgodności operacji z kryteriami indywidualnymi dla poszczególnych przedsięwzięć.

W przypadku, gdy określone czynności są wykonywane przez pracowników LGD stosuje się wobec nich procedurę zapewniającą ich bezstronność w wykonywaniu tych czynności oraz unikanie konfliktu interesu. Podczas dokonywania wyboru operacji stosuje się procedury zapewniające bezstronność członków Rady, poprzez prowadzenie rejestru interesów (wypełnianego na początku każdego posiedzenia Rady), zawierającego informacje o wszystkich możliwych powiązaniach członków Rady z innymi członkami i beneficjentami, oraz poprzez składanie przez członków Rady dla każdego ocenianego wniosku deklaracji bezstronności / wyłączenia się z oceny.

Ustalenie kwoty wsparcia odbywa się przez zastosowanie intensywności pomocy dla określonych grup beneficjentów zgodnie z § 18 rozporządzenia¹ oraz LSR, tj.:

- dla osób fizycznych rozpoczynających działalność gospodarczą – premia 60 000 zł,
- dla jednostek sektora finansów publicznych – nie wyższej niż 63,63% kosztów kwalifikowanych,
- dla podmiotów wykonujących działalność gospodarczą, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, z tym, że w przypadku organizacji pozarządowej, która wykonuje taką działalność gospodarczą – jeżeli organizacja ta ubiega się o pomoc w zakresie określonym §2 ust 1. pkt 2 lit. b i c oraz pkt 3 – nie wyższej niż 70% kosztów kwalifikowanych.
- dla podmiotów niewykonujących działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców – nie wyższej niż 100% kosztów kwalifikowanych,
- dla organizacji pozarządowych, które wykonują działalność gospodarczą, do którejch stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców – jeżeli organizacja ta ubiega się o pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 1 oraz 4-8 - nie wyższej niż 100% kosztów kwalifikowanych

oraz limitów pomocy na poszczególne operacje określonych w rozdziale V LSR.

LGD będzie weryfikować czy wnioskodawca nie przekroczył maksymalnego poziomu dofinansowania, określonego w LSR, maksymalnej kwoty pomocy określonej w § 15 rozporządzenia oraz LSR, pozostającego do wykorzystania limitu na beneficjenta w okresie programowania 2014-2020, dostępnego dla wnioskodawcy limitu pomocy de minimis. W razie stwierdzenia naruszeń w tym zakresie LGD ustala kwotę wsparcia przez odpowiednie zmniejszenie kwoty pomocy.

Ocena zgodności operacji z LSR, wybór operacji i ustalenie kwoty wsparcia, dokonywane jest w terminie 60 dni od dnia następującego po ostatnim dniu terminu składania wniosków o udzielenie wsparcia na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD. Protokół z posiedzenia Rady udostępniany jest na stronie internetowej LGD.

Informację o wynikach oceny przekazuje się wnioskodawcom mailowo. Wnioskodawcy, których wnioski rozpatrzone będą negatywnie i nie będą posiadali adresu e - mail do korespondencji, informacja przekazana zostanie listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Możliwość wniesienia protestu od oceny

1. Protest jest wnoszony w terminie 7 dni od dnia doręczenia informacji o wynikach wyboru za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez Zarząd Województwa.

1) O wniesionym proteście LGD informuje niezwłocznie Zarząd Województwa.

2. Protest przysługuje od:

1) negatywnej oceny zgodności operacji z LSR albo

2) niezyskania przez operację minimalnej liczby punktów ze wszystkich kryteriów, które wskazane zostały w ogłoszeniu o naborze.

3) wyniku wyboru, który powoduje, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanych w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy,

4) ustalenia przez LGD kwoty wsparcia niższej niż wnioskowana.

3. Protest jest wnoszony w formie pisemnej i zawiera:

1) oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu;

2) oznaczenie wnioskodawcy (beneficjenta);

3) numer wniosku o przyznanie pomocy;

4) wskazanie kryteriów wyboru projektów, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;

5) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;

---

¹ Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020, ze zmianami, zwanego dalej „rozporządzeniem”.

- 6) w przypadku protestu od negatywnej oceny zgodności z LSR lub ustalonej kwoty wsparcia wskazanie, w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z oceną oraz uzasadnienie stanowiska,
- 7) podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu oświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.
4. Protest należy złożyć osobiście lub przez osobą upoważnioną bezpośrednio w Biurze LGD.
5. W przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych, o których mowa w pkt. 3, lub zawierającego oczywiste omyłki, LGD wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia.
6. Wezwanie, o którym mowa w pkt. 5 wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w pkt. 1. Bieg terminu ulega zawieszeniu na czas uzupełnienia lub poprawienia protestu, o którym mowa w pkt. 3.
7. 1) Wnioskodawca może wycofać protest do czasu zakończenia rozpatrywania protestu przez LGD.
2) Wycofanie protestu następuje przez złożenie pisemnego „oświadczenia o wycofaniu protestu” osobiście w siedzibie LGD.
3) W przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę LGD:
- pozostawia protest bez rozpatrzenia, informując o tym wnioskodawcę w formie pisemnej
- przekazuje oświadczenie o wycofaniu protestu do Zarządu Województwa
4) w przypadku wycofania protestu ponownie jego wniesienie jest niedopuszczalne.
5) w przypadku wycofania protestu wnioskodawca nie może wnieść skargi do sądu administracyjnego.
8. Zarząd Województwa rozpatruje protest, weryfikując prawidłowość oceny projektu w zakresie kryteriów i zarzutów, o których mowa w pkt. 3, ppkt 4-6 w terminie nie dłuższym niż 21 dni, licząc od dnia jego otrzymania. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy w trakcie rozpatrywania protestu konieczne jest skorzystanie z pomocy ekspertów, termin rozpatrzenia protestu może być przedłużony, o czym właściwa instytucja informuje na piśmie wnioskodawcę. Termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 45 dni od dnia jego otrzymania.
9. Zarząd Województwa informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku rozpatrzenia jego protestu.
10. Zasady wnoszenia protestu i postępowania wszczętego na skutek jego wniesienia reguluje ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 z późn. zm. oraz ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności z późn. zm. W kwestiach nieuregulowanych w niniejszych zapisach dotyczących zasad wnoszenia i rozpatrywania protestu zastosowanie mają zapisy Procedury oceny i wyboru operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”.

Zasady przekazywania do Samorządu Województwa dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków.

LGD przekazuje **niezwłocznie** do Samorządu Województwa wnioski na operacje wybrane przez LGD do finansowania wraz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji **w terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru**. Informacje o wynikach wyboru i ocenie operacji LGD uzupełnia na pierwszych stronach wniosku, w miejscu wyznaczonym dla LGD. Kopie wniosków oraz dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji podlegają archiwizacji w LGD. LGD będzie przetwarzać dane osobowe z poszanowaniem obowiązków wynikających z przepisów prawa dotyczących przetwarzania danych osobowych, w tym z przepisów **ustawy z dnia 10 maja 2018 roku o ochronie danych osobowych oraz R** rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu **takich tych** danych oraz uchylecia dyrektywy 95/46/WE (**ogólne rozporządzenie o ochronie danych Dz.U. UEL119, z 4 maja 2016 str. 1 z późn. zm.**).

Procedury naboru, rozpatrywania, wyboru wniosków w ramach programów grantowych i operacji własnych

Procedury konkursowe w ramach ogłaszanych przez LGD programów grantowych, zawierają~~ee~~:

- wzór wniosku o powierzenie grantu,
- wzór umowy o powierzenie grantu,
- wniosku o rozliczenie grantu,
- zasady kontroli i monitoringu,
- szczegółowe zasady wyboru grantobiorców,
- zasady przekazywania do Samorządu Województwa dokumentów dotyczących wyboru grantobiorców, zawiera załącznik do Wniosku o wybór LSR.

Zasady realizacji operacji własnych, obejmują obowiązek zamieszczenia na stronie internetowej LGD informacji o planowanej do realizacji operacji własnej oraz zasady dokumentowania prawidłowości przekazu informacji pod względem umożliwienia potencjalnym Beneficjentom złożenia zgłoszenia zamiaru realizacji tej operacji. Zasady stanowią załącznik do Wniosku o wybór LSR.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

Projekt kryteriów wyboru operacji został przygotowany na podstawie wniosków z diagnozy i wykonanej analizy SWOT pod kątem:

- premiowania projektów rozwijających kwalifikacje zawodowe i przedsiębiorczość mieszkańców obszaru LGD,
- premiowania projektów angażujących osoby zaliczane do grup defaworyzowanych pod kątem dostępu do rynku pracy,
- premiowania projektów rozwijających aktywność społeczną i prowadzących do podnoszenia potencjału rozwojowego organizacji społecznych,
- premiowania projektów wykorzystujących lokalny potencjał przyrodniczy, kulturowy i turystyczny do rozwoju,
- premiowania projektów o pozytywnym wpływie na środowisko naturalne i przeciwdziałających zmianom klimatu,
- premiowania projektów partnerskich, rozwijających sieci współpracy,
- premiowania inicjatyw ekonomii społecznej i inkubowania lokalnego przetwórstwa jako innowacyjnych form rozwijania przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- premiowania rozwiązań innowacyjnych w obszarze przedsiębiorczości, usług społecznych oraz innowacji społecznych.

Wszystkie uznane za priorytetowe czynniki rozwoju, stanowią kluczowe elementy diagnozy przedstawionej w rozdziale III LSR.

W związku ze zgłoszonymi podczas konsultacji społecznych uwagami dotyczącymi potrzeby wnikliwej weryfikacji założeń projektów wprowadzona została trójstopniowa ocena wniosków:

- zgodności z LSR - weryfikacja zgodności z celami oraz wskaźnikami na poziomie produktu i rezultatu,
- spełnienia kryteriów horyzontalnych - jednakowych dla wszystkich przedsięwzięć,
- spełnienia kryteriów jakościowych - zróżnicowanych dla poszczególnych typów przedsięwzięć.

Innowacyjność w kryteriach wyboru operacji. Projekty innowacyjne stanowią priorytetowe przedsięwzięcia wdrażania LSR. Zostały określone jako kryterium horyzontalne i podlegają ocenie do naboru wniosków dla każdego typu przedsięwzięć.

Procedura zmiany kryteriów - zgodnie z załącznikiem nr 1 do LSR. Projekt zmian kryteriów podlega konsultacjom społecznym z zastosowaniem co najmniej 2 różnych metod partycypacyjnych. Nie ma możliwości zmiany kryteriów oceny wniosków dla naborów, dla których została rozpoczęta procedura konkursowa (od dnia przesłania informacji do Samorządu Województwa).

Rozdział VII Plan działania

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji, opracowany został „Plan działania”, który został przedstawiony w załączniku nr 3 do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Do ~~2022~~ 2023 roku osiągnięte zostaną wszystkie cele i przedsięwzięcia oraz założone wskaźniki produktu i rezultatu. Założono, że 20% wszystkich wskaźników zrealizowanych zostanie do roku 2018, natomiast do roku ~~2021~~

2022 zamierza się osiągnąć łącznie 80% wskaźników. Sposób osiągnięcia wskaźników: realizacja konkursów na wdrażanie LSR i dofinansowanie realizacji operacji w ramach programów dotacyjnych, projektów grantowych, operacji własnych a także działalności bieżącej LGD, aktywizacji i realizacji projektów współpracy. Plan działania jest zbieżny z wynikami diagnozy i analizy SWOT.

Rozdział VIII Budżet LSR

Budżet Lokalnej Strategii Rozwoju finansowany jest w ramach jednego EFSI: Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 ze środków EFROW.

Szczegółowy budżet LSR w podziale na poszczególne poddziałania i przedsięwzięcia przedstawia załącznik nr 4 do LSR. Budżet został opracowany w sposób racjonalny, zapewniający jego realizację w określonych przedziałach czasowych oraz adekwatny do przedsięwzięć i przypisanych im celów i wskaźników.

Rozdział IX Plan komunikacji

Plan komunikacji stanowi załącznik nr 5 do LSR. Plan komunikacji z lokalną społecznością określa zespół przedsięwzięć i instrumentów ich realizacji służących zapewnieniu jak najszerszego udziału społeczeństwa we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju. Obejmuje działanie kreujące trwałe partnerstwo na rzecz rozwoju lokalnego różnych podmiotów, lokalnych liderów i instytucji, oraz wdraża instrumenty zidentyfikowane przez samych mieszkańców jako najskuteczniejsze i najbardziej pożądane. Współpraca i skuteczność wdrażania lokalnej strategii rozwoju, wymagają dostosowania narzędzi i form komunikacji do specyfiki różnych grup docelowych, ich indywidualnych potrzeb i problemów.

Cele Planu komunikacji

Cel ogólny: skuteczna realizacja LSR i osiągnięcie założonych celów poprzez wysoki poziom kompetencji i świadomości mieszkańców na temat działań LSR, efektywność i zaangażowanie mieszkańców w wykorzystanie środków w ramach PROW 2014 - 2020 poprzez działania LSR

Cele operacyjne:

- poinformowanie potencjalnych beneficjentów o LSR, jej głównych celach, przedsięwzięciach, zasadach wsparcia i współpracy w ramach realizacji LSR
- wspieranie beneficjentów w pozyskiwaniu środków, nabywaniu kompetencji i doświadczeń, oraz w realizacji operacji w ramach LSR,
- informowanie mieszkańców obszaru o stanie realizacji programu, w tym wykorzystania środków w poszczególnych działaniach, angażowanie i informowanie mieszkańców o procesach zmian w LSR,
- zapewnienie udziału mieszkańców obszaru w procesach oceny jakości pracy LGD, skuteczności instrumentów wsparcia,
- wsparcie w pozyskiwaniu partnerów do realizacji wspólnych operacji, w tym w ramach powiązań sieciowych.

Działania i wskaźniki działań komunikacyjnych:

- kampanie informacyjno - promocyjne kierowana do ogółu mieszkańców i potencjalnych beneficjentów wdrażania LSR w mediach, Internecie, w formach tradycyjnych,
- spotkania informacyjne, szkolenia, warsztaty,
- doradztwo i usługi informacyjne
- opracowanie, publikacja i dystrybucja materiałów informacyjnych, promocyjnych,
- współpraca z instytucjami wsparcia rynku pracy, grup defaworyzowanych, animującymi aktywność społeczną, współpracę sieciową.

Wskaźniki działań komunikacyjnych obejmują: liczbę zdarzeń, liczbę odbiorców w podziale na grupy docelowe.

Grupy docelowe:

- **beneficjenci działań LSR:** instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i rolnicy, mieszkańcy obszaru,
- **grupy defaworyzowane:** określone w LSR.

Rozdział X Zintegrowanie

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest dokumentem zintegrowanym z innymi dokumentami planistycznymi na poziomie lokalnym (gmin i powiatów), na poziomie regionalnym (województwa warmińsko – mazurskiego) oraz na poziomie ogólnokrajowym. Przyjęte w LSR cele działania i zaplanowane do osiągnięcia rezultaty są spójne, a przyjęte założenia i program działania posiadają charakter innowacyjny. Zintegrowanie wewnętrzne LSR zapewnia spójność celów szczegółowych z celami ogólnymi. Cele te wynikają wprost z dokonanej diagnozy i analizy SWOT oraz diagnozy i są integralne z potrzebami mieszkańców i problemami do rozwiązania oraz założeniami rozwoju przedsiębiorczości, tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym rozwojem ekonomii społecznej.

Projekty realizowane w ramach LSR uzupełniają inne działania realizowane na obszarze LGD „Brama Mazurskiej Krainy” przez inne organizacje i są komplementarne z innymi dokumentami planistycznymi w zakresie określonych celów, założeń i priorytetów.

Tabela 30: Powiązanie celów LSR z celami dokumentów planistycznych

Cele LSR „Brama Mazurskiej Krainy”	Cele dokumentów planistycznych i strategii lokalnych, wojewódzkich, ogólnokrajowych
<p>Wykorzystanie zasobów i dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego w kreowaniu obszaru LGD jako przestrzeni z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie turystyki, przedsiębiorczości i aktywności społecznej</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (cele przekrojowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> - środowisko - łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej - innowacje <p>Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (priorytety)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej <p>Program Operacyjny Polska Wschodnia</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie nowych miejsc pracy, w szczególności stanowiących atrakcyjną alternatywę dla zatrudnienia w rolnictwie - aktywizacja społeczno-gospodarcza, w tym w szczególności rozwój obszarów wiejskich <p>Strategia Rozwoju Kraju (obszary strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - spójność społeczna i terytorialna <p>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (cele strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych - nowoczesna infrastruktura rozwoju <p>Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku (cele strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - społeczności lokalne aktywniej uczestniczą w zaspokajaniu swoich potrzeb <p>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój</p> <ul style="list-style-type: none"> - inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie - wsparcie zatrudnienia i mobilności pracowników <p>Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie kreatywności, kompetencji i aktywności obywateli - wzmocnienie integracji i solidarności społecznej <p>Strategie gminne z obszaru LGD (gminy: Nidzica, Kozłowo, Świętajno, Jedwabno)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy - stworzenie warunków do rozwoju turystyki i kultury - poprawa stanu środowiska naturalnego - wspieranie rozwoju turystyki
<p>Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (cele przekrojowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacje

<p>i tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców</p>	<p>Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (priorytety)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji - rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej <p>Program Operacyjny Polska Wschodnia</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój działalności gospodarczej i wzrostu konkurencyjności MŚP - integracja działalności MŚP w obrębie tworzonych konsorcjów - tworzenie nowych miejsc pracy, w szczególności stanowiących atrakcyjną alternatywę dla zatrudnienia w rolnictwie, aktywizacja społeczno-gospodarczej, w tym w szczególności rozwoju obszarów wiejskich <p>Strategia Rozwoju Kraju (obszary strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - konkurencyjna gospodarka <p>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (cele strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost konkurencyjności gospodarki <ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych <p>Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku (cele strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby bezrobotne są bardziej gotowe do zmian, aktywne w rozwiązywaniu swoich problemów, bardziej samodzielne życiowo i ekonomicznie, oraz częściej wchodzi na rynek pracy dzięki instrumentom aktywnej integracji, w tym ekonomii społecznej <p>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie poziomu zatrudnienia i spójności społecznej - wsparcie zatrudnienia i mobilności pracowników - wsparcie włączenia społecznego i walka z ubóstwem <p>Strategie gminne z obszaru LGD (gminy: Nidzica, Kozłowo, Jedwabno)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnej przedsiębiorczości - zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw
<p>Rozwój ekonomii społecznej, wspieranie aktywności społecznej oraz współpracy w ramach społecznego zaangażowania firm</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (cele przekrojowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> - łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej - innowacje <p>Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (priorytety)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji - rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej - rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną <p>Program Operacyjny Polska Wschodnia</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie nowych miejsc pracy, w szczególności stanowiących atrakcyjną alternatywę dla zatrudnienia w rolnictwie, aktywizacja społeczno-gospodarczej, w tym w szczególności rozwoju obszarów wiejskich <p>Strategia Rozwoju Kraju (obszary strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - konkurencyjna gospodarka - spójność społeczna i terytorialna <p>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (cele strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost konkurencyjności gospodarki

	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności społecznej - wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych - nowoczesna infrastruktura rozwoju <p>Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku (cele strategiczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby z grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym biorą coraz bardziej aktywny udział w rozwiązywaniu swoich problemów i uczestniczą w życiu społeczności lokalnej - osoby bezrobotne są bardziej gotowe do zmian, aktywne w rozwiązywaniu swoich problemów, bardziej samodzielne życiowo i ekonomicznie, oraz częściej wchodzą na rynek pracy dzięki instrumentom aktywnej integracji, w tym ekonomii społecznej - społeczności lokalne aktywniej uczestniczą w zaspokajaniu swoich potrzeb <p>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie poziomu zatrudnienia i spójności społecznej wsparcie zatrudnienia i mobilności pracowników - wsparcie włączenia społecznego i walka z ubóstwem <p>Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie kreatywności, kompetencji i aktywności obywateli - wzmocnienie integracji i solidarności społecznej <p>Strategie gminne z obszaru LGD (gminy: Nidzica, Kozłowo, Świętajno, Jedwabno)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności społecznej - poprawa jakości życia mieszkańców - zmniejszenie poziomu społecznych skutków bezrobocia - podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców,
--	---

Źródło: opracowanie własne

LSR zgodna jest również z wieloletnimi planami inwestycyjnymi gmin, które będą uczestniczyły w realizacji projektów oraz z programami integracji sektora gospodarczego w ramach inicjatyw sieciowych: klaster „Szlak dziedzictwa kulturowego” oraz konsorcjum „Mazurskie klimaty”. Dzięki przeprowadzonym konsultacjom społecznym, LSR jest również integralna z celami i misją organizacji społecznych, które uczestniczyły w jej opracowaniu. Założenia, działania i cele LSR są również zintegrowane z inteligentnymi specjalizacjami rozwoju województwa warmińsko – mazurskiego w ramach Regionalnego Programu operacyjnego Warmia i Mazury w zakresie:

a) Żywność wysokiej jakości: produkcja artykułów spożywczych i napojów, działalność usługowa związana ze sprzedażą, promocją i eksportem żywności.

b) Meblarstwo i przemysł drzewna: produkcja różnych wyrobów z drewna oraz korka, produkcja mebli, produkcja innych wyrobów stolarskich, naprawa, konserwacja, sprzedaż i dystrybucja wyrobów drewno-meblarskich.

c) Ekonomia wody: działalność w obszarze turystyki i hotelarstwa.

Zintegrowanie LSR występuje również na poziomie realizacyjnym. W realizacji projektów będą uczestniczyły różne podmioty z obszaru LGD, a kryteria wyboru operacji premiuje projekty partnerskie, w szczególności partnerstwa międzysektorowe oraz projekty powiązane z lokalnymi zasobami.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Skuteczne wdrożenie założeń strategicznych wymaga stałej i systematycznej kontroli przebiegu procesu, a także dostosowywania założeń do zmian warunków otoczenia zewnętrznego, potrzeb mieszkańców, wykorzystywania coraz efektywniejszych narzędzi osiągnięcia celów.

Kontrola procesu realizacji LSR prowadzona będzie przez działania monitorujące i ewaluacyjne na różnych poziomach wdrażania LSR, zarówno przez pracowników biura LGD, Komisję Rewizyjną oraz zewnętrzne podmioty audytorskie. Celem monitoringu prowadzonego przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej

Krainy” jest bieżące i systematyczne gromadzenie i analizowanie danych ilościowych i jakościowych w zakresie funkcjonowania LGD oraz realizacji LSR.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także dokonania oceny zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Monitoring strategii będzie prowadzony na poziomie:

- pojedynczych konkursów oraz pakietu projektów zgromadzonych w ramach zadań strategicznych;
- wskaźników realizacji LSR - produktu oraz wskaźników rezultatu.

Wszelkie działania w ramach LSR będą podlegały bieżącemu monitoringowi realizacji programu poprzez wskaźniki finansowe oraz wskaźniki dotyczące produktu i celów. W monitoring realizacji LSR, w tym prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych, zaangażowany jest zespół monitorujący złożony z pracowników biura LGD.

Ewaluacja, czyli ocena jakości i skuteczności osiągania założonych celów jest jednym z podstawowych narzędzi strategicznych. Dzięki ewaluacji możliwe jest szybkie reagowanie na proces zachodzących zewnętrznie zmian oraz jak najlepsze dostosowanie zapisów LSR do realiów. Ewaluacja obejmuje badanie elementów funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR.

Przedmiotem ewaluacji są długoterminowe efekty LSR (oddziaływanie) oraz osiągnięte rezultaty. Ewaluacja pozwala odpowiedzieć na pytanie – czy i w jakim stopniu zostały osiągnięte zamierzone w LSR cele w oparciu o określone kryteria:

- trafności – ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które zostały rozwiązane dzięki realizacji przedsięwzięć LSR, czy odpowiadały potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,
- skuteczności – porównanie osiągniętych produktów i rezultatów z planowanymi, ocena stopnia osiągnięcia planowanych wskaźników,
- efektywności – wskazuje na zachodzące relacje pomiędzy osiągniętymi produktami, rezultatami a wkładem (zwłaszcza finansowym, który został użyty, by je osiągnąć),
- użyteczności – sprawdza czy rozwiązany został problem, który był zidentyfikowany na etapie planowania,
- trwałości – ocenia szanse oddziaływania efektów realizacji Strategii w średnim i długim okresie, odpowiada na pytanie czy wsparcie udzielone w ramach realizacji LSR przyniosło rezultaty w postaci widocznej zmiany jakości życia mieszkańców.

Ewaluacja przez podmiot zewnętrzny zostanie przeprowadzona dwukrotnie, w połowie okresu wdrażania LSR (mid-term) oraz po zakończeniu etapu jej realizacji (ex-post), zawsze w powiązaniu z procesem monitoringu. Ewaluacji będą podlegać: efektywność usług doradczych i animacyjnych, efektywność pracy Rady, realizacja harmonogramu ogłaszanych konkursów, procedura naboru operacji, realizacja planu komunikacji, efektywność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej oraz efektywność projektów współpracy LGD regionalnej i międzynarodowej, osiągnięte wskaźniki LSR.

Szczegółowy zakres i narzędzia monitoringu i ewaluacji zawiera załącznik nr 2 do LSR. Procedurę aktualizacji LSR zawiera załącznik nr 1.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zasady przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ocena oddziaływania na środowisko jest pierwszym narzędziem w szeroko rozumianym procesie planowania, mającym wpływ na następstwa, jakie dla środowiska niesie ze sobą działalność człowieka. Dalsze działania, jakie można podjąć w celu ochrony środowiska, również na etapie funkcjonowania inwestycji, zależą od jakości przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko.

Celem opracowania Prognozy Oddziaływania na Środowisko (dalej Prognoza) sporządzonej na potrzeby postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest określenie wpływu założonych w strategii obszarów priorytetowych i celów operacyjnych na środowisko. Podstawę prawną sporządzenia prognozy stanowią:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),
3. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 . 05.07.1985 z późn. zm.),
4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.),
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
6. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235),
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627).

Na etapie sporządzania Prognozy nie były znane szczegóły dotyczące konkretnych przedsięwzięć, które będą realizowane w ramach LSR. W Prognozie przeanalizowano zapisy projektu Strategii dotyczące propozycji celów głównych i operacyjnych wraz z propozycjami działań w kontekście zatwierdzonych strategii programowych z zakresu polityki ekologicznej na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Zagadnienia ochrony środowiska Strategii dotyczą w szczególności: I celu strategicznego: wykorzystanie zasobów i dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego w kreowaniu obszaru LGD jako przestrzeni z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie turystyki, przedsiębiorczości i aktywności społecznej oraz celu szczegółowego Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego. Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano cele operacyjne wraz z ich uszczegółowieniem związanym z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych. W stosunku do każdego celu zaplanowanego w ramach LSR przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (obszary NATURA 2000, bioróżnorodność, zdrowie ludzi, fauna, flora, wody, powietrze, powierzchnie ziemi, krajobraz, klimat, zabytki).

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, Warszawa 2015.
2. USTAWA z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020).
3. USTAWA z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.
4. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
5. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025
6. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
7. Dane z Głównego Urzędu Statystycznego.
8. „Przedsiębiorstwa społeczne na wsi – tworzenie, zarządzanie i rozwój”, Nidzica, 2010
9. „Pałace i dwory dawnych Prus Wschodnich”, Małgorzata Jackiewicz-Garniec, Mirosław Garniec, Olsztyn 2001.
10. „Jak lokalnie budować dobro wspólne”, ARF, Warszawa, 2012

11. „Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2014 roku”, UM województwa warmińsko-mazurskiego w Olsztynie, Departament Turystyki, Olsztyn-wrzesień 2015 r.
12. Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2014 roku.
13. „Dziedzictwo kulturowe Warmii-Mazur – Powiśla. Stan Zachowania, potencjały i problemy”, Olsztyn 2009.
14. „Markowe Mazury”, WM ROT, Olsztyn, 2012

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym długookresowe plany działań, mające na celu wywołanie pozytywnych zmian na obszarze działania i podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru przez działania oddolne. Plan działania opiera się na szczegółowej diagnozie lokalnych zasobów, uwarunkowań i obszarów problemowych. Z pewnością warunki otoczenia i potrzeby społeczne będą z biegiem czasu ulegały zmianom. Może również okazać się, że planowane przedsięwzięcia nie przynoszą oczekiwanych korzyści społecznych.

Ciągłe stosowanie narzędzi partycypacyjnych, komunikacja ze społeczeństwem prowadzona w sposób zapewniający dotarcie do zróżnicowanych grup odbiorców, oraz prowadzona sukcesywnie ewaluacja z pewnością wykażą potrzebę modyfikacji zapisów LSR. Bardzo istotne znaczenie ma więc szczegółowe zapisanie procedury aktualizacyjnej na przyszłość. Wprowadzenie stosownych rozwiązań ma zapobiegać niejasnościom i powstawaniu konfliktów wewnątrz LGD. Dodatkowo należy mieć na uwadze, iż niniejsza Strategia została opracowana przy szerokim zaangażowaniu lokalnej społeczności, co powoduje w konsekwencji konieczność przeprowadzenia ponownych konsultacji w tym zakresie. Jednocześnie zakres i charakter zmian w żadnym razie nie może pozostawać w sprzeczności do wymogów programowych PROW 2014 - 2020 i innych nadrzędnych dokumentów.

Mając powyższe na uwadze, w celu dokonania zmian w LSR należy stosować się do następującej instrukcji:

1. Za przygotowanie projektów zmian w LSR odpowiada biuro LGD
2. Projekty zmian mogą być przygotowane w następujących okolicznościach:
  - 2.1. Jako wnioski z ewaluacji LSR.
  - 2.2. Na wniosek Zarządu LGD.
  - 2.3. Na wniosek minimum 20 mieszkańców obszaru działania.
  - 2.4. W związku z koniecznością dostosowania LSR do wymogów instytucji wdrażającej lub zarządzającej.
3. Projekt wraz z uzasadnieniem zostaje przekazany do konsultacji na minimum ~~30~~ 14 dni przed planowanym terminem przyjęcia zmian, przy czym zostaje wskazany termin zakończenia konsultacji:
  - 3.1. na stronie internetowej LGD.
  - 3.2. członkom LGD na wskazany przez nich adres poczty elektronicznej lub pocztą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.
  - 3.3. w urzędach gmin wywieszana jest informacja o wprowadzanych zmianach wraz ze wskazaniem strony www, gdzie można zapoznać się z ich zakresem.
4. Uwagi do projektu zmian mogą wносить mieszkańcy obszaru działania oraz instytucje i organizacje działające na jego terenie.
5. Okres konsultacji kończy się na dzień przed planowanym terminem uchwalenia zmian.
6. Zarząd LGD sporządza listę uwag ze wskazaniem sposobu ich rozpatrzenia.
7. Zmiany do LSR wprowadza Walne Zebranie Członków LGD zwykłą większością głosów.
8. Walne Zebranie Członków może wyznaczyć Zarządowi zakres kompetencji do samodzielnych zmian w LSR, wyłącznie w zakresie: przesunięć budżetowych w latach, przesunięć środków pomiędzy przedsięwzięciami nie zagrażających osiągnięciu wskaźników, zmian w harmonogramie wdrażania LSR.

Każdorazowo wniosek o zmiany w Lokalnej Strategii Rozwoju powinien zawierać następujące elementy:

1. Nawiązanie do treści o której zmianę się wnioskuje,
2. Treść proponowanej zmiany,
3. Uzasadnienie, cel dokonywanej zmiany,
4. Pełną identyfikację osób / instytucji organów dokonujących zmian (imię i nazwisko / nazwa firmy / nazwa organu, adres, kontakt mailowy i telefoniczny).

Powyższa procedura zabezpiecza interesy społeczności lokalnych w zakresie możliwości wnoszenia uwag do LSR. Jest to niezwykle istotne z punktu wiarygodności i ciągłości realizowanych działań.

Procedury dokonywania monitoringu i ewaluacji

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także dokonania oceny zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Monitoring strategii będzie prowadzony na poziomie:

- pojedynczych konkursów oraz pakietu projektów/działań zrealizowanych w ramach współpracy, działalności bieżącej i aktywizacji,
- wskaźników realizacji LSR - produktu oraz wskaźników rezultatu.

Wszelkie działania w ramach LSR będą podlegały bieżącemu monitoringowi realizacji programu poprzez wskaźniki finansowe oraz wskaźniki dotyczące produktu i realizacji celów (rezultatu i oddziaływania). Praca własna oraz analiza faktycznego dostosowania strategii do zmieniających się potrzeb otoczenia będą podlegały ocenie jakościowej dokonywanej przez organy LGD, mieszkańców i Podmioty zewnętrzne. W monitoring wykonania LSR, w tym prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych, zaangażowany jest Komitet monitorujący złożony z pracowników merytorycznych biura LGD: dyrektor biura LGD, specjalista ds. animacji, specjalista ds. rozliczeń.

Elementy podlegające monitorowaniu				
Element monitoringu	Osoby/ jednostki odpowiedzialne	Sposób pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Ocena
Harmonogram ogłaszania konkursów, zaangażowanie w aplikowaniu w ramach poszczególnych przedsięwzięć	Komitet monitorujący	Zarejestrowane ogłoszenia i rozstrzygnięcia konkursowe na www LGD	Raz w roku	-zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem - ilość konkursów ujęciu rocznym
Budżet LGD (stopień wykorzystania zaplanowanych środków)	Komitet monitorujący	- ewidencja podpisanych umów o dofinansowanie, - zestawienia pozyskiwane z SW - bezpośredni kontakt z beneficjentami, - zestawienia wydatków / wnioski o płatność (proj. grantowe, operacje własne, koszty bieżące) - sprawozdania z realizacji operacji	Na bieżąco – minimum dwukrotnie w roku	-stopień wykorzystania funduszy -wysokość zakontraktowanych środków
Stopień realizacji przedsięwzięć i celów – analiza wskaźnikowa	Komitet monitorujący	- ankiety monitorujące, - dane z wniosków, które otrzymały wsparcie, - bezpośredni kontakt z Beneficjentami	Raz w roku, Kontakt z Beneficjentami – na bieżąco	- stan realizacji operacji, - stopień wykorzystania środków
Stopień realizacji wskaźników produktów rezultatu	Komitet monitorujący	- listy obecności na spotkaniach,	Na bieżąco – minimum raz w roku	

oddziaływania				
Efektywność realizacji zadań własnych (wydatkowanie + efektywność merytoryczna)	Zarząd LGD Jednostka zewnętrzna	- wnioski o płatność - sprawozdania z realizacji operacji, - ankiety satysfakcji uczestników działań (w tym karty oceny doradztwa)	Co pół roku, jeden raz w roku kompleksowa ocena skuteczności pracy LGD	- stopień adekwatności kompetencji i pracy Pracowników biura w odniesieniu do potrzeb, - stan realizacji działań własnych
Działania informacyjno-doradcze	Zgodnie z planem komunikacji			

Ankiety monitorujące ocenę stopnia osiągnięcia wskaźników wdrażania LSR, analogicznie do okresu 2007 – 2013 opracowane zostaną odrębnie dla poszczególnych typów przedsięwzięć. Informacja o konieczności wypełniania ankiet będzie przekazywana Beneficjentom drogą mailową, z minimalnym terminem na odpowiedź zwrotną wynoszącym 21 dni.

Do oceny pracy własnej stosowane będą ankiety satysfakcji, karty oceny doradztwa – jednorodne bez względu na typ realizowanej operacji, wypełniane każdorazowo podczas korzystania z oferty LGD.

W przypadku nie osiągnięcia wskaźników w wielkościach gwarantujących realizację LSR przeprowadzona zostanie analiza przyczyn ich nie uzyskania, sporządza wnioski i plan działania, obejmujący w szczególności:

- 1) zmianę trybu oceny wniosków,
- 2) zmianę działań kwalifikowanych dla poszczególnych przedsięwzięć, w sposób preferujący działania służące osiągnięciu planowanych wskaźników,
- 3) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmianę wskaźników i ich wartości dla poszczególnych operacji

Roczne dane monitoringowe będą na bieżąco aktualizowane i zbierane w celu opracowania raportu i przeprowadzenia monitoringu operacyjnego oraz strategicznego. Kontrola i ocena realizacji LSR będzie prowadzona w postaci:

- bieżącej kontroli realizowanych zadań – minimum raz w roku,
- monitoringu operacyjnego – raz na dwa lata,
- monitoringu strategicznego – po zakończeniu okresu realizacji LSR,
- ewaluacji

w oparciu o system mierników odnoszących się do wskaźników bazowych zawartych w LSR.

Ewaluacja, czyli ocena jakości i skuteczności osiągania założonych celów jest jednym z podstawowych narzędzi strategicznych. Dzięki niemu możliwe jest szybkie reagowanie na proces zachodzących zewnętrznie zmian oraz jak najlepsze dostosowanie zapisów LSR do realiów. Ewaluacje obejmuje badanie elementów funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR, realizowane na 3 płaszczyznach:

- ex ante – poprzez wykorzystanie wyników ewaluacji własnej poprzedniego okresu programowania, oraz wnioski z konsultacji z mieszkańcami podczas stosowania instrumentów partycypacyjnych,
- on – going- poprzez pogłębioną analizę wyników monitoringu, okresowe badania ewaluacyjne o charakterze kompleksowym i wykorzystanie wniosków do weryfikacji analizy problemowej, zaplanowanych przedsięwzięć i form ich realizacji, modyfikacji zasad pracy biura, eliminowanie przyczyn niepowodzeń i adaptowanie rozwiązań przynoszących najlepsze rezultaty,
- ex post – po zakończeniu poszczególnych operacji, czasokresu przejściowego wdrażania LSR (2018, 2021), oraz na zakończenie okresu programowania 2014 – 2020.

Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji:				
Element ewaluacji	Osoby/jednostki odpowiedzialne	Sposób pomiaru	Częstotliwość pomiaru	Ocena
Pracownicy biura LGD – efektywność pracy	Zarząd LGD/ocena własna	Opinia dyrektora biura nt. podległego personelu	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	- rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie - podnoszenie kompetencji własnych
		opinia zarządu,		
		Roczne testy kompetencyjne		
		Egzaminy szkoleniowe		
Organ decyzyjny – efektywność pracy	Zarząd LGD. Ocena własna	Opinia Komisji Rewizyjnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	- uczestnictwo w posiedzeniach, szkoleniach - listy obecności - przestrzeganie regulaminu - aktywność i efektywność działań szkoleniowych
		Wnioski biura LGD (jakość weryfikacji wniosków konkursowych)		
		Udział w szkoleniach, testy kompetencyjne		
Podwykonawcy/Zleceniobiorcy – jakość usług	Zarząd LGD (ocena własna) Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Wywiad z wnioskodawcami, ankiety ewaluacyjne wśród beneficjentów protokoły odbioru (jeśli dotyczy)	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	Jakość świadczonych usług
Partnerstwo, w tym współpraca z innymi LGD w kraju i za granicą	Zarząd LGD (ocena własna)	umowy i projekty współpracy, ankiety ewaluacyjne	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	- listy obecności - dokumentacja fotograficzna - jakość i efektywność współpracy
Wysokość środków publicznych pozyskanych przez LGD ze środków innych niż PROW 2014 – 2020	Zarząd LGD (ocena własna)	Umowy o dofinansowanie	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	Kwota dodatkowego wsparcia w ramach dodatkowych umów
Liczba szkoleń i działań informacyjnych, promocyjnych, doradztwa przeprowadzonych dla potencjalnych Beneficjentów Wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju – zgodnie z planem komunikacji				
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji:				
Element ewaluacji	Osoby/jednostki odpowiedzialne	Sposób pomiaru	Częstotliwość pomiaru	Ocena
Cele określone w LSR	Ocena własna/Komisja Rewizyjna	Analiza złożonych wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał za kwartał poprzedzający	- powszechność dokumentu na obszarze LGD

	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym - cały rok	- stopień realizacji poszczególnych celów
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI lub IDI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami.	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	
Procedura wyboru	Ocena własna/Komisja Rewizyjna Zarząd	Analiza złożonych wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał poprzedzający	- przejrzystość, rzetelność procedury, - prawidłowość oceny, - mierzalność kryteriów
	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok	opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	Prawidłowość wdrażania LSR
Kryteria oceny	Ocena własna/Komisja Rewizyjna/ Zarząd	Analiza złożonych wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał	stopień wykorzystania budżetu
	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: rok	Opinia społeczności lokalnej na temat zrozumiałości, adekwatności kryteriów oceny wniosków
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	Stopień, prawidłowość i efektywność stosowania kryteriów oceny pod kątem działań na rzecz grup defaworyzowanych, realizowanych w obszarach kluczowych

Harmonogram	Ocena własna/Komisja Rewizyjna	Analiza złożonych wniosków, ogłoszenia o naborze wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał	Prawidłowość ogłaszania konkursów, dokonywania oceny
	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: rok	Opinia społeczności lokalnej na temat adekwatności harmonogramu
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	Realizacja zadań zgodnie z harmonogramem Jakość pracy Biura LGD, Organów
Budżet	Ocena własna/Komisja Rewizyjna / Zarząd	Analiza złożonych wniosków / zrealizowanych płatności	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał	stopień wykorzystania budżetu
	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: rok	Opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	Stopień, prawidłowość i efektywność wykorzystania budżetu

Przedmiotem ewaluacji są długoterminowe efekty LSR (oddziaływanie) oraz osiągnięte rezultaty. Ewaluacja pozwala odpowiedzieć na pytanie – czy zostały osiągnięte zamierzone w LSR cele w oparciu o określone kryteria:

- trafności – ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które zostały rozwiązane dzięki realizacji zadań LSR, czy odpowiadały potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,
- skuteczności – porównanie osiągniętych produktów i rezultatów z planowanymi, ocena stopnia osiągnięcia planowanych wskaźników,
- efektywności – wskazuje na zachodzące relacje pomiędzy osiągniętymi produktami, rezultatami a wkładem (zwłaszcza finansowym, który został użyty, by je osiągnąć),
- użyteczności – sprawdza czy rozwiązany został problem, który był zidentyfikowany na etapie planowania,
- trwałości – ocenia szanse oddziaływania efektów realizacji LSR w średnim i długim okresie, odpowiada na pytanie czy wsparcie udzielone w ramach realizacji LSR przyniosło rezultaty w postaci widocznej zmiany jakości życia mieszkańców.

Informację o wynikach ewaluacji w formie opracowania zbiorczego, LGD przekazuje Samorządowi Województwa do 30 marca każdego roku, począwszy od roku 2017. Organem przygotowującym raport z oceny jest Biuro LGD, które przedkłada dokument Komisji Rewizyjnej. Organem dokonującym ewaluacji jest Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, która odpowiedzialna jest za opracowanie ostatecznej treści raportu i przyjęciu raportu w formie uchwały. Poza przekazaniem raportu Samorządowi Województwa, sprawozdanie będzie zaprezentowane podczas Walnego Zebrania Członków LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Elementami raportu są: statystyki związane z wykorzystaniem środków w ramach poszczególnych działań, prezentacja wskaźników poszczególnych działań w odniesieniu do zakładanych wartości, ocena pracy biura LGD, ocena pracy Zarządu LGD, ocena pracy Rady LGD, ocena efektywności stosowanych procedur, wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR. Treść raportu przyjętego przez Komisję Rewizyjną podawana jest na stronie internetowej LGD do publicznej wiadomości.

Cele LSR realizowane są poprzez poszczególne działania, dlatego też zakładane wskaźniki na poziomie produktu, rezultatu oraz oddziaływania są miernikami ich osiągnięcia. Dlatego także, konieczna jest ocena pracy Zarządu LGD, jak też biura. Komisja Rewizyjna przy opracowaniu raportu ewaluacyjnego korzysta z pomocy biura LGD, jednakże w zakresie, który pozostaje w sprzeczności z zasadą bezstronności (np. ocena pracowników przez nich samych) prowadzi własne analizy, bądź też zasięga opinii niezależnych ekspertów.

W ramach ewaluacji LSR zaplanowano działania związane z oceną *ex ante*. Ocena *ex ante* dotyczy operacji, które są dopiero w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Potrzeba przeprowadzania tego typu ewaluacji powstaje w sytuacji, gdy w miarę powstawania oszczędności w ramach realizacji RLKS planowane będą nowe działania. Organem właściwym do wykonania ewaluacji *ex ante* jest Zarząd LGD. Ocena polega na obowiązku sporządzenia analizy w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, która obejmuje: cel jego realizacji, zakres osiągania celów określonych w LSR poprzez planowane przedsięwzięcie, grupę docelową, adekwatność projektu, przygotowanie projektu i jego planu w kontekście wewnętrznej spójności i logiki planowania, opis przedsięwzięcia, źródła finansowania przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem środków na ewentualne prefinansowanie (jeśli dotyczy), uzasadnienie wyboru działań pod kątem celowości i efektywności. W ewaluacji zastosowane zostaną minimum 2 metody partycypacyjne.

Załącznik nr 3 do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

PLAN DZIAŁANIA

CEL OGÓLNY nr I	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie/ zakres Programu
	nazwa wskaźnika	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EURO		
Cel szczegółowy 1 Kreowanie innowacyjnych produktów i usług turystycznych w ramach zintegrowanych, tematycznych pakietów z włączeniem aktywności społecznej mieszkańców												PROW		
F	F.I.1	sztuka 5	50	212 500	sztuka 5	100	~~217755,25~~ 188 119,32	sztuka 0	100	0	10	~~430 255,25~~ 400 619,32	PROW	Realizacja LSR
G	G.I.1	wydarzenie ~~nie~~ sztuka 15	50	37 500	wydarzenie ~~nie~~ sztuka 15	100	~~35 076~~ 29 138,92	wydarzenie ~~nie~~ sztuka 0	100	0	30	~~72 576~~ 66 638,92	PROW	Realizacja LSR
G	G.I.2	wydarzenie 5	50	12 500	wydarzenie 5	100	12 500	wydarzenie 0	100	0	10	25 000	PROW	Animacja / Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1				262 500							0	~~527 831,25~~ 492 258,24		
Cel szczegółowy 2 Rozwój i wzrost konkurencyjności producentów zdrowej żywności, rozwój rynków zbytu i sieci współpracy w obszarze zdrowej żywności												PROW		
G	G.I.1	sztuka 0	0	0	sztuka 0	0	0	sztuka 5	100	~~12 500~~ 11 202,77	5	~~12 500~~ 11 202,77	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2				0							~~12 500~~ 11 202,77	~~12 500~~ 11 202,77		
Cel szczegółowy 3 Wdrażanie technologii służących ochronie środowiska naturalnego i zapobiegających zmianom klimatu												PROW		
A	A.I.1	sztuka 5	50	25 000	sztuka 5	100	~~20 609,25~~ 16 807,64	sztuka 0	100	0	10	~~45 609,25~~ 41 807,64	PROW	Realizacja LSR

Razem cel szczegółowy 3				25 000			20 609,25 16 807,64		0		45 609,25 41 807,64			
Cel szczegółowy 4 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego												PROW		
E	E.I.1	sztuka 5	33,33 23,81	62 500	sztuka 5	66,66 47,62	84155,41	sztuka 5 11	100	55 500 96 344,89	15 21	202 155,41 243 000,30	PROW	Realizacja LSR
G	G.I.1	wydarzenie sztuka 10	50 47,62	25 000	wydarzenie sztuka 10	100 95,24	18 100,36	wydarzenie sztuka 0 1	100	0 15 000	20 21	43 100,36 58 100,36	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 4				87 500			84 459,75 102 255,77			55 500 111 344,89		227 459,75 301 100,66		
Razem cel ogólny				375 000			370 400,25 348 821,65			68 000 122 547,66		813 400,25 846 369,31		
CEL OGÓLNY nr II	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	nazwa wskaźnika	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowa wartość w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowa wartość w EURO	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowa wartość w EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowa wartość w EURO		
Cel szczegółowy 1 Tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla osób z grup defaworyzowanych oraz inicjatyw gospodarczych w sektorze ekonomii społecznej												PROW		
B	B.II.1	sztuka 20	29,85	300 000	sztuka 28	71,64	290 152,83	sztuka 19	100	253 000	67	843 152,83	PROW	Realizacja LSR
	B.II.2	sztuka 4	36,36	161 250	sztuka 7	100	349 614,25 261 228,45	sztuka 0	100	0	11	510 864,25 422 478,45	PROW	Realizacja LSR

Razem cel szczegółowy 1				461 250			649 614,25 551 381,28		253 000			1 363 864,25 1 265 631,28		
Cel szczegółowy 2 Rozwój firm w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko - mazurskiego													PROW	
B	B.II.2	sztuka 2	50	100 000	sztuka 2	100	81 533,75 62 303,16	sztuka 0	100	0	4	181 533,75 162 303,16	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2				100 000			81 533,75 62 303,16			0		181 533,75 162 303,16		
Cel szczegółowy 3 Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji w obszarze przedsiębiorczości													PROW	
B	B.II.4	sztuka 5	25-62,50	93 750	sztuka 3	80-100	56 250 47 817,62	sztuka 0	100	0	8	150 000 141 567,62	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3				93 750			56 250 47 817,62			0		150 000 141 567,62		
Cel szczegółowy 4 Rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach kulturowych, przyrodniczych oraz rozwój inicjatyw klastrowych i powiązań sieciowych przedsiębiorstw													PROW	
B	B-II.5	sztuka 1	50	37 500	sztuka 1	100	199 750	sztuka 0	0	0	2	237 250	PROW	Projekt współpracy
C	C.II.1	sztuka 1	50	8 841	sztuka 1	100	9 953,34	sztuka 0	0	0	2	18 794,34	PROW	Realizacja LSR
	C.II.2	sztuka 2	50-66,67	22 511	sztuka 2 1	100	19 694,15 7 818,72	sztuka 0	0	0	4 3	42 205,15 30 329,72	PROW	Realizacja LSR
D	D.II.1	sztuka 5	50	25 000	sztuka 5	100	7 763,96 4 054,88	sztuka 0	0	0	10	32 763,96 29 045,88	PROW	Realizacja LSR, Operacja własna
Razem cel szczegółowy 4				93 852			237 161,45 221 567,94			0		331 013,45 315 419,94		

Razem cel ogólny				748 852			1 024 559,45 883 070,00			253 000		2 026 411,45 1 884 922,00		
CEL OGÓLNY nr III	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	nazwa wskaźnika	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w EURO	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EURO	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w -EURO	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EURO		
Cel szczegółowy 1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i poprawa warunków życia mieszkańców wsi, poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych, seniorów oraz potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich												PROW		
A	A.III.2	sztuka 10	67	25 000	sztuka 5	100	18 625,41	sztuka 0 1	100	0 68 253,36	15 18	43 625,41 111 878,77	PROW	Realizacja LSR
F	F.III.1	sztuka 3	9,38	157 500	sztuka 16	59,38	333 408,75	sztuka 0 13	100	543 631,85 465 564,44	32	1034540,60 956 473,19		Realizacja LSR
I	I.III.1	projekt 0	0	0	Projekt 0	0	0	Projekt 1	100	5 000 10 000	1	5 000 10 000		Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1				182 500			352 034,16			548 631,85 543 817,80		1 086 350,85 1 078 351,96		
Cel szczegółowy 2 Rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw społecznych, podmiotów ekonomii społecznej i grup nieformalnych mieszkańców w celu aktywizacji społecznej i społecznego zaangażowania biznesu												PROW		
A	A.III.1	sztuka 3	50	15 000	sztuka 3	100	13 049,90	sztuka 0	100	0	6	28 049,90	PROW	Realizacja LSR
	A.III.3	sztuka 8	53	5 000	sztuka 7	100	5 056,83	sztuka 0	100	0	15	10 056,83	PROW	Realizacja LSR
KB	KB-III.3	liczba osób - 100	25	1 500	liczba osób - 50	100	750	liczba osób - 0	100	0	150	2 250	PROW	Aktywizacja
	KB-III.4	spotkania -20	25	5 000	spotkania - 10	100	2 500	spotkania -0	100	0	30	7 500	PROW	Aktywizacja

Razem cel szczegółowy 2			26 500		21 356,73		0		47 856,73					
Cel szczegółowy 3 Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej w działaniach społecznych i przedsiębiorczości społecznej w ramach inicjatyw tworzenia i rozwoju wiosek tematycznych												PROW		
KB	KB-III.3	liczba osób - 30	25	450	liczba osób - 20	100	300	liczba osób - 0	100	0	50	750	PROW	Aktywizacja
	KB-III.4	spotkania -15	25	3 750	spotkania - 5	100	1 250	spotkania -0	100	0	20	5 000	PROW	Aktywizacja
H	H-III.1	sztuka 1	50	25 000	sztuka 1	100	~~25 000~~ 96 300	sztuka 0	0	0	2	~~50 000~~ 121 300	PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 3			29 200				~~26 550~~ 97 850			0		~~55 750~~ 127 050		
Razem cel ogólny			238 200			~~403 125,73~~ 471 240,89			~~548 631,85~~ 543 817,80			~~1 189 957,58~~ 1 253 258,69		
Razem LSR			1 362 052			~~1 798 085,43~~ 1 703 132,54			~~864 817,80~~ 919 365,46			3 984 550		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR												% budżetu poddziałania		
PROW : ~~1 694 745,67~~ 1 569 502,06												Realizacja LSR: 43,77		

Budżet Lokalnej Strategii Rozwoju

Budżet w ramach poszczególnych poddziałań:

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe EURO Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Wdrażanie operacji w ramach LSR (19.2)	3 585 500
Wdrażanie projektów współpracy (19.3)	358 550
Koszty bieżące (19.4)	572 435
Aktywizacja (19.4)	95 000
Razem	4 611 485

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020:

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	Razem
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 441 115	823 721		2 264 836
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	840 338,50		480 325,50	1 320 664
Razem	2 281 453,50	823 721	480 325,50	3 585 500

PLAN KOMUNIKACJI Z LOKALNĄ SPOŁECZNOŚCIĄ

Wstęp

Uczestnictwo społeczności lokalnej przy opracowywaniu i wdrażaniu LSR oraz umożliwienie ciągłego udziału poprzez stworzenie odpowiednich metod komunikacji pozwoli na zachowanie oddolnego charakteru Strategii w całym okresie realizacji. Współpraca i skuteczność wdrażania lokalnej strategii rozwoju, wymagają dostosowania narzędzi i form komunikacji do specyfiki różnych grup docelowych, ich indywidualnych potrzeb i problemów. Priorytetowe traktowanie grup docelowych zaliczanych do defaworyzowanych pod względem dostępu do rynku pracy i pod względem dysfunkcji społecznych, a także projektów odpowiadających na istotne potrzeby społeczne, wymagają opracowania specjalnych narzędzi komunikacyjnych zapewniających dotarcie do tych grup docelowych.

Plan komunikacji angażuje lokalną społeczność do udziału w realizacji LSR, co przyczyni się do spełnienia założeń zawartych w celach Strategii.

Konsultacje społeczne przeprowadzone na każdym etapie tworzenia LSR pozwoliły uzyskać odpowiedź na pytanie o skuteczne metody komunikacji pomiędzy LGD, a lokalną społecznością we wdrażaniu LSR.

Przygotowanie planu komunikacji oparte było o zastosowanie 4 różnych instrumentów partycypacyjnych:

1/ wywiady grupowe na poziomie lokalnym odbyły się w 5 gminach (Nidzica, Kozłowo, Wielbark, Iłowo – Osada, Janowiec Kościelny) z udziałem przedstawicieli organizacji społecznych, biznesu, administracji oraz mieszkańców – przedstawicieli grup defaworyzowanych.

2/konsultacje planu komunikacji społecznej on-line

3/ debata *open space* z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej oraz integracji społecznej

4/ badania ankietowe w zakresie określenia skutecznych form komunikacji i działań komunikacyjnych

W przeprowadzonym badaniu ankietowym, odnoszącym się do etapu tworzenia Strategii – opracowania planu komunikacji, respondenci wskazywali na najbardziej skuteczne środki przekazu oraz działania informacyjne. W badaniach bezpośrednich oraz on-line udział wzięło razem 70 osób, w tym: 49 kobiet i 21 mężczyzn. Respondentami było: 24 przedstawiciele administracji samorządowej, 28 przedstawiciele organizacji pozarządowych, 11 przedstawiciele biznesu, 25 mieszkańców. Ankietowani wskazując na skuteczne i efektywne stosowanie środków przekazu spośród, wybierali:

LP	Środki przekazu	Wskazania	Waga	Preferencje
1	Osobiste kontakty pracowników biura LGD z mieszkańcami	34	5	170
2	Prowadzenie lokalnych punktów informacyjnych	23	4	92
3	Lokalna prasa, miesięcznik (biuletyn) LGD	32	4	128
4	Internet, poczta elektroniczna	23	4	92
5	Kontakty telefoniczne	21	4	84
6	Tablice ogłoszeń w urzędach i w sołectwach	18	3	54
7	Facebook, portale społecznościowe	26	4	104
8	Lokalna, regionalna telewizja i radio	20	3	60
9	Ankiety	19	4	76
10	Audycje radiowe	24	3	72

Z zestawienia wynika, że najbardziej skutecznymi środkami przekazu są osobiste kontakty pracowników biura LGD, lokalna prasa i biuletyn LGD oraz portale społecznościowe i Facebook. Kolejnymi preferowanymi środkami przekazu są: prowadzenie lokalnych punktów informacyjnych, Internet i kontakty poprzez pocztę elektroniczną oraz kontakty telefoniczne.

Badania ankietowe dotyczyły także wskazanie skuteczności działań komunikacyjnych. Respondenci wskazując skuteczne działania komunikacyjne wybierali:

LP	Działania komunikacyjne	Wskazania	Waga	Preferencje
1	Seminaria, konferencje, szkolenia	32	4	128
2	Kampanie informacyjne	30	4	120
3	Warsztaty tematyczne	36	5	180
4	Strona internetowa LGD	34	5	170
5	Facebook, portale społecznościowe	27	5	135
6	Konkursy tematyczne	27	4	108
7	Konsultacje	28	4	112
8	Targi i festiwale	23	4	92
9	Fora aktywności	25	3	75

Z zestawienia wynika, że najbardziej skutecznymi działaniami komunikacyjnymi są: warsztaty tematyczne, strona internetowa LGD, Facebook i portale społecznościowe oraz seminaria, konferencje i szkolenia. Kolejnymi preferowanymi działaniami komunikacyjnymi są: kampanie informacyjne, konkursy tematyczne, konsultacje oraz targi i festiwale.

Uwzględnienie opinii mieszkańców wynikających z ww. badań oraz zebranych podczas spotkań z koordynatorami gminnymi i konsultacji przez Internet ma swoje odzwierciedlenie w Planie komunikacji, w którym zawarto preferowane metody komunikacji. W załączniku określono takie elementy jak cel działań, środki przekazu i jego efekty oraz grupy docelowe działań jakimi są mieszkańcy, członkowie organizacji pozarządowych i przedsiębiorcy oraz grupy defaworyzowane: osoby długotrwale bezrobotne, osoby do 25 roku życia o niskich kwalifikacjach, osoby niepełnosprawne, kobiety mieszkające na wsi oraz osoby po 50 roku życia. Dodatkowo wyznaczono wskaźniki dla danych metod na każdym z etapów.

Na szczególną uwagę należy zwrócić fakt działań skierowanych do grup defaworyzowanych. W Planie komunikacji uwzględniono spotkania otwarte z grupami defaworyzowanymi, gdyż z racji ich bezpośredniego i powszechnego charakteru jest to jedna z najbardziej efektywnych metod włączania społeczności w realizację LSR.

W celu obustronnej komunikacji zaplanowano udział przedstawicieli LGD w wydarzeniach, doradztwo w siedzibie LGD, kontakty przez rozmowę telefoniczną i wysyłanie wiadomości e-mail.

Ponadto uwzględniono inne metody informowania takie jak ogłoszenia na tablicach informacyjnych, ulotki, artykuły na stronach internetowych LGD oraz urzędów gmin wchodzących w skład LGD, bezpłatny biuletyn informacyjny w formie papierowej i elektronicznej, materiały informacyjne w prasie.

Przewidziano również szkolenia i warsztaty tematyczne dla potencjalnych beneficjentów przed każdym planowanym konkursem.

Metody komunikacji opracowano tak, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, dlatego uwzględniono zarówno osoby preferujące tradycyjne metody jak również te preferujące wykorzystanie nowoczesnych narzędzi jakie daje Internet.

Zastosowane zostaną narzędzia do komunikacji jednostronnej, której celem będzie informowanie odbiorców o realizacji LSR oraz narzędzia komunikacji dwustronnej, której celem jest spowodowanie reakcji odbiorców w formie złożenia wniosków w konkursach, wyrażenia opinii i propozycji w zakresie skutecznej realizacji LSR.

1. Cele działań informacyjnych i promocyjnych

Celem głównym i długofalowym wszystkich działań informacyjnych i promocyjnych jest skuteczna realizacja rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na obszarze działania Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, realizacja celów LSR oraz budowanie spójnego i pozytywnego wizerunku podejścia LEADER i działalności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, realizującej LSR, a także wspieranie realizacji celów określonych we Wspólnych Ramach Strategicznych i Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku, służących zapewnieniu maksymalnego i efektywnego wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Celami operacyjnymi działań komunikacyjnych i promocyjnych w ramach realizacji LSR są:

- 1/ poinformowanie mieszkańców obszaru LSR o rozpoczęciu realizacji LSR, planowanych działaniach i możliwościach dofinansowania, celach LSR, przedsięwzięciach i zasadach wsparcia.
- 2/ poinformowanie mieszkańców obszaru LSR o planowanych konkursach i o wynikach konkursów.
- 3/ poinformowanie mieszkańców obszaru LSR o planowanych i dokonanych zmianach w LSR.
- 4/ poinformowanie mieszkańców o dotychczas zrealizowanych działaniach oraz przedstawienie działań planowanych.
- 5/ zapewnienie udziału mieszkańców obszaru w procesach oceny jakości pracy LGD, skuteczności

instrumentów wsparcia.

Cele te będą realizowane poprzez zastosowanie różnorodnych narzędzi i metod komunikacyjnych przedstawionych w tabeli prezentującej opis i harmonogram działań informacyjnych i promocyjnych oraz sposoby ich realizacji.

2. Działania komunikacyjne i środki przekazu:

Spotkania informacyjne, szkolenia, warsztaty – działanie kierowane do ogółu społeczeństwa poprzez organizację i udział w wydarzeniach o charakterze integracyjnym, promocyjnym, z dużym udziałem społeczności lokalnej, mające na celu jak najpowszechniejsze dotarcie z przekazem do mieszkańców obszaru LGD. Drugi typ działań to przedsięwzięcia skierowane do grup defaworyzowanych: opracowanie oferty szkoleń i warsztatów dostosowanych do potrzeb i oczekiwań osób z tych grup.

Działania te będą realizowały cele operacyjne planu komunikacji: 1, 3, 4,5.

Kampanie informacyjno – promocyjne – działanie kierowane do ogółu społeczeństwa oraz do potencjalnych Beneficjentów. Kampanie prowadzone za pośrednictwem mediów: Internet (strona LGD, portale społecznościowe, strony internetowe instytucji współpracujących), prasa w tym biuletyn LGD, ogłoszenia na tablicach, spotkania otwarte, wydarzenia. Działania kierowane do grup docelowych: informacja bezpośrednia przy współpracy z ośrodkiem wspierania ekonomii społecznej, instytucjami rynku pracy, ośrodkami pomocy społecznej, ogłoszenia parafialne. Działania te będą realizowały cele operacyjne: 1,2,4.

Doradztwo specjalistyczne – działanie kierowane do potencjalnych beneficjentów działań (konkursy, działania własne LGD), realizatorów projektu – na etapie weryfikacji i uzupełnień wniosków, wniosków o płatność oraz w trakcie trwałości projektu, w szczególności w zakresie doradztwa dla osób, które otrzymały wsparcie na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej, funkcjonowania wiosek tematycznych, osób i firm współpracujących z inkubatorami. Doradztwo specjalistyczne świadczone będzie w formie bezpośrednich usług doradczych, doradztwo mailowe i telefoniczne. Działania te realizowały będą cele operacyjne: 1,2,5.

Opracowanie, publikacja i dystrybucja materiałów informacyjnych, promocyjnych – działanie kierowane do ogółu społeczeństwa oraz wybranych grup odbiorców. Planuje się zastosowanie różnych metod informowania i przekazywania treści promocyjnych (ulotki, broszury, biuletyn), informacyjnych (w tym ankiety, karty oceny, ulotki) adekwatnie do preferencji grup odbiorców. Wszystkie działania informacyjne będą zawierały treści zgodne z księgą wizualizacji PROW 2014 – 2020. Działania te realizowały będą cele operacyjne: 1,2,3,4.

Współpraca z ośrodkiem wspierania ekonomii społecznej, instytucjami rynku pracy i integracji społecznej i aktywizacji członków grup defaworyzowanych, animującymi aktywność społeczną i współpracę sieciową. W ramach współpracy realizowane będą różne formy i narzędzia komunikacyjne: otwarte spotkania informacyjne, artykuły w biuletynie, szkolenia, doradztwo. Działania te realizowały będą cele operacyjne 1,2,3,4,5.

3. Kategorie grup docelowych

Grupami docelowymi działań informacyjnych i promocyjnych będzie ogół społeczności zamieszkałej na terenie LSR oraz beneficjenci: samorządy lokalne i samorządowe instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy i przedstawiciele grup defaworyzowanych: osoby długotrwale bezrobotne, osoby do 25 roku życia o niskich kwalifikacjach, osoby niepełnosprawne, kobiety mieszkające na wsi oraz osoby w wieku powyżej 50 roku życia. Grupy te zostały zdefiniowane w rozdziale III LSR – diagnoza.

Mieszkańcy

Zidentyfikowane problemy: brak współpracy, brak wiary w powodzenie, niska potrzeba rozwoju i zmiany, ograniczenia w komunikowaniu się.

Sposoby dotarcia do grupy: kontakty bezpośrednie, Internet (maile, strony internetowe), tablice informacyjne, informacja medialna (radio regionalne), spotkania wielosektorowe – partnerstwa, adekwatnie do grupy: ogłoszenia parafialne, informacja przekazywana przez instytucje rynku pracy/ wsparcia społecznego.

Plan komunikacji: bieżące informowanie o wszystkich przedsięwzięciach wdrażania LSR, organizacja szkoleń, warsztatów dotyczących naborów wniosków, promocja dobrych praktyk działań przedsiębiorczych, aktywizujących społeczeństwo obywatelskie, zasad rozliczania projektów, animowania działań Partnerskich, w tym na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie udziału w działaniach promocyjnych
Docelowe efekty działań komunikacyjnych: wzrost zdolności przedsiębiorczych mieszkańców, aktywności społecznej i gotowości do zmian, otwartość i udział we współpracy.

Samorządy lokalne i samorządowe instytucje

Zidentyfikowane problemy: biurokratyzowana komunikacja, niska aktywność w komunikowaniu się ze społeczeństwem, brak zainteresowania w rozwijaniu aktywności obywatelskiej

Sposoby dotarcia do grupy: kontakty bezpośrednie, Internet (maile, strony internetowe), tablice informacyjne, informacja medialna (radio regionalne), spotkania wielosektorowe - partnerstwa

Plan komunikacji: bieżące informowanie o wszystkich przedsięwzięciach wdrażania LSR, organizacja szkoleń, warsztatów dotyczących naborów wniosków, zasad rozliczania projektów, animowania działań partnerskich, w tym na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie udziału w działaniach promocyjnych.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: otwarta współpraca z instytucjami publicznymi, znajomość problemów lokalnych, funkcjonowanie sieci współpracy na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, udział w realizacji LSR poprzez działania o wysokiej efektywności społecznej.

Organizacje pozarządowe (w tym podmioty wymienione w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)

Zidentyfikowane problemy: niski potencjał w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, brak umiejętności projektowych, niski stopień rozwoju przedsiębiorczości, trudności w komunikowaniu z biznesem i instytucjami publicznymi.

Sposoby dotarcia do grupy: kontakty bezpośrednie, Internet (maile, strony internetowe), szkolenia/warsztaty, korespondencja tradycyjna, informacja medialna (radio regionalne), spotkania wielosektorowe – partnerstwa.

Plan komunikacji: bieżące informowanie o wszystkich przedsięwzięciach wdrażania LSR, organizacja szkoleń, warsztatów dotyczących naborów wniosków, zasad rozliczania projektów, animowania działań partnerskich, w tym na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie udziału w działaniach promocyjnych, oferta szkoleniowa: przedsiębiorczość, myślenie projektowe, nawiązywanie współpracy z innymi organizacjami, współpracy wielosektorowej.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: otwarta współpraca z instytucjami publicznymi, znajomość problemów lokalnych, funkcjonowanie sieci współpracy na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, aktywny udział w działaniach konkursowych na wdrażanie LSR, głównie w programach grantowych, rozwój aktywności obywatelskiej na nowe obszary, innowacje społeczne.

Przedsiębiorcy, w tym osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, rolnicy

Zidentyfikowane problemy: brak czasu, brak wiedzy o dostępnych funduszach, brak umiejętności przedsiębiorczych, marketingowych, planowania biznesowego niezbędnego przy ubieganiu się o dofinansowanie, rzadkie korzystanie z dostępnych informacji.

Sposoby dotarcia do grupy: kontakty bezpośrednie, internet (maile, strony internetowe), portale społecznościowe, informacja radiowa, tablice ogłoszeń, informacje przekazywane za pośrednictwem instytucji rynku pracy.

Plan komunikacji: bieżące informowanie o wszystkich przedsięwzięciach wdrażania LSR, organizacja szkoleń, warsztatów dotyczących naborów wniosków, zasad prowadzenia działalności gospodarczej, upowszechnianie informacji o technologiach z obszaru ochrony środowiska i klimatu, szkolenia dotyczące innowacji w biznesie, rozliczania projektów, animowania działań Partnerskich, w tym na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie udziału w działaniach promocyjnych.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: rozwój indywidualnych działalności gospodarczych wśród osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy, w tym w obszarach inkubowania przetwórstwa lokalnego, turystyki, działalności innowacyjnych, wykorzystujących zasoby sieci.

Grupy defaworyzowane: osoby długotrwale bezrobotne, osoby do 25 lat o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety mieszkające na wsi (miejscowości do 5 tys. mieszkańców), osoby po 50 roku życia

Zidentyfikowane problemy: wykluczenie z rynku pracy, zagrożenie wykluczeniem społecznym, marazm, brak wiary, trudności z dotarciem z informacją

Sposoby dotarcia do grupy: kontakty bezpośrednie, tablice informacyjne, informacja medialna, spotkania wielosektorowe – partnerstwa, adekwatnie do grupy: ogłoszenia parafialne, informacja przekazywana przez ośrodek wspierania ekonomii społecznej, instytucje rynku pracy, ośrodki opieki społecznej

Plan komunikacji: bieżące informowanie o efektach wdrażania LSR, działaniach z sukcesem, organizacja szkoleń, warsztatów dotyczących naborów wniosków, specjalne formy wsparcia określone w planie komunikacji

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczych postaw mieszkańców, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności

Opis, harmonogram i budżet planowanych działań informacyjnych i promocyjnych oraz sposób ich realizacji

Tabela: Plan działań informacyjnych i promocyjnych LSR oraz budżet w poszczególnych okresach realizacji LSR

LP	Metody komunikacji	Osiągany wskaźnik	ETAP/cel/budżet/wartość wskaźnika					
			2016 – Rozpoczęcie realizacji LSR	Raz w roku w latach 2017–2022	2022–2023 Zakończenie realizacji LSR	Przed każdym konkuresem	Po każdym konkursie	Przy zmianie zapisów LSR i dokumentów powiązanych
			<i>Poinformowanie o rozpoczęciu realizacji LSR, planowanych działaniach i możliwościach dofinansowania</i>	<i>Podsumowanie dotychczas zre- alizowanych działań oraz przedstawienie działań planowanych</i>	<i>Podsumowa- nie realizacji LSR</i>	<i>Poinformowa- nie o planowanym konkursie</i>	<i>Poinformo- wanie o wynikach konkursu</i>	<i>Poinformo- wanie o planowanych i dokonanych zmianach</i>
			20 000 zł	10 000 zł/rok	15 000 zł	3 000 zł/konkurs	3 000 zł/konkurs	2 000 zł/zmiana
1.	Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach gmin	Liczba instytucji, w których umieszczono ogłoszenie	13	13	13	-	-	-
2.	Artykuły na stronie internetowej LGD.	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	800	800	1500	800	800	800
3.	Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD.	Liczba zamieszczonych artykułów	13	13	13	13	13	13
4.	Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób, które zobaczyły artykuł	50	50	50	50	50	50
5.	Prezentacja informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD.	Liczba wydarzeń	7	7	-	-	-	-
6.	Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD.	Liczba osób, która wzięła udział w spotkaniach	260	195	-	-	-	-

7.	Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD.	Ilość rozdysponowanych ulotek	1.000	1.000	1.000	1.000	-	
8.	Informacja i doradztwo w siedzibie LGD.	Liczba osób korzystająca z doradztwa	100	100	50	50	-	-
9.	Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną.	Liczba osób	50	50	-	-	-	-
10.	Kontakt poprzez wiadomość e-mail.	Liczba osób	50	100	-	-	-	-
11.	Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów.	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach	-	45	45	-	-	-
12.	Materiał informacyjny w portalach internetowych obejmującej obszar LSR (ngo)	Potencjalna liczba odbiorców	200	200	200	200	-	-
13.	Materiał informacyjny w biuletynie informacyjnym w wersji elektronicznej i papierowej	Potencjalna liczba odbiorców	2.000	2.000	2.000	2000	-	-
14.	Spotkanie podczas Sesji Rady w każdej gminie.	Liczba spotkań	13	-	13	-	-	-
15.	Spotkanie otwarte dla grup defaworyzowanych określonych w LSR (jedno spotkanie w każdej gminie)	Liczba spotkań	13	-	13	13	-	-
16.	Konferencja – informacje o postęпах we wdrażaniu LSR	Potencjalna liczba uczestników	60	-	60	-	-	-

Monitoring i ewaluacja działań

Przez cały okres prowadzony będzie monitoring i ewaluacja osiągniętych wskaźników, realizowanych celów LSR. W tym celu wykorzystane zostaną dwa narzędzia do monitorowania w zakresie poziomu zadowolenia z usług informacyjnych i doradczych oraz w zakresie osiągniętych celów i wskaźników przez wnioskodawców. Zaplanowano prowadzenie regularnych badań i monitorowanie efektywności komunikacji pomiędzy LGD i lokalną społecznością. Analizowane i zbierane będą wszelkie uwagi i sugestie mieszkańców. Wyniki analiz podane będą do publicznej wiadomości na stronach internetowych LGD oraz Urzędów Gmin i posłużą do ewentualnych zmian sposobów komunikacji.

Tabela: Metody i narzędzia monitoringu i ewaluacji

Lp.	Metody monitorowania i ewaluacji działań	Osiągany wskaźnik	ETAP realizacji LSR					
			2016 – Rozpoczęcie realizacji LSR	Raz w roku w latach 2017–2022	2022–2023 Zakończenie realizacji LSR	Przed każdym konkursem	Po każdym konkursie	Przy zmianie zapisów LSR i dokumentów powiązanych
			<i>Poinformowanie o rozpoczęciu realizacji LSR, planowanych działaniach i możliwościach dofinansowania</i>	<i>Podsumowanie dotychczas zrealizowanych działań oraz przedstawienie działań planowanych</i>	<i>Podsumowanie realizacji LSR</i>	<i>Poinformowanie o planowanym konkursie</i>	<i>Poinformowanie o wynikach konkursu</i>	<i>Poinformowanie o planowanych i dokonanych zmianach</i>
1.	Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych.	Liczba wypełnionych ankiet	100	100	50	-	-	-
2.	Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców.	Liczba wypełnionych ankiet	-	50 % Wnioskodawców	50 % Wnioskodawców	-	50 % Wnioskodawców	-
3.	Spotkania focusowe z przedstawicielami grup docelowych, w tym przedstawicielami grup defaworyzowanych	Liczba uczestników spotkań	260	195	-	-	-	-
4.	Badania CATI	Liczba respondentów	-	100	100	-	100	-
5.	Badania CAWI	Liczba respondentów	-	200	200	-	200	-

Wizualizacja działań informacyjno – promocyjnych

Wszystkie materiały promocyjne i informacyjne (ulotki, biuletyny, plakaty, materiały TV, banery, materiały szkoleniowe), siedziba Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” oraz narzędzia wykorzystywane w monitoringu i ewaluacji (formularze ankiet, materiały na spotkania focusowe, raporty z monitoringu i ewaluacji, komunikaty) będą posiadały jednolitą wizualizację obejmującą loga PROW oraz logo Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Wszyscy beneficjenci działań wspieranych w ramach LSR będą mieli obowiązek informowania o źródłach finansowania projektu poprzez zamieszczanie jednolitego, przyjętego oznakowania materiałów, miejsc spotkań oraz oznaczania inwestycji.